

De magia liber / Antonii de Haen.

Contributors

Haen, Anton de, 1704-1776.

Publication/Creation

Lipsiae : I. P. Kravs, [1775], ©1775.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/vfwsc93z>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

27, 148 / B

N. IV. a
18

"What is goof? The word occurs in The State Sickness, London 1795. The constitution being given over by the regular practitioners, the quacks are called in: 'While P. and W. trembling stand aloof, Inflated Burke stands up with pills of goof; Pellets of dirty paper to the eye, But certain cures for all but those who die, A note says, 'goof' see Kampher - H. E. A."

QUERIES.

[2nd S. VII. FEB. 5. '59.]

What is Goof? (2nd S. vii. 9.) —

"The patient is to give the jammabos as good an account as possibly he can of his distemper, and the condition he is in. The jammabos, after a full hearing, writes some characters on a bit of paper, which characters, as he pretends, have a particular relation to the constitution of the patient and the nature of his distemper. This done, he places the paper on an altar before his idols, performing many superstitious ceremonies, in order, as he gives out, to communicate a healing faculty to it; after which he makes it up into pills, whereof the patient is to take one every morning, drinking a large draught of water upon it, which again must be drawn up from some spring or river, not without some mystery, and towards such a corner of the world as the jammabos directs. These character pills are called goof. It must be observed, however, that the jammabos seldom administer, and the patients seldom resolve to undergo this mysterious cure, till they are almost past all hopes of recovery. In less desperate cases recourse is had to more natural remedies." — *The History of Japan*, by Engelbertus Kämpfer, translated into English by J. G. Scheuchzer, Lond. 1727; b. iii. c. 5. vol. i. p. 235.

FITZROPKINS.

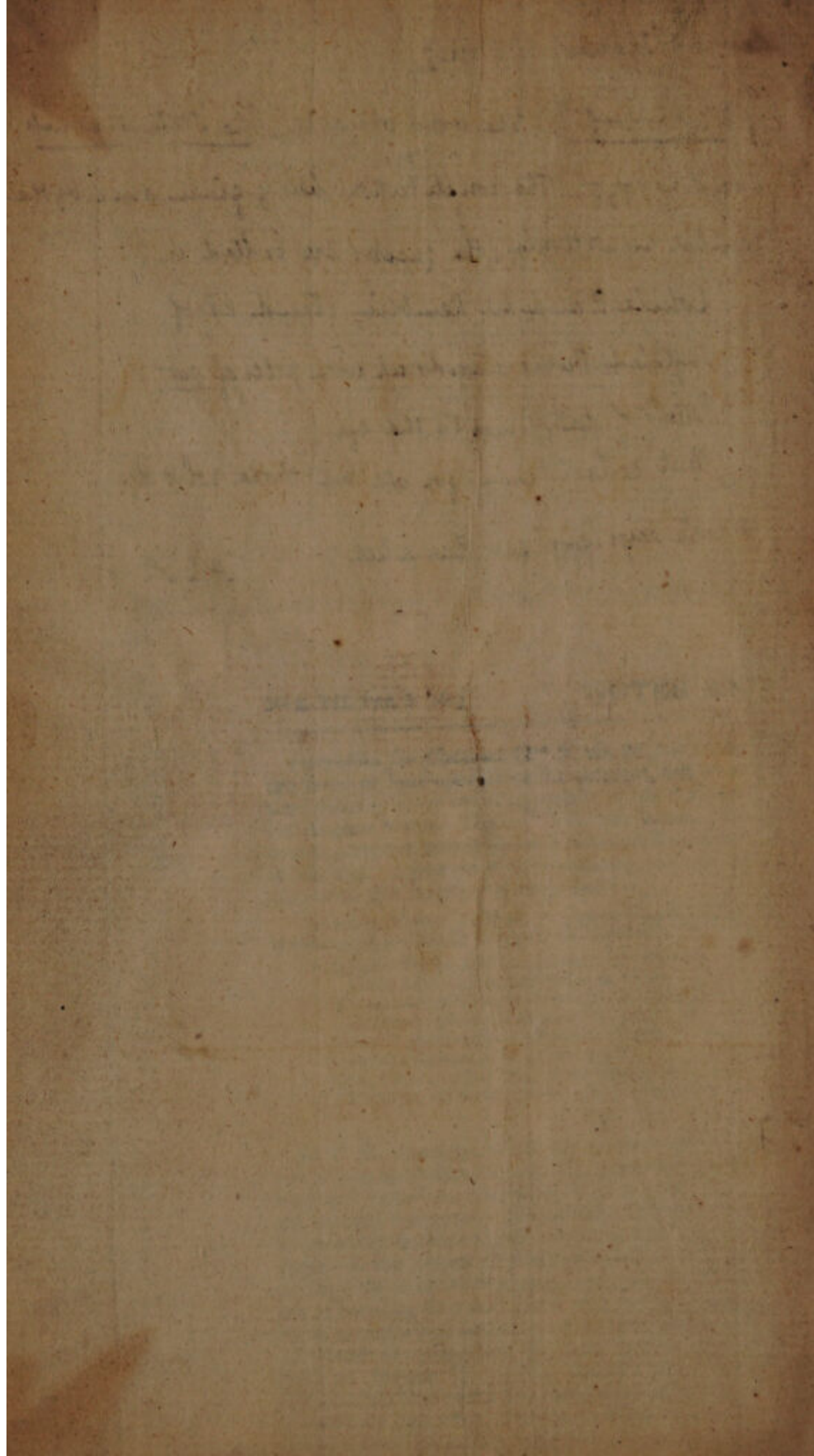
Garriek Club.

Your correspondent H. E. A., who asks, "What is goof?" in the phrase "pills of goof" occurring in *The State Sickness*, 1795, appears to have furnished a clue both to the meaning and source of the word, by referring to a note which explains goof as "Kampher." Camphor, according to Pereira, is still given occasionally in the form of pills.

But what connexion is there between camphor and goof? To answer that question, and to connect the two words etymologically, we must go a little farther back. Camphor was in medical Latin *caphura*, and in the Greek of the eleventh century *καφοῦρα*; the Arabic name is very similar. *Kopher*, in Hebrew, is pitch; but in our Authorised Version (Song, i. 14. and iv. 13.), although lexicographers appear to prefer the marginal rendering "cypress," it is rendered *camphire*. Which ever is right, it is certain that the Hebrew *kopher* becomes in Rabbinic *koof'ra*, and that *kopher* in Jewish German signifies not only pitch, but resin. Now the *caphura* or camphor, though not, chemically speaking, a resin, has certainly, in its crystalline or granular form, a very resinous appearance; so that the term *caphura* may very possibly have had some connexion originally with the old *koof'ra* and *kopher*.

Goof, then, the word which is now the subject of our inquiry, appears, in its signification of camphor, to be the commencing portion slightly modified, say vulgarised, of one or other of the old words, *caphura*, *caphura*, *kopher*, or *koof'ra*.

THOMAS BOYS.

15. 2. 87

206

ANTONII DE HAEN

S. C. R. A. MAIESTATI A CONSILIIS AVLICIS,
ET ARCHIATRI, MEDICINAE IN ALMA ET ANTI-
QVISSIMA VNIVERSITATE VIENNENSI PRO-
FESSORIS PRIMARI, PLVRIVM ERVDITO-
RVM SOCIETATVM SOCI

DE MAGIA
LIBER.

LIPSIAE

SVMPTIBVS I. P. KRAVS BIBLIOPOLÆ VIENNENSIS.

1775.

EMINENTISSIMO PRINCIPI
ANTONIO EVGENIO
VICE-COMITI
S. R. E. CARDINALI
AMPLISSIMO,

ANTONIUS DE HAEN.

Medicas meas qualescum-
que lucubrationes Tibi,
Cardinalis eminentissime, di-
care ausus fui, & partim quidem
quod non in solis medicis, verum
etiam in divinis codicibus, in sa-
cro sanctæ Ecclesiæ doctrina, inque
fontibus theologicis, haud omnino
oscitanter versarentur; quorum
* 2 sine

sine ope aut intelligere, aut exponere eum, qui de Magia faciendus erat, sermonem, æque vane, quam arroganter, suscepissem: partim quod occasio nulla videretur oportunior Tibi sinceræ meas de Tua erga me humanitate, benevolentia, familiaritate, atque existimatione, gratias publice testificandi.

Morem

*Morem porro iis pene cunctis
familiarem, qui Summis in Eccle-
sia, Rebe publica Viris, suos di-
cant, dedicantque labores, in con-
dignas illis laudes exspatiandi, te-
nuior hæc mea dedicatio minime
imitabitur; cum quod laudum hu-
manarum sis osor acerrimus, tum
quod ad Tuas, Eminentiſſime
Eccle-*

*Ecclesiae Princeps, laudes, pro
dignitate celebrandas, non mea rau-
ca tenuique fistula, sed tuba gran-
disona foret opus. Vale & ultra
merita amare me perge.*

*Dabam Viennæ XIV Kal. Oct.
MDCCLXXIV.*

PRÆ-

PRÆFATIO.

Materiei pertractationem
edo, cujus vel titulus ipse
forſan offendet; ſiquidem
poſt toties recuſam Magiam, poſt
acres adeo, & ſerias, de eadem
vel exiſtente, vel non exiſtente
lites, eo demum nunc vergit com-
plurium ſapientum opinio, ut ne-
que unquam extitiſſe, neque ho-
die extare, imo neque exiſtere
poſſe, hæc ars deteſtanda videat-
tur.

tur. Eoque magis, quod ipsa hæc negans Opinio, ad tranquillitatem Rei publicæ conservandam, tutissima multis appareat, & ad innumera iudicia iniqua, rogosque immeritos præveniendos, aptissima.

Si hæc opinio veritati nitetur, digna profecto foret, quam ulnis amplecteremur ambabus, quam rostris unguibusque defenderemus. Nullus ultra Magiæ rumor, nulla Magorum atque Sagarum suspicio foret; æterna tandem oblivione sepelirentur criminalia ecclesiasticorum, politico-
rumque tribunalium acta, omnino numerosa, quæ non nisi in judicium

dicum opprobrium, universique generis humani dedecus, extare dolemus.

Minime vero huius erit felicitatis & usus hæc eadem opinio, si illi, quæ sine stabile nihil, Veritas desit. Et qui extantem credunt, qui Omnipotentis Dei honori ac majestati, Ecclesiæque autoritati, detrahi per inficiantem sententiam arbitrantur, suam utique vindicabunt; veritque ne, si opinio negans invaluerit, alicubi terrarum impune exerceatur Magia, metuque pœnarum soluta increbrescat, nullum non movebunt lapidem, ut quidquid hac in quæstione & verum, & demonstra-

tum habetur, clara in luce collocetur. Utinam modo demonstrari sic Magia posset, ut quæ in tribunalibus per negantem sententiam nunc suppressa creduntur, non videantur in innocentium detrimentum repullulare! Utinam ea esset hujus demonstrationis vis, ut maleficorum rumorem, atque suspicionem, longe certius suffocaret, quam hucusque opposita sententia potuit! Porro hoc factum impossibile esse nullus video, quin perfici facili negotio feliciter reor posse.

Exemplum hic liceat ex medicina petere, & ad melancholicorum me convertere gentem. Centi

teni centenos mihi morbos, quibus impeti se conqueruntur, enarrant tanta emphasi, tamque serio, ut ni admisero, irascantur; ni credidero, inhumanum me appellent ineptumque Medicum. Nihil interim mihi compertius est, quam quidquid hæc quæribunda plebs omnis effutit, aut totum, aut pro parte saltem, non nisi luxatæ Phantasiæ esse progeniem. Alterutra proinde ineunda mihi via est: vel enim, quo unico ictu præscindam totum, veram melancholiam negabo; vel sic melancholiam ipsis admittam, ut desinere discant eadem abuti. Si viam elegerim priorem, veritati detraham, cum
vera

vera melancholia nihil certius existat, meosque imaginosos homines, quibus vera melancholia in confesso est, potius agam in furorem: posteriorem autem viam si prætulerim, morbum melancholicum, eumque polymorphum, illis dabo, & explicabo; ne vero explicita ipsis veritate abutantur, blando prudentique sermone conabor vim imaginationis paulatim infirmare, inque curæ spem erigere, sic ut ipsi tandem quantum melancholiæ vere existentis amplificatione a vero aberrarint, sibi que nocuerint, velint nolint fateantur.

Hunc

Hunc in modum Magiam tractare, & oportet, & mihi animus est. Existere eandem reor. Probare id conabor sic, ut ad superstitionem, atque credulitatem hominum diminuendam, & demum tollendam, longe efficacior hæc demonstratio futura sit, quam unquam ab ejusdem negatione sperari potuisset. Multa quidem promitto, sed promissi vadem habeo, eumque eximium, Virum reverendum *Fredericum Spee*, qui in eunte Sæculo XVII. diversis in locis Sagarum nonnullas ad rogam usque concomitatus est. De hoc autem *Iesuita* egregio quædam hic memorare oportet.

Edidit

Edidit anno 1631. suppresso nomine Libellum 459. paginarum in 8. cui Titulus: *Cautio criminalis, seu de processibus contra sagas liber, ad Magistratus Germaniæ, hoc tempore necessarius, tum autem Consiliariis et Confessariis Principum, Inquisitoribus, Iudicibus, Advocatis, Confessariis Reorum, Concionatoribus, ceterisque lectu utilissimus.* Posuit autem pro epitome, sive summa, totius libri verba *Salomonis* Eccl. III. v. 16. vidi sub sole in loco iudicii impietatem, & in loco justitiæ iniquitatem. Tum & ex *Psalmo* II. v. 10.

Et

Et nunc Reges intelligite:
erudimini, qui judicatis
terram.

Liber hic magnæ famæ in *Ger-*
mania fuit, ast, quod miremur,
adeo in vicina *Gallia* exiguæ, ut
neque *Ludovicus Moreri in Di-*
ctionario Edit. 1740. nec ejus edi-
tum anno 1749. *Supplementum,*
Autorem, ejusque Librum, co-
gnoverint. Æternæ vero memo-
riæ eundem sacravit eruditissimus
Vir *G. G. Leibnitz, Essay de Theo-*
dicée No. 96. 97. Edit. Amst. 1747.
Tom. I. pag. 158. „Hujus egregii
„viri, Autoris quippe Libri cui
„titulus: *Cautio criminalis &c.*
„me-

„ memoria, ait *Leibnitzius*, grata
„ adhuc debet esse eruditis, judi-
„ cioque præditis viris. Multæ
„ famæ ejus opus fuit, pluresque
„ in linguas converfum. Rescivi
„ a magno Electore *Moguntia* ...
„ hunc Rev. Virum cum tempore
„ rabiei in Magos esset in *Fran-*
„ *conia*, horumque plures esset ad
„ Rogum usque comitatus, quos
„ eo crimine immunes esse cense-
„ ret, tanta in eos pietate com-
„ motum fuisse, ut ea etiam tem-
„ porum iniquitate, in qua ejus-
„ modi testimonium periculo non
„ vacabat, hunc librum, ast ano-
„ nymum, ederet; qui profuit
„ profecto multum, mentemque
„ sic

„sic mutavit huic . . . Electori,
„ut, vix auctoritatem adeptus, ne
„qui ultra cremarentur, inter-
„dixerit, imitatoresque habuerit
„Duces *Brunopolenses*, maximam-
„que Principum ac Magistratum
„*Germanicæ* partem.“ Liber *LII*
Capita, seu *Dubia* continet, quæ
eum in modum resolvit Autor,
ut necesse sit utriusque Fori Iu-
dices, qui moderato animo hæc
pervolvunt, de eo plane convinci,
quod cuicumque sive accusantium,
sive accusatorum de Magia exami-
ni, sit supersedendum, donec facti
major probabilitas, ac fere certi-
tudo, constiterit aliunde. Hæc
quoque magni *Estii* sententia erat,
Haen de Mag. ** de

de quo Viro plura in Operis mei
 tertia parte.

Porro si hic Liber, *Leibnitzio*
 teste, plures Ecclesiæ, Reique pu-
 blicæ Principes, ac Magistratus,
 sic illustravit, ut Iudicum Inqui-
 sitorumque superstitioni, præoc-
 cupationi, avaritiæ, ac rabiei in
 Sagas indomabili, frenum inji-
 cientes, rogos pene extinxerint
 omnes; id profecto non fecit,
 quod omnem negaret magicam
 artem, sed quod contra Religio-
 nis, autoritatis, & experientiæ
 cujuscumque Viros, eandem sic
 existentem affirmaret, *ut citra te-
 meritatem, ac præposterum judicii
 notam, ut ait, negari non posset.*

Qua-

Quapropter in Ecclesiæ ac Reipublicæ emolumentum optandum foret, ut ipsum hunc *Spei* Librum Reges omnes, ac Magistratus universæ *Europæ*, in suam singuli Linguam verti, & singulis Tribunalibus in normam agendi, quam ultra citraque pergere nefas, traderent. Cessarent brevi digni nostri Autoris exclamationes, quod *sub Sole* cum Salomone *vidisset in loco judicii impietatem*.

At vero si tam præclarum sit *Spei* opus, inquiet quis, cur aliud nunc Publico obtruditur? Inanis omnino videtur ac superfluus esse labor. Haud ita putaverim. Iam fere sesquialtero sæculo *Spei* ossa

tegit humus, memoriaque Viri,
quæ in Tribunalibus debuisset
æterna esse, ita periit, ut per Acta
Criminalia, ipsi longe posteriora,
utrum vel ipse, vel ejusdem Libel-
lus, unquam lucem viderint, aliæ
Regiones dubitarent. Suppressa
quidem superstitio Iudicum, non
deleta; damnata illorum avaritia,
non eradicata fuit. Suprema Po-
testate ad hæc iterum obdormi-
scente, vitia hæc repullularunt,
Speanosque suffocarunt labores.
Plane invitus hoc demonstro. Sæ-
culum forte elapsum erat, quod
laudatus *Moguntinus* Elector *Ioan.*
Phil. de Schoenborn, tunc vero ad-
huc *Hyperbolensis* Episcopus, omni
Saga-

Sagarum examini *Hyperboli* superfedere jussisset, ac Magicos interdixisset Processus; quando anno 1749. die 21. Mensis Junii, *Maria Renata*, septuagenaria, Vestalis *Vnterzellensis*, ut Saga, *Hyperboli* combusta est. Quid porro inde? Repullulanti malo, funditus, æternumque eradicando, credi ceptum est in *Italia*, & sensim alibi, nihil potentius fore, quam omnis Magiæ negationem; utpote, qua concessa, omnis Maleficorum accusatio, omnis eorundem combustio, sponte fatiscerent. Hic nunc est rerum status: tota de Magia quæstio ex eo considerata est. Quantacumque lau-

Unable to display this page

ſti, tum Indoſti, idem per omnia
 Sæcula agnoverunt: ipſique Iudi-
 ces, quorum furorem taxavimus,
 ad ejusmodi extrema nunquam
 perveniſſent, niſi aliquando veros
 Maleficos indubiis deprehendiſ-
 ſent argumentis. Neque enim
 inter *Sprengeri*, *Inſtitoris*, *Delrii*,
 aliorumque deliramenta, fidem
 ac veritatem nonnullarum Hiſto-
 riarum inficias facile ibis. His er-
 go ſi omnem Magiam injuria ne-
 ges, mox extravagari, & quod
 graviter in uno fallaris, neque ul-
 lam in ceteris fidem mereri, certo
 videbere: ſic ut quo Magiam per-
 tinacius negaveris, eo ſis eoſdem
 redditurus obſtinationiores. Verita-

tem enim persuadere conaris, negando veritatem; quosque de Veritate rei convincere studes, his ipsius originationem negas. Qualisnam hic persuadendi modus? Quæ spes unquam convincendi? Simplex Veritas est, nec se defendi unquam erubescit, nec mutilata defendi amat. Verum itaque fac homines intelligant: ex vero clare perspecto, qui obfuscarint contaminarintque illud, quot falsa, incerta, atque indecora, illi commiscuerint, quot Victimæ innocentes furori suo mactarint, quis eundem corrigendi, evitandique sit modus, fac intelligant, & vincantur.

Hic

Unable to display this page

fecto nos ad hoc examen non mutilata, sed integra veritas reddidit, & ut ejusmodi millenas absolveremus, optavit. Fatendum interim est intricatum sæpe negotium esse, gravemque, ac nonnunquam multiplicem esse quæstionem, quæ haud a suprema duntaxat potestate, sed & a Rev. Ecclesiasticis, atque privatis hominibus, Medico proponatur; ita ut haud omnino mediocrem oporteat eum in hac materie operam locare. Hac de causa eandem ab incunabulis repetii, & veritatem rerum integram per omnia sequutus, ad postremam hanc ætatem perduxi; a *Rev. Patre Spee* in eo dissimilis, quod

quod ille iis scribens temporibus, quibus pauci existerant, qui Magiam negarent, eandem non probavit, sed ut demonstratam præsupposuit: ego vero in eam incidens temporum conditionem, in qua Opinio negans cum vulgatiores fit, tum expurgandis Tribunalibus ineptior, sic Magiam propono, ut primum quid veri in ea sit, tam aperte, ac fuse, quam forte fecerit quisquam, exponam; & deinde ex hoc capite rite probato, omnem superstitionem, quamcumque temerariam suspensionem, omnem in putatitios Magos, Sargasque immanitatem, ac furorem, averruncem; sic tamen ut
si ra-

XXVIII PRÆFATIO.

si rariore casu alicubi ejusmodi execranda impietas committeretur, ea contra Divinarum, Ecclesiasticarum, ac Politicarum Legum intentionem, impunitate minime gauderet, qua gavifura foret, si Opinio negans praedominaretur.

ORDO

ORDO OPERIS.

EXORDIVM.

*Magiæ species, ac singulæ speciei Defini-
tio. Divisio Operis* pag. 1

P A R S I.

CAPVT I.

*Argumenta illorum, qui Magiam, nunc
descriptam, vere existentem contendunt,
ac primo quidem ea, quæ ex utroque
Codice sacro petuntur* 7

CAPVT II.

*Argumenta eorundem ex Doctrina, Con-
suetudine, & Legibus Ecclesiæ, Patrum-
que doctrina* 45

CAPVT

CAPVT III.

*Idem videntur ipsis confirmare Medicorum
inclytorum experientia, Virorum sa-
pientum observatio, accuratissimorum
Historiographorum intemerata fides* 66

PARS II.

CAPVT I.

*De præcipuis Scriptoribus, qui Magiam,
ut vere existentem Artem, negaverunt* 89

CAPVT II.

*Objectiones, quas recensiti Capite proxime
priori Autores contra Magiam forma-
runt, & primo quidem ex S. Scriptura.
Responsa ad eadem.* III

CAPVT III.

*Responsa ad Objectiones contra Magiam,
petitas a Doctrina, Consuetudine, &
Legibus*

Legibus Ecclesiæ, Sanctorumque Patrum autoritate.

125

P A R S III.

CAPVT I.

Elucidatio quorundam quæ Parte I. & II.

dicta sunt: unde quid, audita utraque parte, tuto credendum sit, sponte patet

251

CAPVT II.

Quam prudenter & circumspecte ad primos

Magiæ rumores incedere oporteat: & an signa dentur, quibus Magiam veram possimus a supposita internoscere? Sapientissima Estii monita. Spei Declamatio de iudicum furore in homines de Magia, falso plerumque, accusatos

277

CAPVT

CAPVT III.

*Cum Factis evictum sit, quamvis rarius,
nonnunquam tamen dari Magicos mor-
bos, an Medicus certis signis a natura-
libus morbis eosdem discriminet. De
triplici eorundem curatione Discussio 289*

DE
M A G I A.

PARS I.

PROOEMIUM.

*Magiæ species, ac singulæ speciei
definitio. Motæ de eadem exi-
stente, vel non existente lites.
Operis divisio.*

Tres quæstiones sunt, quæ & ad
Theologiam potissimum, & pro
parte ad *Iurisprudentiam* pro-
pius spectare, quam ad *Medicinam*, vi-
dentur; quibus nihilominus intermisce-
ri etiam *Medicos* haud perraro oportet.

Hæc de Mag.

A

Ac

Ac Prima quidem hominum a Dæmone obfessorum est: hanc, qua Medicus, solvere conatus sum *Rat. Med. Tom. XV. Cap. IV.* Altera Magiam spectat; quæ hoc Opere pertractatur. Tertia novorum miraculorum examinat veritatem: de hac tertia forte postea, si Deus dignetur conservare vitam viresque.

Magia, Goëtia, Theurgia, diversa nomina sunt, diversam aliquando, sæpe eandem, habentia significationem. Videatur hic contra *Porphyrium Platonium* S. Pater *Augustinus, Lib. X. de Civ. Dei Cap. IX.* de *Moyfis* miraculis loquens: „Hæc, inquit, & „alia multa huiuscemodi, fiebant ad „commendandum unius Dei veri cultum, & multorum, falsorumque promittendum. Fiebant autem simplici „fide, atque fiducia pietatis, non incantationibus, & carminibus, nefariæ „curiositatis arte compositis, quam vel „Ma-

„*Magiam*, vel detestabiliore nomine
„*Goëtiam*, vel honorabiliore nomine
„*Theurgiam*, vocant: qui quasi conan-
„tur ista discernere, & illicitis artibus
„deditos *alios damnabiles*, quos & Ma-
„leficos vulgus appellat (hos enim ad
„*Goëtiam* pertinere dicunt,) *alios autem*
„*laudabiles* videri volunt, quibus *Theur-*
„*giam* deputant; cum sint utrique riti-
„bus fallacibus Dæmonum obstricti, sub
„nominibus Angelorum.“

In Edit. Op. Aug. Veneta anni 1764.
adjecta hæc nota est: „*Goëtia* genus
„*Magiæ* est, quæ fit per excitationem
„mortuorum, sic dicta a planctu circa
„sepulcra. *Theurgia* vero, quasi *divi-*
„*na operatio*, appellatur ea, qua Dii,
„seu Dæmones, certis sacrificiis & ce-
„remoniis, Paganorum opinione bonis,
„invocantur.“

Ne autem nominum & horum, &
aliorum, continua repetitione sermo-

nem tædiofum reddam, confufumque Lectorem, *Magorum, Divinatorum, Pythonum, Augurum, Sagarum, Strigum*, & quæ plura id genus fint, nomine eos appellabo, qui quodam, quod ajunt, five implicito, five explicito pacto, cum Angelo prævaricatore inito, res nonnullas, Deo permittente, perpetrant, quæ vires excedunt humanas; feu in emolumentum Mortalium, feu in eorundem detrimentum: qualia narrantur effe Morbos hominibus pecudibusque aut inferre, aut auferre; quid refcire a mortuis; excitare, moderari, auferre Ventos, Tonitrua, Fulgura, Grandines, Pluvias; annunciare futura; per aëra nunc imaginarie, nunc vere, vehi a Diabolo; impedire con-
fummationem Matrimonii; indicare res perditas; infanda cum Dæmone exercere, & quæ plura talia.

Vnde

Vnde primum quæritur an detestanda ejusmodi Ars, hoc definita modo, *Vere* extet?

Veros Magos dari, eo quo explicui sensu, affirmant plurimi, multi autem negant: quod autem in hoc mirabile, utrique, & qui affirmant, & qui negent, iisdem argumentis, eodem fonte scaturientibus, probari, atque ipso sole clarius evinci, suam singuli sententiam statuunt. Vtriusque Testamenti pagina scilicet; Divina & Apostolica Traditio, & Ecclesiæ universæ five in Conciliis adunatæ, five per suas Apostolicas traditiones instructæ, five sua per orbem universum unita Patrum, Doctorum, ac Theologorum voce loquentis, sententia; Historia omnium sæculorum; ipsorum demum cum Iudicum testimonium, tum accusatorum five confessio, five negatio, fundamenta argumentandi utrisque præbent.

Desperandum profecto hic foret, nisi & in Theologicis, in Physicis, & in Medicis, visum jam pluries esset, ut eorum, qui iisdem armis instructi manus confererent, alter alterum vinceret, ac justam de hoste victoriam reportaret. Igitur quid Scriptura Sacra, quid Traditio, quid Historia profana, experientiaque docuerit eos, qui affirmant, prima Parte sollicitè inquiram. In Parte altera quid cuncta hæc sacra, profanaque adminicula eis, qui veram Magiam negent, persuaferint. In tertia denique, audita parte utraque, iudicium discretis sapientibusque Lectoribus relinquam.

PRI-

PRIMÆ PARTIS

CAP. I.

Argumenta illorum, qui Magiam, nunc descriptam, vere existentem contendunt; ac primo quidem ea, quæ ex utroque Codice Sacro petuntur.

§. I.

In referendo eo, quod ex S. Scripturæ *Vulgata* editione affertur, operæ pretium erit textus origines consulere, ne qua aut offensio, aut negligentia accusatio sit. Magiam enim & Catholici negarunt, & A catholici: *Vulgatæ* priores acquiescunt, posteriores minime. Hinc usui venit nunc mihi, in quod juvenis haud mediocrem operam locavi, Linguarum Orientalium studium, quodque proinde diu inter ceteras lucubrationes semisepultum, ad incudem revocavi.

Primus Locus S. Scripturæ invenitur *Libr. Exodi Cap. VII & VIII.* Cum *Aaronis* virga in Colubrem mutata esset, vocavit autem *Pharao Sapientes & Maleficos:* & fecerunt etiam ipsi, per incantationes ægyptiacas, & arcana quædam, similia. Cum *Moyſes & Aaron* Aquam in sanguinem mutassent, Feceruntque similiter *Malefici ægyptiorum* incantationibus suis. Cum iidem sancti *Viri Ranas* produxissent, Fecerunt autem & *Malefici* per incantationes suas similiter, eduxeruntque *Ranas* super terram *Ægypti.* Cum tandem *Moyſes & Aaron* *Sciniphes* produxissent, Feceruntque similiter *Malefici* incantationibus suis, ut educerent *sciniphes,* & non potuerunt . . . & dixerunt *Malefici* ad *Pharaonem:* *Digitus Dei est hic.*

Nomina hæc tria in textu hebraico חַרְטָמִים & מְכַשְׁפִּים, חַכְמָיִם Incantatores, Magos, Genethliacos, Præstigiato-

giatores, promiscue significant. Quod autem hic legitur *feceruntque similiter*, scriptores, qui Magiam negant, censent sic intelligendum esse, quod Magi non idem per omnia, ut *Moyfes*, & *Aaron* fecerint, sed quid, quod utcumque videretur simile esse: textus hebraicus ubique tamen habet: וַיַּעֲשׂוּ כֵן *& fecerunt sic, ut Moyfes & Aaron.* Apparet ergo Magos, Deo permitte, auxilio Diaboli, et Serpentes seu Dracones, & Ranas, non creatas a Diabolo, sed eius ope raptim collectas, exhibuisse *Pharaoni*, ut indurarent cor eius: Aquas vero *recenter effossas*, & necdum rubras, (fluvius enim Nilus, eiusque Rivi, nec non omnia stagna, *Moyfis* & *Aaronis* opera jam rubuerunt penitus, & putruerunt,) rubro quoque colore infectas putidasque, *Pharaonis*, *Ægyptiorumque* adstantium oculis, ac naribus, adposuisse:

quæ autumamus eo modo & rubra & putrida ne a summo quidem præstigitore, Physices ac Chemiæ etiam summe gnaro, unico momento, perque Regnum universum, præstari posse.

Quod si quem suspicio hic tenet ac si, ad Magorum firmissimam assertionem, & *Pharao* Rex, & *Ægyptiaci* Aulici, Proceresque, se Serpentes, se Ranas, se Aquas colore rubras, atque odore putridas, vehementi vi imaginationis videre credidissent, qualem vim imaginationis *Paracelsus* olim, & suo sæculo *Baco Verulamius*, & hoc sæculo *Andreas*, statuerunt, de qua postea latius; negamus huius possibilitatem. Et quidem **Primo** statuimus: ut vis firmissimæ huiusmodi, indelebilisque Imaginationis, aliquem inter mortales occupet, oportere eundem hominem Nervis tenerrimum esse, nec per omnium sæculorum exempla tantæ
imagi-

imaginationis vim non nisi in paucis eorum, quos Hypochondriacos, Hystericasque, Medicina vocat, animadversam esse. Adeoque rogamus qua autoritate, quave ratione vere physica, statuere audeant, quod & raro, & in perpauca duntaxat, per tot sæcula observatum est, id universam gentem cum hypochondriacam, tum ab Hypochondria remotissimam, tantopere invasisse, ut inter tot hominum milliones ne unus quidem extaret, qui Regem, qui Regni procures, populique Duces, de furo monuisset? Secundo. Si *Ægyptios*, a puero ad senem usque, vis adeo enormis imaginationis excœcasset, ut Serpentes, Ranasque, quæ non aderant, adesse crederent; utque Aquam colore, odoreque carentem, & rubram & putrem vocarent; cur non continuavit hæc imaginationis vis, a Magis in cæteros propagata, ut æque sciniphes

phes jam se videre, quemadmodum olim ranas, serpentesque, sibi fortiter imaginarentur? præsertim cum Magi nunc idem, quod prius, molirentur, tentarentque sciniphes producere? Tertio. Si rariore casu Atrabiliarii hominis Phantasia eousque læsa est, ut, quod minime adest, juret adesse, idemque velit singulis persuadere; eius profecto mens nullis aliis ideis, hanc delentibus, aut per longum tempus, aut per omnem vitam, occupari consuevit: incredibilis imaginationis vi serpentes se videre universa *Ægyptus* rata, mox oblita serpentum, non nisi Aquas rubras putresque videt, olfacitque; brevi que post, ac si nunquam aut serpentum, aut mutatae aquæ ideam concepisset, nunc nihil nisi Ranas contuetur. An unquam Ὑποχονδριακοτάτων idea eiusmodi obfirmata, brevi tempore in aliam, æque fortem, convertatur,

tatur, novisse illos oportuisset, qui mœsti laborum recordantur, quos ad mutandam Hypochondriacorum phantasiam læsam frustraneos quondam admoverunt. Nec dicant debiliorem ideam fortiore pelli, adeoque ideam serpentum deletam ab ea aquarum; hanc iterum a superveniente idea Ranarum; nam, fatentibus ipsis, prima serpentum idea non potuit nisi invincibilis esse: ergo quod de altera tertiaque fabulantur, suis ipsorum principiis adversatur.

Si vero sint, qui putent, Magos neque produxisse aut serpentes, aut mutatas aquas, aut Ranas veras; neque easdem imaginationi *Pharaonis*, *Ægyptiorumque*, repræsentasse; sed potius eorum oculos sic fascinaſſe, ac si revera talia viderent; his dico *primo* eiusmodi explicationem Verbo divino adversari, quod dicit, repetitque, Magos non phantastico apparatu, sed ipsa sua natura

tura vere existentia animalia produxisse: quid enim clarius exprimere textus posset? *Eduxeruntque Ranas super terram Aegypti.* Qui Magiam negantes historias similes referunt in suis scriptis, ea utuntur prudentia, ut addant *hoc vel illud contingere visum esse; Magos hæc vel illa ignoræ plebi, vel phantastico homini, falso persuasisse: Verbum Dei* simplicius enarrat Magos hæc fecisse, Magos fecisse quæ *Moyfes* cum fratre fecisset, *Magos eduxisse Ranas super terram Aegypti.* Respondeo *secundo* quemadmodum qui, ut scopulum evadant, in alterum impingentes nihil lucrati fuerunt, ita quoque qui ne fateantur Magos similia produxisse, præferunt sic eiusmodi potestatem Diaboli, in phantasmam omnium vasti huius Regni incolarum, ut postmodum, urgentibus aliis argumentis, hanc potestatem totam negent: unde eorum inconstan-

tia

tia nihil hic probat, ut in parte altera constabit.

Concludimus itaque ex hoc textu, Dei iustissimo iudicio permissum Angelis prævaricatoribus fuisse, ut ipsorum opera Magi quædam efficerent, quæ superarent vires humanas; haud vero ultra *tertiam Ægypti plagam*: ad *quartam* enim, & sequentes sex, visum Deo fuit hanc ipsis negare potestatem.

§. II. Censemus Magiam veram designari *Deuteronomii Libri Cap. XIII.* Si surrexerit, inquit Deus, in medio tui Prophetes, aut qui somnium videri se dicat, & prædixerit signum atque portentum, & evenerit quod locutus est, & dixerit tibi: *Eamus, ut sequamur Deos alienos, quos ignoras, & serviamus eis: non audies verba Prophetæ illius, aut Somniatoris: quia tentat vos Dominus Deus vester, ut palam fiat*
utrum

utrum diligatis eum. Prophetes quippe ille, vel Somniator, Dei operatione, & revelatione, futura vaticinabatur, eaque vera, quibus Deus populi sui erga se fidem probare volebat. Sed de hac difficili quæstione, quomodo Magi futura, quæ Deo soli nota, vere vaticinari queant, latius postea.

§. III. Legitur *Deuteronomii Cap. XVIII. v. 9.* Quando ingressus fueris terram, quam Dominus Deus dabit tibi, cave ne imitari velis abominationes illarum gentium: nec inveniatur in te qui lustrat filium suum, aut filiam, ducens per ignem, aut qui ariolos sciscitetur, & observet somnia atque auguria, nec sit maleficus, nec incantator, nec qui Pythones consulat, nec Divinos, nec quærat a mortuis veritatem . . . Gentes istæ, quarum possidebitis terram, augures & divinos audiunt.

In

In Hebræo est: *Nec inueniatur in te transire faciens filium suum, & filiam suam in igne, divinans divinationes.* Divinationes, *חֲמֻץ* vel in bonam sumuntur, vel in malam partem. In bonam *Ezech. XXI. v. 21. & Prov. XVI. v. 10.* significantes sagacitatem, & veluti ab oraculo sapientiam: in malam vero, & Deo abominabilem, ut hic. *LXX interpretes* habent quoque *μαντευομένος μαντείαν*, divinans divinationem, idque diversimode: est enim *Ἀξωμαντεία*, divinatio per securim aut asciam: *Ἀστρομαντεία*, quæ est ex Astrorum contemplatione futurorum prædictio: *Βελομαντεία*, seu *Παβδομαντεία*, quam *Scapula* ex *B. Hieron. in Cap. 21. Ezech.* exponit id Divinationis genus esse, ubi mittuntur sagittæ in Pharetram, et commiscuntur inscriptæ nominibus singulorum, ut videatur cujus sagitta exeat, & quæ prius

Haen de Mag. B civitas

civitas debeat expugnari. Νεκρομαντεῖον, vel Νεκρομαντεία, Vaticinatio ex evocatis mortuis. Responsum quod inferorum umbræ evocatæ de futuris reddunt. Ὀιονωμαντεία, Vaticinium ex auspiciis, seu ex avibus. Πυρομαντεία, Ignispicium. Στερνόμαντις, ex cujus pectore Dæmon responsa dat. Ψυχομαντεῖον, Locus ubi animæ sacrificiis evocatæ responsa dabant consulentibus. Hæc semel explicanda erant, ne continuo in sequentibus ea repetere-
mus. Quod autem *Divinans divinationes* in nostro textu pravis fuerit abominandisque artificiis usus, arguit data mortis a Deo sententia. Redeamus ad textum hebraicum.

Præstigiator קַדְמָן Buxtorfius in hoc nomen exponit ejus significationem, ut hominis, qui mira dexteritate oculos spectantium eludit: verum secundum *Aben-Efra*, & *Rabbi Salomonem*, explicat

plicat magis in malam partem, ut qui ex nubibus, tempestate, & astris, prophetam agit; & quidem prava vel arte, vel intentione; cum occidere ejusmodi *Præstigiatores* Deus jubeat.

LXX habent: Κληδονιζόμενος, ominatus. Codex *Alexandrinus*: καὶ κληδονιζόμενος, Et ominatus. *Scapulae* Augur est, *Schrevelio* Ariolus. LXX autem Interpretes vocem קְלִידוֹנִיזָּמָה in malam partem accepere: nec mirum, cum mortis pœnam illi indixerit Deus. Ut profecto mirer hanc vocem ab iis, qui negant Magiam, in bonam partem accipi pro Pantomimo, sive gesticulatore.

Et Augur שְׂמַנְיָה accipitur in malam partem pro *augurari pravo artificio*, ut hic, quia morte punitur. Accipitur & in bonam partem pro inspiratione Prophetarum *Libr. Num. Cap. XXIV. Balaam*, qui bis perrexerat in occursum

Dei, ut ab eo, quid vaticinaturus esset, peteret, quum vidisset, *quod placeret Domino ut benediceret Israël; nequaquam abiit, ut ante perrexerat, ut augurium quæreret.* Hic vox eadem adhibetur in plurali נְשִׁיךְ. LXX autem εἰς ἀπάντησιν τοῖς οἰωνοῖς, in occursum auguriis. Quæ vox hic non stricta significatione, veluti captum per aves augurium, sed ut οἰωνή, commune omnis augurii & divinationis nomen, sumitur. Sic ut eadem vox in singulo textu sit, sive a bono, sive a malo spiritu, quis fuerit inspiratus; et ut Dei spiritus in Prophetarum inspiratu voce eadem utatur, qua solet inspirationes non a se, adeoque a spiritu immundo, hominibus factas, exprimere.

Balaam, famosus in *Moabitide* regione vel Magus, vel Propheta Dei, (de hoc enim multa est Eruditorum dissensio) quem Deus hac occasione suo vaticinari

ticinari spiritu voluit, vilis ac vendibilis animi homo, quem ob id *Israelitæ*, Regni *Moabitidis* potiti, occiderunt; hic, inquam, dum in suo a Deo sibi inspirato vaticinio in hæc verba erumperet: *Non est augurium in Iacob, nec divinatio in Israel*, eadem verba adhibet de auguriis & divinationibus magicis, quibus antea divinas insigniverat inspirationes. וְנִחַי et קִסָּף Græcus textus pariter Ὀνεισμαὶ & μαντεῖα. Sunt ergo eadem S. Scripturæ verba, quibus exprimitur modus, quo hominibus aut revelentur secreta, aut superantes humanam naturam vires suppeditentur, a Spiritu Sancto: & quo abdita pandendi, ac naturam superantia patrandi, potestas impiis hominibus datur, non a Spiritu Sancto, sed diabolico; quando, quamdiu, ac quantum, ipsis permittit Deus.

Et Maleficus וְחַשִּׁי. Significat כִּשְׁף in *Pihel præstigiis usus sum*. Dicitur de

iis, qui mutant & transformant res naturales ad adspectum oculi. Sic *Aben-Efra* in *Exodi VII. LXX* *Φάρμακος*. Is est, qui vel Medicamenta vel Venena parat; posteriore sensu accipiendus hoc loco videtur. Idem ille, qui in textu hebraico *Præstigiator* dictus est, et in Vulgata *incantator*. Vnde videntur Magorum nonnulli venena cognovisse, quibus homines incantarent.

Nec incantator; hoc mox vidimus. *Nec qui Pythones consulat, nec divinos.* Hebr. *וְחִבֵּר חִבֵּר*. Significat *חִבֵּר* et societatem conjunctionemque, et incantationem vel adjurando factam. Non capio cur Linguæ hebr. peritissimus *Arias Montanus* hunc textus locum reddat *Iungens junctionem*, ut & in *Psalmo LVIII. v. 6.* Vix enim significationem habere videtur: maxime dum idem ipse *Isaia XXXVII. v. 9.* hanc vocem ipsam per *incantatores*, altera scilicet ejus significatione,

tione, interpretatus sit. *Buxtorf*, et, quos excitat, Rabbinum cum eo, reddunt *incantans incantationes*. LXX Ἐπαείδων ἐπαείδην, . . . *Incantans incantationem*. Ab Ἄδω, vel potius ab Ἀείδω, cano; & cum præpositione ἐπὶ, *cantum laudabilem quemcunque cano*, vel & *cantum prauum, seu incantationem*, unde ἐπωδὸς *incantator*. Iam de *Pythonibus*.

Nec qui Pythones consulat. Hebr. דִּין לַשָּׂמַיִם *consulens vel interrogans Pythonem*. דִּין *Pythonem* significat, ait *Buxtorfius*, „qui responsa dando diabolicis artibus homines a Deo avocat. „*Levit. XX.* significat & *Vtrem*. Hinc „*Pythonis* significatio juxta *Aben-Esram* „quod ex tumido ventre, quasi utre, „oracula depromeret, unde & ἐγγαστήριον *ventriloquus* dictus fuit.“ Sed plura de hoc, ubi de *Pythonibus Saulis & Pauli* sermo erit.

iis, qui mutant & transformant res naturales ad adspectum oculi. Sic *Aben-Efra* in *Exodi VII. LXX* *Φάρμακος*. Is est, qui vel Medicamenta vel Venena parat; posteriore sensu accipiendus hoc loco videtur. Idem ille, qui in textu hebraico *Præstigiator* dictus est, et in *Vulgata incantator*. Vnde videntur Magorum nonnulli venena cognovisse, quibus homines incantarent.

Nec incantator; hoc mox vidimus. *Nec qui Pythones consulat, nec divinos*. Hebr. *וְחִבֵּר חִבֵּר*. Significat *חִבֵּר* et societatem conjunctionemque, et incantationem vel adjurando factam. Non capio cur Linguæ hebr. peritissimus *Arias Montanus* hunc textus locum reddat *Jungens junctionem*, ut & in *Psalmo LVIII. v. 6*. Vix enim significationem habere videtur: maxime dum idem ipse *Isaia XXXVII. v. 9*. hanc vocem ipsam per *incantatores*, altera scilicet ejus significatione,

tionem, interpretatus sit. *Buxtorf*, et, quos excitat, Rabbini cum eo, reddunt *incantans incantationes*. LXX Ἐπαείδων ἐπαειδὼν, . . . *Incantans incantationem*. Ab Ἄδω, vel potius ab Ἀείδω, cano; & cum præpositione ἐπὶ, *cantum laudabilem quemcunque cano*, vel & *cantum prauum, seu incantationem*, unde ἐπωδὸς *incantator*. Iam de *Pythonibus*.

Nec qui Pythones consulat. Hebr. דִּין לַפְּתָיִם *consulens vel interrogans Pythonem*. דִּין *Pythonem* significat, ait *Buxtorfius*, „qui responsa dando diabolicis artibus homines a Deo avocat. „*Levit. XX.* significat & *Vtrem*. Hinc „*Pythonis* significatio juxta *Aben-Esram* „quod ex tumido ventre, quasi utre, „oracula depromeret, unde & ἐγγαστήριον *ventriloquus* dictus fuit.“ Sed plura de hoc, ubi de *Pythonibus Saulis & Pauli* sermo erit.

fic in *Hebræo* est. LXX vero videntur utrumque hunc elucidare. *Nonne gens requirit a Deo suo? Quid ergo pro vivis requireret a Mortuis?*

Perpetuavitque sese hic nefandus mos per varios populos, usque in Ecclesiæ tempora. Ita ut celeberrimus *Van Espen Juris Eccl. Part. III. Tit. IV. Cap. III.* hanc Magiæ speciem finiente Sæculo II. ceptoque tertio, invenerit communem fuisse; excitatque quoque *Tertullianum, Libro de Anima Cap. 57.* sic scribentem: „Publica jam Littera „est, quæ animas etiam justa ætate sopitas, etiam proba morte disjunctas, „etiam prompta humatione dispunctas, „evocaturam se ab inferorum incolatu „pollicetur.“ Sed de his ad *Samuelem* mox pluribus.

§. IV. Levit. XIX. v. 26. *Non augurabimini, nec observabitis somnia. Et*
V. 31.

V. 31. *Non declinetis ad Magos, nec ab Ariolis aliquid sciscitemini, ut polluamini per eos.* Et Cap. XX. v. 6. *Anima quæ declinaverit ad Magos & Ariolos, & fornicata fuerit cum eis, ponam faciem meam contra eam, & interficiam illam de medio populi sui.*

In nullo horum trium, quos collegi, textuum, Deus adversus Magiam præmunit, eandem negando existentem; sed ab eadem, & existente, & abominanda, deterruit. Alio profecto, qui Magiam existentem negant, non eo, quo Deus, modo, absterrent ab ea populum; nam populi simplicitatem, credulitatemque, tanquam veram ideæ magicæ originem causati, eundem false rident, quod confugiat ad rem, quæ neque extiterit unquam, neque existere possit. Cum igitur Deus Magiam tam populari argumento non confoderit, sed populum suum ab eadem & toties, &
tam

tam severe, dehortatus fuerit, an non diffidere debemus iis, qui alio, quam Deus, modo, detertere homines a Magia contendunt? Sed clarius hoc patet *versu ult. Cap. XX. Libr. Levit. Vir, sive mulier, in quibus Pythonicus vel Divinationis fuerit Spiritus, morte moriatur.* Hebr. *Et vir, sive mulier, cum fuerit in iis* *בין Pytho, vel* *נביא divinans Spiritus, moriendo morietur.* Græce. *Καὶ ἀνὴρ, καὶ γυνή, ὅς ἐν γένηται αὐτῶν ἐγ- γαστήριμος, ἢ ἐπαιδός, θανάτῳ θανατέσθωσαν ἀμφοτέροι.* *Vir, vel mulier, quicumque eorum Pytho vel Incantator fit, morte moriantur ambo.* Sic dixerat Deus *Exod. XXII. v. 18. Maleficos non patieris vivere.* Hebr. *תַּחַיָּה לֹא מְכַשֵּׁפָה.* *Sagam vel Præstigitricem non vivificabis.* LXX *Φαρμακὸς ὃ περιποιήσετε, seu, ut Codices Alexandrinus, Aldinus, & Complutenses habent, ὃ περιβιώσετε, Veneficos non finite*

finite vivere. Veneficos Magorum nomine intelligi supra patuit.

Qui Magiam negant, an sic hanc Legem composuissent? Deus nullibi dicit: si quis falso se Pythonem, se Divinatorem, se Veneficum appellat, morte puniatur; sed, *qui fit talis: in quo fuerit spiritus pythonicus, in quo fuerit Spiritus Divinationis.* Nostri Adversarii utique in sua Lege scripsissent: *qui eo aut dementiæ, aut pravitatis pervenerit, ut se talem venditet, qualis nusquam vel quis fuerit, vel esse possit.* Cum igitur Deus in singulis hisce textibus eos spiritum magicum vere habere, asseveret, quo titulo illi oppositam ferant divino sententiam? Profecto qui Magiam vere existentem statuunt, si errarent, nonne jure asserere, quod tamen nefas, possent, sui causam erroris a divina Lege petendam esse, qui ipsis Magiam nunquam ut imaginarii quid, verum ut rem,

rem, vere existentem, semper proposuerit? Nonne id inde consequeretur, quod Magiæ omnis inficiatores, in suis Legibus Magiam ut rem imaginariam, statuentes, longe prudentiores Deo essent? Præsertim cum nihil efficacius fuisset ad hominum animos a Magia avertendos, quam si Deus eosdem præmonuisset quod diabolica ejusmodi ars nulla, imo impossibilis, esset?

§. V. Sequitur *Pythonissæ Endorancæ* historia, 1 Reg. Cap. XXVIII. *Et vidit Saul Castra Philistiim, et timuit, et expavit cor ejus nimis. Consuluitque Dominum, et non respondit ei, neque per somnia, neque per sacerdotes, neque per Prophetas. Dixitque Saul servis suis: Querite mihi mulierem habentem Pythonem, et vadam ad eam, et sciscitabor per illam. Et dixerunt servi ejus ad eum: Est mulier Pythonem habens in Endor.*

Hebr.

Hebr. אִשָּׁת בַּעֲלָהּ - אֵוֵב Quærite mulierem, dominam Pythonis, Pythonicam eruditam, expertam valde, LXX Γυνᾱνα ἐγγαστήριον. *Mulierem de ventre loquentem.* Videmus nomina Magica promiscue sumi, nam quæ hic pythonica excellens quæritur, artis Magicæ præstare suprema debebat.

Mutavit igitur habitum suum, vestitusque est aliis vestimentis, et abiit ipse et duo viri cum eo, veneruntque ad mulierem nocte, et ait illi: Divina mihi in Pythone, et suscita mihi quem dixero Tibi. Hebraice, et Græce, eodem modo. Iussit ergo Rex Magicam artem suam in actum vocaret, et cum eum, quem indicaturus esset, exsuscitare de Sepulcro deberet, credidit certo, quæ id præstaret, existere artem.

Et ait Mulier ad eum: Ecce tu nosti quanta fecerit Saul, et quomodo eraserit Magos et Ariolos de terra: quare ergo insidia-

insidiaris animæ meæ, ut occidar? Confirmatur, quod mox notavi, Pythonum, Magorum, Ariolorum, cet. nomina promiscue sumi. Hoc ipso in Capite *Libr. I. Reg. sive Sam.* legitur mox ab enarrata morte *Samuelis* prophetæ: *Et Saul abstulit Magos, et Ariolos, de terra* *).

Si meliores Chronologicos sequamur, *Saul* Magos et Ariolos biennio ante mortem, forte consilio *Samuelis*, deleverat de suo Regno: persuasus tamen intra
tam

*) Posset hic forte reddi *Sagas* seu *Pythonicas*, quia in plurali femineo scribitur *קַהֲבֹתִי*. Sed in secunda declinatione inter numerosas a generali regula exceptiones et hæc est, qua *קַהֲבֹתִי* femineæ terminetur in Masculino plurali. Hinc non mutavi. An tamen, quia non virum, sed mulierem potenter pythonicam, quærit Rex, hic textus *Sagas* seu *Pythonicas* intelligit, et Divinorum nomine *Magos*? Tunc pluralis feminei hic non esset exceptio.

tam breve temporis spatium exterminari funditus tenacem adeo gentem non sic potuisse, quin hinc inde superstites nonnulli essent, aut saltem relaxata Lege quosdam rediisse, jubet quæri num inveniendus eorum quisquam foret, et maxime an optima Saga, an Mulier potenter pythonica, invenienda esset?

Quæri solet cur, quos ante biennium Magos Sagasque pepulerat *Saul*, nunc consultaturus eosdem advolet? Credibile fit *Saulem* persuadente idem vi divinæ Legis *Samuele*, hoc fecisse, ut Dei iram, quam per inobedientias suas in se contraxerat, non nihil placaret; minime vero quod ipsi Magiam nullam esse persuasum esset: jam vero penitus repulsum a Deo, et tamen suæ populi-que fortis prænoscentiæ avidum, quod divino Spiritu ultra non posset, immundo Spiritu prænoscere cupivisse.

Haen de Mag.

C

Per-

Perfuasus, inquam, de Magiæ efficacia ita fuit, ut ad hanc Sagam magistrum accedens, quemadmodum supra jam constitit, non prius an, quod rogaturus sit, præstare eadem posset? roget; sed ut, quod iussurus sit, præstare jubeat. Pari ratione Saga doctrix mortuum exsuscitare iussa, pro excusationis ratione non prætendit mandati impossibilitatem, sed ex Regis prohibitione pœnam mortis. Sic ut et Rex, et Saga, mortuum excitari per Magiam posse, crediderint.

Et juravit ei Saul in Domino dicens: Vivit Dominus! quia non eveniet quidquam mali propter hanc rem. Dixitque mulier: Quem suscitabo Tibi? Ad hoc juramentum mortis deponit formidinem, paratamque, ut quem Saul iussurum exsuscitet, se exhibet. Quam certa, quam secunda de suæ artis potestate esse non debuit; cum eadem in promissis fal-

fallente, iratus is, quem, quis esset, ignorabat, deferre illam, ut Magam, a se Magiæ convictam, ad Regem debuisset? *Qui ait: Samuelem mihi suscita. Cum autem mulier vidisset Samuelem, exclamavit voce magna.* Videmus hic id fieri, quod *Deut. XVIII.* Deus adeo severe prohibuerat, *veritatem quærere a mortuis:* adeoque non prohibere hic inanem hoc faciendi jactantiam, sed ipsam Veritatis a mortuis exquisitionem; ut hic iterum fit.

Disputatum est, utrum Magi mortuos vere præsentem, an vero phantasticam duntaxat exhiberent imaginem, ei similem, quæ hominem, quibus in vita notus fuerat, voce, statura, vultuque, referret?

Sunt, qui prioris opinionis, dantur, qui posterioris sint. Et ipsi illi qui prioris sunt sententiæ, negare solent hoc erga *Samuelem* locum habuisse: sic ut

vel Dæmonis opera, umbra Prophetæ tantum exhibita fuerit, et DEUS ea occasione verba, ab hac veluti umbra in aures Regis sonantia, sua omnipotentia, Angelorumve ministerio, produxerit; vel si vere *Samuel* fuerit, eum Iussu Dei, non magica vi, exsuscitatum fuisse.

Ita Libro de anima *Tertullianus* „sic „in illa specie Magiæ, inquit, quæ jam „quiescentes animas evellere ab inferis „creditur, et conspectui exhibere, non „alia fallaciæ vis est operatior. Plane „quia et Phantasma præstatur, quia et „corpus affingitur, nec magnum illi „(Diabolo) exteriores oculos circum- „scribere, cui interiorum mentis aciem „excæcare perfacile est.„ Sic ut Diaboli quidem opus *Tertullianus* in hac Historia agnoscat, sed non nisi *Samuelis* phantasma apparuisse arbitretur.

S. Pater *Augustinus* Tom. XI. Edit. *Venetæ* antea laudatæ, qua semper utar
in

in Libro cui Titulus: *De octo Quæstionibus Dulcitii Liber unus*, Quæst. VI. *utrum Samuel per Pythonissam vere fuerit de inferno evocatus?* argumentis utrinque prolatis, integrum cuique reliquit negantem, affirmantemve sententiam, amplecti.

Porro hoc iis licitum temporibus erat, quando Liber *Iesu filii Syrach*, *Ecclesiasticus dictus*, necdum ab omnibus Catholicis existimabatur Canonicus. Vbi vero post Sæculum VI. sensim dubium hac de re sublatum est, ac præsertim postquam ab Ecclesia in *Sacro-Sancto Conc. Tridentino* ut canonicus pronuntiatum est, quin *Samuel* apparuerit ipse, ultra dubitare non licet. Sic enim *Eccl. cap. XLVI. v. ult. legitur*: Et post hoc dormiuit (*Samuel*) & notum fecit Regi, & ostendit illi finem vitæ suæ, & exaltavit vocem suam de terra in prophetia delere impietatem gentis. Idem de verbo

ad verbum Græcus textus: hebraicus, si extiterit olim, periit nobis.

Igitur vere *Samuel* fuit, qui num *Sagæ* opera, an peculiari Dei dispositione, apparuerit, jam supra quæsitum fuit. Qui Dei dispositione unice id contigisse censent, & Sanctis indignum fore ajunt, & Diabolo impossibile, in mundum ab eo revocari. Quin id falsum esse manifesto argui putant ex ipso illo terrore, qui invasit, conspecto *Samuele*, *Sagam*: quo postremo quoque argumento id constare autumant plures, ipsam *Pythoni* vim nullam *Magiæ* esse credidisse. Ad hoc elucidandum textus continuandus est.

Quum autem vidisset mulier Samuelem, exclamavit voce magna, & dixit ad Saul: Quare imposuisti mihi? Tu es enim Saul. Perterrita Saga fuit, non quod videret Samuelem, sed quod ex Samuele resciret ignotum eousque sibi virum ipsum Regem

gem esse, qui forte tantummodo, an Saga esset, tentaturus venisset; jamque eam ipso actu quod Saga esset convictus, morte puniturus esset. *Exclamavit voce magna* & *dixit ad Saul: Quare imposuisti mihi? Tu es enim Saul.* Confirmatur hæc expositio responso Regis. *Dixitque ei Rex: Noli timere. Quid vidisti?* Firmat mori timidam animam, modo quæ viderit annunciet:

Et ait Mulier ad Saul: Deos vidi adscendentes de terra. Hebr. אֱלֹהִים *Elohim*, Dii; in Sing. אֱלֹהַ *Eloha* vel *Eloah*, Deus. Verum *Elohim*, Dii, centies in Sing. pro Deo ponitur, ut in initio Geneseos: *In principio creavit Elohim, Dii, cælum & terram.* Sed & *Elohim* Angelos significat. Psalm VIII. *Minorasti eum paulo minus* מֵאַלְהִים *ab Angelis.* Ita & Ps. XCVIII. & Job I. v. 6. Sic ut necesse non sit concludere Deos Deumve intellexisse feminam:

imo neque Angelos vel Angelum; nam Exodi *XXI. & XXII. & Ps. LXXXI. Elohim* Magistratus, iudicesque vocantur. Ipsaque idola *Iud. XVI. III Reg. II.* Imo Moyſes in plurali *elohim* vocatur *Exod. IV.* Et Vitulus aureus *Ex. XXXII. & Arca fœderis I Reg. IV.* Quod autem Pythoniſſa intellexerit voce *Elohim* unam modo perſonam, eamque neque Deum, neque Angelum, ſed virum ſpectabilem, primo ex eo liquet, quod legatur *vidiſſe Samuelem*, & viſo eo concluſiſſe illum, qui ſe ignotus conveniſſet, *Saulem* eſſe. Secundo quod rogante Rege: *Qualis eſt formæ?* reſponderit: *Vir Senex adſcendit, & ipſe amiſctus eſt pallio.* In græco Codice Vaticanæ Exemplaris: *Virum video erectum, adſcendentem de terra, qui Diploide indutus eſt.*

Ex tota igitur hiſtoria conficitur id, ut Saga viderit ab initio *Samuelem*, eumque

que se videre confirmaverit; ut non expaverit viso eo, sed per eum cognito Rege, tamquam flagrante, ut vocant, delicto ab eodem deprehensa; tandem ut per Regem nunc pacata, haud ultra, etiamsi pergeret videre *Samuelem*, quid timuerit: *Samuelem* enim, a *Saule* peti-
tum, exhibere, intentio ejus magica erat, universique augurii finis.

Et intellexit Saul quod Samuel esset, & inclinavit se super faciem suam in terram, & adoravit. Dixit autem Samuel ad Saul: Quare inquietasti me, ut suscitarer? Confirmatur iterum hoc Samue-
lis sermone eum vere exsuscitatum fuisse, eum vere adparuisse, eumque ipsum, qui loqueretur, esse. Quemadmodum etiam in fine sui cum Rege colloquii: Cras autem tu, & filii tui, mecum eritis.
Hebraica & Vulgata sic, uti etiam Græcus *Complutensium* Codex; *Vaticanus* vero: *Καὶ αὐγίον σου, καὶ οἱ υἱοί σου,*

μετὰ σὺ, πρὸς ὅντων. *Et cras tu, & filii tui tecum, cadent.* In hac ultima traductione nulla difficultas est, est autem in reliquis textibus, nisi subintelligamus: *in regione mortis mecum eritis.*

§. VI. *Philippica Pythonissa* examinanda tandem est. Habetur historia Actor. Cap. XVI. *Factum est autem euntibus nobis ad orationem, puellam quandam habentem Spiritum Pythonem, obviare nobis, quæ quæstum magnum præstabat Dominis suis divinando. Hæc subsecuta Paulum & nos, clamabat dicens: Isti homines servi Dei excelsi sunt, qui annuntiant vobis viam salutis. Hoc autem faciebat multis diebus. Dolens autem Paulus, & conversus, Spiritui dixit: Præcipio tibi in nomine Iesu Christi exire ab ea. Et exiit eadem hora. Videntes autem Domini ejus quia exivit spes quæstus eorum, apprehendentes Paulum & Silam, perduxerunt in forum ad Principes*

cipes &c. Vulgata Editio & *Græcus textus* hic per omnia conveniunt.

Ex hac historia concludimus I^{mo} Philippicam puellam Spiritu pythonico præditam fuisse; qui Spiritus, quemadmodum in prioribus constitit abunde, & divinatorius Spiritus est, & magicus, & diabolicus; futura, præsentia, præterita, enuncians. II^{do}. Diabolicum hunc Spiritum testimonium veritati reddidisse, quemadmodum in Evangelio pluries: id quod cum Veritati præjudicaret a Spiritu mendaci laudari, hincque veluti Diaboli, non nisi sua laudantis, opus videri; & in Evangelio *Servatorem*, & hic *Paulum*, ejusmodi testimonium prohibuisse, ut Sacræ Religioni & indecorum, & detrimentosum. III^{tio}. Puellam hanc Diaboli multiscii opera multa, quæ laterent, pandisse, & plura magica edidisse, cum legatur multum lucri Dominis suppeditasse suis; & cum, expulso Spiritu,

Spiritu, tanti lucri præcisam spem omnem esse dolerent, manus in *Paulum* & *Silam* coniecisse. Nisi enim multa vera aut pandisset, aut præstasset, brevi actum de ejus fama fuisset, *nec magnum quæstum Dominis suis conciliasset.* IV^{to}. Non agi hic, ut quidam volunt, de ea aptitudine, astutia, calliditate, qua in foris ac nundinis polleant Mimi, seu Ludii, utpote nullum habente cum Religione commercium; verum de Spiritu divinatorio, quo Diabolus Sacram Religionem, ut suum opus, prostitueret, risuique exponeret; de Spiritu, quem in nomine Iesu *Paulus* exire protinus juberet, & quo expulso omnis quæstus Dominorum actutum cessaret.

PRIMÆ PARTIS

CAP. II.

*Argumenta eorundem ex Doctrina,
consuetudine, & Legibus Eccle-
siæ, Patrumque doctrina.*

§. I.

Qui Magiam, ut vere diabolicam ar-
tem, proprie dictam, existere cre-
dunt, non aliud eos credere, quam uni-
versa Scripturæ utriusque pagina plu-
ries statuerit, totiesque repetiverit, ex
primo Capite manifestum fit. Vbi vero
hi a Sacris Bibliis convertunt se ad pri-
mitivæ Ecclesiæ Leges, consuetudines-
que, ad Conciliorum antiquissimorum
Canones, ad Sanctiones Imperatorum,
Principumque, qui partim ut Sanctam
Ecclesiam hac in re juvarent, partim
quia Magiæ crimen etiam ad publicam
potestatem spectat, & salubres contra
ean-

eandem, & severas condidere Leges; dum tandem S. S. Patrum ad hæc omnia doctrinam adjiciunt; gaudent affatim & Ecclesiasticam potestatem sic ea loca S. Scripturæ intellexisse, ut exposita eadem *primum Caput* dedit, & Autoritatem publicam tum propria experientia, tum veneratione Scripturæ Sacræ, atque Traditionis Ecclesiæ, ad easdem suas leges accommodasse.

Cui hæc singula congesta videre volupe est, adeat is Celeberr. Virum *L. B. Van Espen, Part. III. Tit. IV. Cap. III.* Eo enim in loco gesta Ecclesiasticæ atque politicæ Potestatis, a primis Ecclesiæ Sæculis, usque in hæc posteriora, concinno ordine referuntur: gesta, inquam, quæ uno omnia ore Magiam, ejusque partes singulas, tanquam Diaboli ope peractas, ac quoddam hominis cum Diabolo pactum includentes, pronunciant. Describit *Espenius* noster singulas

las nefandæ artis species, Sortilegium, Aruspicium, quo Mathematici, tunc sic dicti, Astrologi quoque, & Genethliaci, comprehenduntur, Maleficiū, Necromantiam. Nomina hæc canonice exposita ab Autore, hic inferere non est opus, cum in horum singulis diabolicum agnosci commercium sponte fateatur; de quo commercio solo tota nostra existit Disceptatio. Laudat hic Concilium *Ancyranum*, quod celebratum ad annum 314. videtur, cuius XXIV. Can. legitur „Illos, qui Gentilium more Divinos consulant, homines ad se vocantes, ad Maleficia seu detegenda seu solvenda, quinque annorum pœnitentiam agere debere, & quidem tribus annis prostratos, & duobus necdum S. Sacrificio admissos.„ Addiderim ad hoc Concilium aliud dictum *Illiberitanum*, quod ad annum 305. refertur, cuius Canon VI. sic habet. „Si quis Maleficio

„ficio interficiat alterum, eo quod sine
„idololatria perficere scelus non potuit,
„nec in fine impertiendam illi esse com-
„munionem.„

Porro notari præprimis oportere videtur, hunc Canonistarum Principem, omnes Ecclesiæ, Principumque Leges, tam ad damnandam Magiam, quam ad Magos quoscunque, five pœnis ecclesiasticis subjiciendos, five ad eosdem a Potestate politica igne cremandos, referentem, nullius unquam seu Legis, seu Dissertationis, meminisse, quibus alii & Ecclesiasticorum errorem, & Principum deceptionem, vel ex eo demonstrarent, quod nulla existeret Dæmonis in res creatas, hominesque potestas, quodque nulla daretur ope Diaboli Magia, adeoque hæc non nisi præstigiatrix ars esset. Si enim id verum foret, quod in eorum Dissertationibus, qui veram Magiam negant, audacter scriptitatum fuit, scilicet

Eccle-

Ecclesiam nunquam Magiam veram admisisse; Leges utique, Dissertationesque extarent, contrariæ prioribus: & quia consuetudine generali Conciliorum particularium Actus & ad Ecclesias alias, & præprimis ad Romanam, mitti solebant; & hæc duo Concilia ad alias Ecclesias, ac præcipue ad Romanam, proinde missa erant; Ecclesia, *Ancyran*i saltem tempore, pace tranquilla in Occidente gaudente; Pontifex Romanus, & aliæ Ecclesiæ, reclamassent contra utriusque Synodi de Magia errorem, eumque mox in alio Concilio correxissent. Porro, cum nihil simile tunc contigerit, palam fit, quemadmodum *Illyberitanos*, *Ancyranosque* Patres, ita universam Ecclesiam credidisse. Equidem ut passim in aliis negotiis, ita & in hocce, fatetur, imo innuit *Esperius*, homines quosdam præoccupatione mentis errare, extravagarique posse; verum hæc ad Eccle-

Haen de Mag. D siæ

fiæ ipsius doctrinam non pertinent: ut postea constabit latius.

Profecto ab ipsis prioribus Ecclesiæ Sæculis, Ecclesia prævaricatorum Angelorum malitiam, in homines invidiam, nocendique voluntatem, tum & Dei, per omnia æque sapientis, ac justî, permissu potestatem, constanter agnovit. Vnde Exorcistas singulis in locis constituit, eosque deinde inter *quatuor Ordines minores* disposuit. Hinc Dæmonum in homines potestatis gnara, a Baptizandis eosdem adjurando repellit; jubetque hos renunciare Diabolo, omnibusque Diaboli & operibus & pompis: id quod ab Ecclesia, præter alias significationes, etiam de Magiæ renuntiatione intelligi *Daniel Sennertus*, acatholicus quidem, sed egregius Medicinæ Scriptor, *Præf. Libr. VI. Part. IX. Cap. VIII.* optime explicuit. „Et non sine causa, „inquit, de Magia agens, ab antiqua Eccle-

„Ecclesia institutum, ut baptizandi re-
 „nuncient Diabolo, & omnibus ope-
 „ribus ejus.“ Eruditissimus hic Me-
 dicus hanc ipsam Ecclesiæ ceremoniam,
 ejusque talem significationem, impio
Paracelso opposuit, qui *Libro de occulta*
Philosophia Medicos, in *Vniuersitatibus*
 bene edoctos Medicinam. oportere dein-
 de Magos Sagasque consulere, ab iisdem-
 que Magiam addiscere, contendebat.

Si præterea legamus Orationes, quas
 a remotissimis Sæculis uniuersa per or-
 bem Ecclesia Dei in administrando Re-
 generationis Sacramento, in benedicen-
 do Aquæ, Sali, ceterisque Eduliis, fun-
 dere Deo solet: Si attendamus ad pre-
 ces, quibus ad mensam Deum rogat, ut
 benedicat assumendis; preces, inquam,
 quas ad prandium, cœnamque, per
 XVII. Sæcula fundi solitas, intoleranda
 recentium hominum proteruitas abro-
 gare contendens, jam, insalutato Deo,

se ferarum more faginat: Si denique attendamus ad morem Ecclesiæ, se adversus Diabolum muniendi, cuius, Sæculo secundo finiente, jam meminit *Tertullianus* in Apologia, ad omnem ingressum & egressum, ad cibos potusque, ad dormiendum, & evigilandum, frontem crucis signo, ut ait, terendi; Si, inquam, ad singula hæc animum advertimus, an non cum *Vincentio Livinensi*, Autore Sæculi V. inchoantis, *Libro contra Hæreses, Cap. III.* dicente: „In
„ipsa Catholica Ecclesia magnopere curandum est, ut id teneamus, quod
„ubique, quod semper, quod ab
„omnibus creditum est; hoc enim
„vere, proprieque Catholicum“ an, inquam, cum hoc Autore, quod vera Magia extet Catholicam Ecclesiam statuere, fateri non cogimur?

Sed ultra pergendum est. Per ipsos S. S. Patres luculenter confirmari hanc
con-

consuetudinem, sententiamque Ecclesiæ, certo certius est. Iuvat hic aliquorum meminisse, ac præcipue *S. Augustini*, quem Summi Pontifices, quem Concilia, universæ Ecclesiæ catholicæ & testem, & vocem, appellarunt.

Libr. de Civ. Dei X. Cap. XVI.

„Quibus igitur Angelis, inquit, de beata
„& sempiterna vita credendum esse cen-
„semus? utrum illis, qui se religionis
„ritibus coli volunt, sibi sacra, & sacri-
„ficia flagitantes a mortalibus exhiberi,
„an iis, qui hunc omnem cultum uni
„Deo creatori omnium, deberi di-
„cunt?“ Qui hic nequaquam magi-
cum pravorum Angelorum cultum, sed
solam, in qua hi adorabantur, idolola-
triam intelligentes, Magiam negant,
ostendunt se minime attendisse ad S. Pa-
tris distinctionem, quam hoc ipso Capite
inter & cultum Dei, & falforum Deo-
rum, & pravorum Angelorum, fecit.

Qui negant aliquam five expressæ conditionis, five pacti, cum dæmone mentionem prioribus Ecclesiæ Sæculis factam esse, audiant *Augustinum hoc ipso Libro Cap. IX.* dicentem : „Quam-
„quam *Porphyrius* admoneat utendum
„alicuius dæmonis amicitia . . . ca-
„vendum tamen dæmonum societatem
„expressa quodammodo confes-
„sione.“

Libr. VIII. Cap. XIX. de Civ. D.
„Omnia miracula Magorum quos recte
„adversarius censet esse damnandos, do-
„ctrinis fiunt & operibus Dæmonum.“

Libr. XXI. de C. D. Cap. VI. cui
titulus : *Quod non omnia Miracula na-
turalia sint, sed pleraque humano ingenio
modificata, pleraque autem dæmonum arte
composita*; agens de iis quæ pro Mira-
culis habentur, quia non ea ingenium
humanum comprehendit, & tamen na-
turalia sunt; deque his, quæ tam apud
Ethnicos,

Ethnicos, quam apud Christianos, vera
miracula fuerunt; „addimus, ait, ad
„istam Lucem (in Veneris templo) in-
„extinguibilem & humanarum & magi-
„carum, id est per homines dæmonia-
„carum artium, & ipsorum per se ipsos
„Dæmonum multa miracula: quæ si
„negare voluerimus, eidem ipsi,
„cui credimus, sacrarum Littera-
„rum aduersabimur veritati.“

Memorable autem est, quomodo
Magiæ omnis originem explicat eodem
in loco *Augustinus*. „Illiciuntur autem
„dæmones ad inhabitandum per Crea-
„turas, quas non ipsi, sed Deus con-
„didit, delectabilibus pro sua diversitate
„diversis, non ut animalia cibis, sed ut
„Spiritus signis, quæ cuiusque delecta-
„tioni congruunt, per varia genera la-
„pidum, herbarum, lignorum, anima-
„lium, carminum, rituum. Ut autem
„illiciantur ab hominibus, prius eos ipsi

„astutissima calliditate seducunt, vel in-
„spirando eorum cordibus virus occul-
„tum, vel etiam fallaciis amicitiiis appa-
„rendo, eorumque paucos suos Di-
„scipulos faciunt, plurimorumque
„Doctores. Neque enim potuit, nisi
„primum ipsis docentibus, disci quid
„quisque illorum appetat, quid exhor-
„reat, quo invitetur nomine, quo co-
„gatur. Vnde Magicæ artes, ea-
„rumque artifices, extiterunt.“

Serm. XC. No. V. p. 490. Edit. Ven.
Augustinus quid *vestis nuptialis* sit ex-
ponens, non *fitam* hanc esse docet in
Sacramentorum usu, cum hisce & Mali
abutantur; nec in jejuniis, quo & se
mali macerent; neque etiam in Mira-
culis: „hæc enim non soli boni faciunt
„& mali; sed aliquando non faciunt
„boni. Ecce in vetere populo Magi
„*Pharaonis* miracula faciebant, *Israelitæ*
„non faciebant: in *Israelitis* solus *Moyſes*
„&

„ & *Aaron* faciebant, ceteri non facie-
„ bant, sed videbant, timebant, crede-
„ bant. Numquid meliores Magi
„ Pharaonis, miracula facientes,
„ quam populus Israel, qui miracula fa-
„ cere non valebat, & ad Deum tamen
„ populus pertinebat? “

De Trin. Libr. III. p. 65. Tom. XI.

„ Est unus Creator Deus, ex cuius in-
„ effabili potentatu fit etiam, ut quod
„ possent hi Angeli si permitterentur,
„ ideo non possint, quia non permittun-
„ tur. Neque enim occurrit alia ratio
„ cur non potuerint facere minutissimas
„ muscas, qui ranas serpentesque
„ fecerunt, nisi quia major erat do-
„ minatio prohibentis Dei per Spi-
„ ritum Sanctum: quod etiam ipsi
„ Magi confessi sunt dicentes: *Digitus*
„ *Dei est hoc.* Quid autem possint per
„ naturam, nec possint per prohibitio-
„ nem, & quid per ipsius naturæ suæ

„conditionem facere non sinantur, ho-
„mini explorare difficile est, imo vero
„impossibile, nisi per illud donum Dei,
„quod Apostolus commemorat dicens :
„*Aliis dijudicatio Spirituum.*“

Et ibidem p. 61. Postquam de veris
miraculis, manu Dei peractis multa
differuerat, tandem sic pergit: „Hic
„video quid infirmæ cogitationi possit
„occurrere: cur scilicet ista miracu-
„la etiam magicis artibus fiant?
„Nam & Magi *Pharaonis* similiter fece-
„runt & alia similia. Sed illud amplius
„est admirandum, quomodo Magorum
„illa potentia, quæ serpentes facere
„potuit, ubi ad muscas minutissimas
„ventum est, omnino defecit. Scyni-
„phes enim musculæ sunt brevissimæ,
„qua tertia plaga superbus populus
„Ægyptiorum cædebatur. Ibi certe
„deficientes Magi, dixerunt: *Digitus*
„*Dei est hoc.* Vnde intelligi datur, ne
„ipfos

„ipſos quidem transgreſſores Angelos,
 „& aëreas Potestates, in imam istam ca-
 „liginem, tanquam in sui generis car-
 „cerem, ab illius sublimis æthereæ pu-
 „ritatis habitatione detrufas, per quas
 „magicæ artes poſſunt, quidquid
 „poſſunt, valere aliquid, niſi data
 „deſuper poteſtate.“

Oſtenſa deinde ratione ob quam id
 permittit Deus, pergit : „Nec ideo
 „putandum eſt iſtis transgreſſoribus An-
 „gelis ad nutum inſervire hanc viſibi-
 „lium rerum materiem, ſed Deo potius,
 „a quo hæc poteſtas datur, quan-
 „tum in ſublimi & ſpirituali ſede incom-
 „mutabilis iudicat. Nec fane
 „*Creatores* illi mali Angeli dicendi ſunt,
 „quia per illos Magi, reſiſtentes famulo
 „Dei, Ranas & Serpentes fecerunt ; non
 „enim ipſi eas creaverunt. Sicut
 „ergo nec Parentes *Creatores* homi-
 „num, nec Agricolas *Creatores* frugum,
 „quam-

„quamvis eorum extrinsecus adhibitis
„motibus ista creanda Dei virtus inte-
„rius operetur; ita non solum malos,
„sed nec bonos Angelos, fas est putare
„Creatores, si pro subtilitate sui sensus,
„& corporis, semina rerum istarum,
„nobis occultiora noverunt, & ea per
„congruas temperationes elementorum
„latenter spargunt, atque ita gignenda-
„rum rerum, & accelerandorum in-
„crementorum præbent occasiones. Sed
„nec boni hæc, nisi quantum Deus ju-
„bet; nec mali hoc injuste faciunt, nisi
„quantum iuste ipse permittit. Nam
„iniqui malitia voluntatem suam habet
„injustam, potestatem autem non nisi
„iuste accepit, sive ad pœnam suam,
„sive ad aliorum, vel pœnam malorum,
„vel laudem bonorum. „

Et Tom. II. Ep. 137. ad Volusianum.

„Nos legimus Magos Ægyptiorum ar-
„tium istarum (magicarum) peritissimos,
„a Moyfi

„a Moyſi famulo Dei fuiſſe ſuperatos;
„cum illi quædam mira nefandis ar-
„tibus agerent, Ille Deo ſimpliciter
„invocato, machinamenta eorum cuncta
„ſubverteret.“

Libr. III. de Doctrina Chriſt. p. 47. 48.
de cognitione naturæ animalium, ligno-
rum, herbarum, lapidum, B. Pater agens:
„de quo genere ſuperius egimus, in-
„quit, eamque cognitionem valere ad
„ænigmata ſcripturarum ſolvenda do-
„cuimus: non ut pro quibusdam ſignis
„adhibeantur, tanquam ad remedia vel
„machinamenta ſuperſtitionis alicujus:
„nam & illud genus jam diſtinctum
„ab hoc licito & libero ſeparavimus.
„Aliud eſt enim dicere: Tritam iſtam
„herbam ſi biberis, venter non dolebit;
„& aliud eſt dicere: iſtam herbam collo-
„ſi ſuſpenderis, venter non dolebit. Ibi
„enim probatur contemperatio ſalubris,
„hic ſignificatio ſuperſtitioſa damnatur.
„Quan-

„Quaquam ubi præcantationes, & in-
„vocationes, & characteres non sunt,
„plerumque dubium est utrum res,
„quæ alligatur, aut quoquo modo ad-
„jungitur sanando corpori, vi naturæ
„valeat; quod libere adhibendum est;
„an *significativa quadam obligatione* pro-
„veniat: quod tanto prudentius oportet
„cavere Christianum, quanto efficacius
„prodesse videbitur. Sed ubi latet
„qua causa quid valeat, quo animo quis-
„que utatur interest duntaxat, in sanan-
„dis vel temperandis corporibus, five
„in Medicina, five in Agricultura.“

Ex *Tertulliano* jam supra locum citavi, quo patuit ejusdem eum mentis circa Magiam fuisse. Et ante *Tertullianum* medio sæculo secundo *S. Iustinus* martyr in prima sua Apologia pro Christianis ad *Antonium Pium*, conqueritur, quod Gentiles solos Christianos persequerentur, interea dum homines
pravos

Unable to display this page

„ tormenta quædam verborum, & por-
„ tentofas figuras, feulptas in æris *Cyprii*
„ lamina, defodit. Ilico infanire Virgo,
„ & amiçto capitis abjecto, rotare cri-
„ nem, stridere dentibus, inclamare no-
„ men Adolescentis; magnitudine quip-
„ pe amoris fe in fugam verterat. Per-
„ ducta ergo a Parentibus ad Monaste-
„ rium, Seni (Hilarioni) traditur. Ulu-
„ lante statim & confitente Dæmone:
„ Vim sustinui, invitus abductus fum:
„ quam bene *Memphis* fomniis homines
„ deludebam! O cruces! O tormenta,
„ quæ patior! Exire me cogis, & liga-
„ tus subter limen teneor: non exeo,
„ nisi me Adolefcens, qui tenet, dimife-
„ rit. . . . Noluit autem Sanctus, antea
„ quam purgaret Virginem, vel Ado-
„ lefcentem, figna jubere perquiri: ne
„ aut folitis incantationibus recessiffe Dæ-
„ mon videretur, aut ipfe sermoni ejus
„ accommodaffe fidem; afferens fallaces
„ effe

„esse Dæmones, & ad simulandum
„esse callidos.“

Constabit igitur cuique, nisi me animus fallat, Sæculo æræ Christianæ II. III. IV. & V. Magiam & ut Artem, & ut Artem diabolo præceptore edoctam, ejusque auxilio cultam, Ecclesiæ visam fuisse: Ecclesiam credidisse Angelorum prævaricatorum potestatem quandam, Deo & juste, & misericorditer id permittente, in Sublunaria corpora, hominesque, mansisse: Sic ut non modo eadem homines tententur, verum etiam labantur sæpe, haud in communia peccata duntaxat, verum etiam in familiare quoddam cum his Spiritibus immundis commercium.

PRIMÆ PARTIS

CAP. III.

Magiam vere existentem confirmare videntur Medicorum inclytorum experientia, Virorum sapientum Observatio, accuratissimorum Historiographorum intemerata fides.

§. I.

Historiæ Magicæ perhibentur plurimæ, quarum vel nollem vades esse, vel manifestissima falsitas est. Veritatis cultus & amor, raræ in Mortalibus aves; nec mirum, cum *Psalmo 115.* mendax dicatur homo omnis. Ita ut, quemadmodum in materia quacumque alia, ita quoque in magica, Fides historica multa historiæ emendatione indigeat. Ea de causa eas omnes missas faciam, quas *Plinius secundus*, quas *Valerius*

lerius maximus, aliique Ethnici Scriptores, tradiderunt, nec non fere omnes sequentium Sæculorum, quæ vel ab unico teste non spectatæ prorsus fidei, vel ex aliorum enarratione, traditioneque, consignatæ Litteris fuere.

Ac primum quidem ea *Simonis Magi* nota est, quem præterea, quæ Sacra Scriptura notat, etiam primi Ecclesiæ Patres, ut paulo ante ex *S. Iustino Martyre* constitit, ope Dæmonis multas Magicas artes exercuisse, statuerunt: Optandum fuisset, ut qui totam hujus Magi Historiam fabulosam scribunt, prius consulissent *Tillemontium*, qui *Memoriarum Ecclesiasticæ Historiæ* suæ Tom. I. Part. II. in *Vita S. Petri Cap. 34.* ejusdem Historiæ veritatem, innumeris adductis tum Patrum, tum Historicorum testimoniis, docte ac erudite confirmat, asseritque nullo nixos solido fundamento nonnullos de ea re dubitare. Vid. quid de

Simone Fleury Libr. I. & II. habet, ut Parte II. Cap. II. Object. IX. ostendam.

II. Inter veteris Ecclesiæ Historias ea *Apollonii Thyanæi* præprimis notanda est, qui primo Ecclesiæ sæculo vel sub finem *Tiberii*, vel initio imperii *Caligulae*, innotescere cepit, mirabilis per omnia Philosophi, quem propter doctrinam, & mira gesta, Ethnici Apostolis, imo & Iesu Christo parem, hostemque, opponere ausi sunt. Nihil hic ex fabulosa ejusdem historia referam, quam ex *Damidis*, fidelis *Apollonii* discipuli fragmentis, *Philostratus* 120. postmodum annis adornavit; verum ea modo, quæ Historicorum accuratissimus, & prudentissimus *Fleury* de eo tradidit.

Contigit primo *Ephesi*, ut in media ad populum Concione Aves proximæ Sylvæ advolarent, unaque præcipue convocaret cæteras. „Nihil est, inquit, „casu modo contigit, ut juvenis per „talem

„talem in urbe plateam transeuns, par-
 „tem effuderit, quod gestabat, frumenti.
 „Avis una inde saginata reliquas con-
 „vocat.“ Convolantes illuc Audito-
 rum nonnulli, sparsum in platea fru-
 mentum reperiunt.

2do. *Smyrna Ephesum* ad pestem au-
 ferendam vocatus, ad *Herculis* Fanum
 jubet Senem mendicum lapidibus obrui,
 ut hostem Deorum; Sic ut demum sub
 lapidum acervo sepultus fenex esset.
 Acervum amovere iussit, ut viderent
 quodnam animal occidissent; invene-
 runt non Senem, sed Canem. Pestis
 autem actutum cessavit.

3^{tio}. In ejus Oratione ad *Athenienses*,
 ridet affatim juvenis auditor. Obsessum
 eum Dæmone dixit Orator. Imo mox
 obsessi signa juvenis dat. *Apollonius*
 exire Dæmonem de juvene jubet, ea
 conditione ut in signum exitus proxi-
 mam statuam subvertat. Exiens Dæ-

mon statuam subvertit, juvenisque bene habet. Ad quod prodigium *Fleury* sic commentatur: „Si cum Dæmonibus „*Apollonius* commercium habuit, cujus „ipsum etiam Ethnici accusarunt, illos „cum eo collusisse facile credimus, sicque hominem obsedisse & reliquisse, „quo ipsi fama cresceret, eoque modo „miracula Christianorum, qui quotidie „Dæmonia ejiciebant, obscurarentur.“

Obiter notare hic debeo, præstantissimo nostro Historiographo veram Magiam difficulter admissam fuisse, ut latius *Cap. II.* patebit. Eandemque ob causam eum primum & alterum *Apollonii* portentum conjectura quapiam ad causas naturales referre conatum; tertium vero Diaboli cum eo commercio adscribere tandem coactum fuisse. Non video autem, si in unico ejus facto de ejus cum Diabolo commercio convinamur, cur in ceteris horum simillimis factis

factis nobis, ad naturales causas detegendas, vim tantam faciamus.

4to. Ad *Corinthe* isthmum „hæc terræ, inquit, prominentia abscindetur, „vel potius non abscindetur.“ *Nero* postmodum incepit quidem opus, sed profecutus non est.

5to. Sponsa consularis mortua aperto lecto defertur ad sepulchrum, sponso sequente lacrymis perfuso. *Apollonius* accedens iubet sisti mortuam, daturum se finem lacrymis spondet. Rogat nomen puellæ, tangit, & quædam verba mussitat. Ad hæc veluti evigilat illa, loquitur, repetitque lares paternos. Refert *Fleury* fuisse qui dubitarent verene mortua esset sponsa, halitu de vultu percepto: credidisse alios ex *Leipopsychia*, vel *Syncope*, frigore *Roris*, seu *Nebulæ* cadentis, eam resuscitatam fuisse. Verum an, percepto inter deferendum vapore de facie avolante puellæ, non decla-

rassent, qui hoc advertissent, viventem illam? An non mox pompam stitissent funeralem, antequam accederet Philosophus? Sed repetam hanc Hist. *Parte II, Cap. II.*

6to. *Apollonius ex Asia Romam venit* purgaturus se a congestis in se accusationibus coram *Domitiano*. In carcerem cum *Damide* Discipulo coniectus, illi dixit nihil ultra se toleraturum mali: morti traditum non iri. Petente *Damide* quandonam liberaretur? A meo Iudice, ait, hoc ipso die; a me ipso, hoc momento. Protinusque ipsi pedes ostendit catenis solutos. Iam haud ultra Magum credidit Præceptorem, sed Divum esse, *Damis*; cum citra Sacrificium, citra preces, citrave verbum ullum, hoc prodigium contigisset. Ad hæc vero *Fleury*: „Ac si Dæmones non possent „citra hunc apparatusum agere: sed sic „saltem credebatur.“ Eodem die in carce-

carcerem commodiorem missus est; eodem die coram Imperatore se defendit, & sic quidem ut ab eo absolveretur, ea lege, ut maneret ad privatum cum illo colloquium. Interim disparuit ex Auditorio, *Domitiano* vehementer ob id commoto. Adjungit Historia antequam coram Imperatore admitteretur, quæsitum per omnes vestes ejus fuisse, an non alicubi quædam aut Chartulæ, aut alii characteres, laterent?

7mo. Apollonius qui ante meridiem ex Auditorio Romæ evanuerat, circa Vesperam *Puteolis* fuit, quæ urbs prope quinquaginta Leucis *Roma* distat. Hoc *Fleury* citra Diaboli auxilium fatetur impossibile videri.

8vo. Quando anno 96. *Domitianus* interficiebatur, *Apollonius* Orationem *Ephesi* ad populum faciens, idque, quod notandum, inter XI & XII antemeridianam horam, veluti in perorando per-

turbatus, mox *percutit Tyrannum*, vociferabatur: post aliquod silentium, *Matte Amici*, ait, *hodie Tyrannus occisus est; sed quid dico hodie! Per Minervam! hoc ipso momento occisus est.* Quid indicare vellet, *Ephesi* intellexere quidem, impossibiliorem autem rem, quam ut illi, tam immenso itinere *Roma* remoto, fidem adhiberent. Hoc videns, *neque miror*, inquit, *vos fidem non adhibere facto, quod tota urbs Roma nondum scit: sed jam*, ajebat paulo post, *internecionis fama urbem implevit.* Nuncii deinde in *Asiam* venerunt, totamque *Historiam* narrarunt sic, ut ad *Apollonii* assertiones omnes exacte conveniret. Anno sequenti summo senio mortuus est *Apollonius Thyanæus*, statuis illi a morte erectis, Divino honore cultis.

§. II. Haud minus certa *Historia Albicerii*, civis *Carthaginensis*, est, quam ex *B. Aug. I^{mo}. Libro contra Academicos*,
Cap.

Cap. VI. tradam. Disputatio de sapientiae definitione cum Augustinum, Alypium, Licentium, atque Trygetium, totos occuparet; dixissetque Augustinus: Sapientiam esse rerum humanarum divinarumque scientiam; „hic Licentius, pergit „Augustinus, quem post istam definitionem diu putabam quæsiturum esse, „quod diceret, subiecit statim: Cur „ergo, quæso, sapientem non vocamus „flagitiosissimum illum hominem, quem „ipsi bene novimus per innumera scorta „solere dissolvi: Albicerium dico illum, „qui apud Carthaginem multos annos „consulentibus mira quædam, & certa, „respondit? Innumerabilia commemorare possem, nisi & apud eos loquerer, qui experti sunt, & paucis nunc „fatis sit, ad id, quod volo. Nonne „Cochlearium (mihi autem dicebat) „cum domi non inveniretur, tuo iussu „percunctatus, non solum quid quæreretur,

„reretur, verum etiam nominatim cu-
„jus res esset, & ubi lateret, citissime
„verissimeque respondit? Item me præ-
„sente, (omitto illud quod in eo, quod
„rogabatur, nihil omnino falsus est),
„sed cum puer, qui nummos ferebat,
„certam eorum partem, cum ad eum
„pergeremus, furatus esset, omnes sibi
„numerari iussit, coëgitque illum ante
„oculos nostros quos abstulerat reddere,
„priusquam omnino ipse aut eosdem vi-
„disset, aut quantum sibi allatum fue-
„rit, audivisset ex nobis.

„Quid quod doctissimum & clarissi-
„mum virum *Flaccianum* mirari solitum
„esse abs te accepimus, qui cum de
„Fundo emendo esset locutus, ad illum
„Divinum rem ita detulit, ut quid
„egisset, si potis esset, ediceret. Atque
„ille statim non modo negotii genus,
„sed etiam, in quo ille vehementer cla-
„mabat admirans, ipsum Fundi nomen
„pro-

„pronuntiavit, cum ita esset absurdum,
 „(hoc nomen) ut vix ejus *Flaccianus*
 „ipse meminisset.

„Iam illud sine stupore animi non
 „queo dicere, quod amico nostro, disci-
 „pulo tuo, sese volenti exagitare, flagi-
 „tantique insolenter, ut diceret quid
 „ipse secum tacitus volveret? *Virgilii*
 „versum eum cogitare respondit. Cum
 „ille obstupefactus negare non posset,
 „perrexit quærere quisnam versus es-
 „set? Nec *Albicerius*, qui Grammatici
 „scholam vix transiens vidisset aliquan-
 „do, versum ipsum securus & garru-
 „lus canere dubitavit. „

§. III. Ab historia Ecclesiastica trans-
 eamus ad profanam; a Medicis Scri-
 ptoribus ducentes exordium.

1. *Alexander Benedictus* Medicus *Ve-*
ronensis, cujus priora opera æstuma-
 tissima anno 1505. edita sunt, *Libr. VII.*
Prax. Cap. XXV. „Vidisse se narrat
 „duas

„duas mulieres vicinas, uno die malis
„medicamentis potionatas, quæ miri-
„ficis postea vomitibus exagitatae fue-
„runt; alteram acum crinalem ingen-
„tem, in modum hami implicatam,
„cum capillo muliebri plufculo, cum
„refegmentis unguium revoluto, reje-
„ciffe magnis conatibus, quæ fequenti
„die mortem obiit: alteram capillamen-
„tum muliebre, vitri frusta, cum canis
„caudæ pilosæ tribus frustis arefactis,
„ita ut bene integræ caudæ quantita-
„tem, si in unum compositæ fuissent,
„adæquassent, evomuisse.“

2. *Antonius Benivenius*, Medicus ce-
leberrimus *Florentinus*, edidit anno 1507.
Libellum de abditis nonnullis ac mirandis
morborum, & Sanationum, causis, cujus
Capite XXVI. narrat, cum eduçtio-
nem teli hamati nulla arte humana pos-
sibilem intellexisset Miles, eum „ad-
„vocasse ariolum, qui duobus digitis
„plagæ

„plagæ superpositis, & carminibus
 „nescio quibus infusurratis, *telum ex*
 „*osse redire jubet*: quo, etsi absque
 „ægri corporis noxa, non tamen sine
 „utriusque animæ dispendio, obtem-
 „perante, miles ille paucis post diebus
 „rite curatus convaluit.“

3. *Ioannes Fernelius*, e doctioribus
Galliae Medicis, atque Archiattrorum
 Comes, qui circa annum 1526. cocepit
 scribere, in doctissimo suo opere *de Ab-*
ditis rerum causis Lib. II. Cap. XVI.
pag. 802. demonstravit Magicam artem
 vere existere ex S. Scriptura, Traditio-
 ne, & propria sua experientia; in eos-
 que, qui hanc negabant, Gentilitatis de
 eadem sententiam refert, quæ nisi ve-
 rissima constitisset, notissimarum Roma-
 narum Legum, ab ipsis XII. Tabulis
 inceptarum, tantam non habuisset ne-
 cessitatem. „Vidi, inquit, scripta Char-
 „tula collo subnexa, universi corporis
 „Icterus

„Ictum una nocte detergeri: vidi &
„febres verbis, ceremoniis, quadam-
„tenuis profligari.“ Sed usu didicerat
Vir sapiens non juvandi, sed lædendi
potius causa, Cacodæmonem hæc por-
tenta suorum ministrorum edere, cum
morbi sic curati revertere soleant: hinc-
que eum simulare sæpe curam ejusmodi
„cujus admiratione perversas hominum
„mentes irretiat, sibi que infidelitate sub-
„jungat; hoc unum præprimis anni-
„tens, ut ab his, quos seduxerit, divino
„cultu & honore dignetur.“

Quo eodem modo *I. C. Scaliger*
Exerc. 349. „Malus Dæmon ista facit,
„non ut hominem faceret potentio-
„rem, sed ut ipsum deciperet credulitate, at-
„que socium haberet tum impietatis,
„tum æterni exilii. Igitur ipse agit
„Dæmon; stultus ille, ac vecors, pu-
„tant suis se verbis agere.“

4. *Cornelius Gemma* Prof. *Louaniensis* scripsit de *Naturæ divinis characteris* Libros duos, editos anno 1575. In *Libro II. Cap. IV.* longe plura & mirabilia sursum, deorsumque, a juvencula 15 annorum, per integrum fere annum dimissa esse, testis refert oculatus.

5. *Ambrosius Pareus* quatuor Regum *Galliæ* Consiliarius & Archichirurgus, in Operum omnium anno 1582. editorum *Libro XXV. a Cap. XXV. usque ad XXXI.* plura habet quæ existentem Magiam confirment, ex aliorum quippe petita testimonio pleraque, sed auctoritatem magnam legitime probatis factis accedere arbitratur, quod tot sapientes Nationes contra hanc Artem diabolicam tot Leges condidissent; profecto minime condituræ, ni de ejusdem veritate convictæ fuissent. Hæc vero missa faciens, memorabo duntaxat id, quod *ibid. Cap. XXX.* scribit. „Haud ita pridem præ-
Haen de Mag. F „sente

„fente Rege *Carolo IX.* præsentibus sum-
„mis belli Dictatoribus *Mommoranceo, de*
„*Retzio, & Lanzacio,* nec non Archiatro
„*Maxillio,* cæterisque testibus, vidi Sa-
„gum multa edentem, quæ vires hu-
„manas multis fane superent parasangis,
„fatentemque audivi se hæc Diaboli per-
„ficere opera; ab eo vehementer tor-
„queri se, verum post triennium ab illo
„liberandum fore.“

6. *Baptista Codronchius* Medicus
Imolensis, cujus prima opera anno 1591.
primam lucem viderunt, narrat *Libr. II.*
de morb. veneficis, post varias historias
mirandarum, ac vomitu ejectarum re-
rum, tandem Filiam suam *Franciscam*
admirando adeo morbo laborasse, ut
propter nātam veneficii suspensionem,
quæcumque in lecto essent perlustraren-
tur: adeoque in Culcitra inventa esse
Ciceris semen, grana Coriandri, frustum
Carbonis, Ossisque humani, aliquid igno-
tum

tum cuique, præterea Plumas quibusdam filis tam artificiose insertas, ut pileo, ficuti moris est, imponi facile potuissent. Fuere etiam eodem in Lecto inventa frustula duo nucis siccae, & ossis albi, novem vel decem ossa piscium, quæ in formam pectinis fabricata, cum quibusdam corollis, ex variis rebus paratis, mire intertextis. In ignem vero cum hæc omnia projecta essent, mutataque domus, & omnia, absque vel minimo auxilio adhibito puella convaluit.

7. *Zacutus Lusitanus*, cujus prima opera prodire anno 1629. *Prax. Med. Mirab. Libro III. Obs. XXXIX.* postquam historiam Virginis nobilis narraffet, quæ ubi ignobilem juvenem, se pereuntem, repulerat, tam horrendo morbo, enormique præternaturalium rerum vomitu laboraret, ut incantata crederetur, sic prosequitur: „Parentes rei novitate „& periculo filiæ commoti, consulunt

„Ariolos, Sagas, Sortilegos, Magos, &
„Incantatores. Ex iis unus se eam fana-
„turum, proposita multa mercede, con-
„stanter pollicetur, dicens ut adventante
„paroxysmo vocaretur. Sic factum.
„Nam cum Accessio velociter invalescit,
„convocatur ipse; qui super Caput ægræ
„prius abràsum, me præfente, impo-
„suit papyraceam chartam albissimam,
„in qua Scriptæ erant binæ litteræ T. M.
„& imposita erat ungula Asini semicom-
„busta; & ille nescio quæ verba ad aurem
„obmurmurans, illam ab insultu, & omni
„symptomate, in posterum liberavit.“

8. Doctissimus Medicus *Daniel Sen-
nertus*, ab experientia, eruditione, fide,
commendatissimus, quid ad hanc rem
demonstrandam præstiterit, in sequenti-
bus multa dicendi oportunitas erit.

9. In *Gallia* initio Sæculi XVII, testi-
monio *Lazari Riverii*, apud omnes in
confesso erat conjugium ac conceptum
impe-

impediri per Magiam posse: & sub ejusdem Sæculi finem concludimus *Galliam* totam veros extare Magos credidisse, eo quod Rex *Lud. XIV.* solenni edicto eosdem morte puniendos esse per uniuersum Regnum sanciverit.

§. IV. Quum de re agatur, quæ ferocissime impugnata, nunquam satis propugnari potest, curiositas meprehendit examinandi cum in sacris Litteris Magiam apud Idololatrias gentes familiarissimam fuisse *Cap. I.* constiterit, an apud easdem hætenus coleretur. Non igitur, ut volunt Scriptores multi, an unice perstaret cum Idololatria; nam eandem in populo Christiano heu nimium viguisse, fati superque jam vidimus ac dolumus; sed eo fine ut an apud barbaras Gentes Magia, nullis legibus coercita, nullis pœnis repulsa, frequentior ac famosior foret. Bibliothecam igitur meam percurrentes, *Asiæ, Africæ, &*

Americæ Itineratores notavi, ordineque pervolvi : *Barlæos*, ajo, *Nieuwehofios*, *Dapperos*, *De Bruinios*, *Schoutenios*, *Montanos*, *Kæmferos*, *Dumontios*, *Dampierios*, *Waferos*, Reverendos Patres *Hennepin & Labat*, *La Martiniere*, *Maartens*, *De Vries*, aliosque complures. Vix hic meta dabatur. Quamvis enim singulam Historiam summatim contraherem, Opus tamen meum XXX. paginis voluminosius proditurum deprehendi ; idque iis duntaxat notatis, quæ Itineratorum cruditiones, exactiores, prudentioresque, & hos inter adhuc ii præcipue, qui ad hosce populos Magiæ omnis inficiatores ingressi, indubiis vero, numerosisque experimentis contrarium edocti, fideliter ista, quæ a se visa essent, conscripserant.

Vix fando sum quantus me horror, hæc scribentem, invaserit. Obstupui, steteruntque comæ, & vox faucibus hæsit. Pluriesque pergeremne, an desisterem,

sisterem, animo suspensus, perfecit tamen. Revolvens postmodum Opus, intellexi quidem convincentiora quidem Magiæ existentis argumenta necdum forte alibi sic collecta haberi, abundeque eadem ad omnem litem determinandam sufficere; verum ab altera parte gravis me tenuit metus ne aliis, siue Simplicioribus, siue Malitiosioribus, hujusmodi nefandorum enarratio detrimentosa foret. Paulatimque menti cepere ea obversari Præcepta, quæ in similibus rebus S. Spiritus nobis B. Pauli calamo dedit *Rom. XIV. & I Cor. VIII.* ne scilicet etiam illa, quæ alias licite tutoque facere potuissemus, tunc faceremus, quando *fratribus nostris, pro quibus Christus mortuus est*, essemus offendiculo; & quidem sic, ut dicat Apostolus: *Quapropter si esca scandalizet fratrem meum, non manducabo Carnem in æternum, ne fratrem meum scandalizem.* Itaque animo dubius,

editurusne hæc, an suppressurus essem; certus si demonstrandæ veritatis necessitate compulsus ea ederem, me cum *Tertulliano*, quem *Libro de anima Cap. XIII.* de Concubitu loquendi necessitas urgebat, fidenter monere Lectores posse: „Ne itaque pudeat necessariæ demonstrationis;“ formidans tamen, quem facere ex iisdem nonnulli abusum possent; operæ pretium duxi conscriptum, ut erat, Opus, Virorum sapientum, optimorum Criticorum, summorumque pariter Theologorum, iudicio subicere, ab illorumque pendere oraculo: præsertim quia hanc totam Quæstionem pertractare, citra multum Librorum Theologorum auxilium, non potueram. Porro Viri hi gravissimi singula iusta lance librantes, in suppressionem inclinarunt. Suppressi itaque eosque Lectorum, quos offendere hæc minime possint, ad Itineratores laudatos remitto.

P A R S II.

C A P. I.

*De præcipuis Scriptoribus, qui
Magiam, ut vere existentem Ar-
tem, negaverunt.*

§. I.

Ingens est clarorum Virorum agmen,
qui Magiam negent; Ecclesiastico-
rum, Iuridicorum, Politicorum,
Medicorum, Philosophorum: quorum
præcipuos temporum, quibus florebant,
ordine recensebo.

1mo. *Henr. Corn. Agrippa*, natu *Co-
loniensis*, Theologiæ, Iurisprudentiæ,
ac Medicinæ, apprime gnarus, singulam
illarum publice professus, vir per omnia
singularis, Regibus Principibusque æque
inconstanter, quam vehementer, aut ac-
ceptus, aut odiosus, Carcerum haud
paucorum incola, satyricus homo, indi-

gus, litigiosus, vagus, professione Magus, tandem post varium denique Carcerem anno 1535. obiit. Brevi ante finem autem Magiam repudiavit, ejusque vanitatem ostendit. Est autem summi momenti testimonium hominis famosi olim Magi, & tandem Magiæ prostituentis vanitatem.

2do. *Conradus Wolfhartt, Lycostenes* dictus, qui usque ad annum 1561. vixit. Inter plura ejus Opera extat *Prodigiorum & Ostentorum Chronicon*; in quo Dæmoniacorum, & Magorum, vafra-menta pluribus, iisque notabilibus, exemplis prostituit. Quæ inter notabile illud, quod de *Margaretæ Ulmer*, civis *Eslingenfis* filiæ, præstigiis tradidit. Hanc enim & Medici Urbis, & *Tubingæ* fama clarus *Leonardus Fuschius*, & tandem Imperatoris *Caroli V.* ac Hungariæ Regis *Ferdinandi* Archiatri, omni sollicitudine examinantes, si quam unquam, hanc

hanc saltem artificia Diaboli demonstrare, publicis actis testati sunt; dum interea elapso ab inde quadriennio Magistratus lepidum fucum manifestum fecit.

3°. *Ioannes Wierus*, dictus *Piscinarius*, *Henrici Cornelii Agrippæ* famulus quondam, & discipulus, *Clivæ ac Iulii Ducis Archiater*, scripsit Libros VI. *De Dæmonum præstigiis, de Incantatoribus, de Lamiis: & Librum Apologeticum in Pseudomachiam Dæmonum.* Magistri *Agrippæ* senescentis exemplo *Sagas* mortis eripere supplicio conabatur, mera imaginatione, nullo vero cum Dæmone commercio, easdem agi ratus.

4°. *Cancellarius Anglici Regni Baco Verulamius*, *Oper. omn. a pag. 947. ad 966. in Cent. X. Hist. nat. sive Sylvæ Sylvarum*, in Imaginationis vi, in Imaginationis in alia corpora operatione, inque ejusdem manifestis, efficacibusque in alia effluviis, adeo diffunditur, ut videatur,

tur, idque maxime *pag. 948. & 949.* Magiam penitus excludere, inanemque ostendere. Editio mea *Francofurtana* est anni 1665.

5to. *I. G. Godelmannus*, Iuris professor *Rostockiensis*, eodem, quo *Wierus* fundamento, eripere a mortis supplicio *Sagas* molitus est.

6to. Rev. Iesuita *Fredericus Spee*, de quo in *Præfatione*, *Sagas* fere omnes innocenter deflagrari, integro Libro testatus est, propria experientia convictus. Ad *Dubium XI.* enim. Sic fatur: „si „& mihi aliquid Lector concedit, fateor „*me ipsum nonnullas superioribus annis „in diversis locis ad mortem comitatum „fuisse*; de quarum innocentia tam minime etiamnum vacillo, quam nihil „uspiam studii & industriæ, pene nimix, „quod non adhibuerim ad veritatem detegendam. Stimulavit me curiositas, „quid enim dissimulem? & pene ultra „metam

„metam traduxit, ut in re incerta cer-
 „tum aliquid cognoscerem; neque aliud
 „tamen, nisi ubique innocentiam, de-
 „prehendi.“ Et ad finem *Dubii XXX*
 in hæc verba erupit: „Ego id cum ju-
 „ramento depono, me quidem hætenus
 „(ut Confessarium) nullam ad rogam
 „duxisse, de qua, *omnibus consideratis*,
 „prudenter statuere potuerim esse ream.
 „Idem ego, a duobus aliis accuratis
 „Theologis audiui. Neque tamen non
 „omnem industriam adhibui, qua ad
 „veritatem penetrarem, ut dixi supra
 „ad Dubium XI.“

7mo. *Christianus Thomafius*, Director
 & Professor Iurisprudentiæ, *Hallensis*, sub
 finem elapsi sæculi hujusque principio,
 florens, per ea quæ de Magia inter sua
 Opera hinc inde intersperfit, in ean-
 dem veluti imaginariam sic inuectus est,
 ut inter ejus inficiatores merito re-
 cenfeatur.

8vo. *Rev.*

8vo. *Rev. Claudius Fleury, Hist. Eccl. Tom. XIX. Libr. XCII. §. 4to.* postquam enarrasset varias in Papam *Joannem XII.* conspirationes, Pontificisque ipsius querelas de Magicis in se per annos 1317. & 1320. tentaminibus, sic prosequitur: „Physices ignorantia in causa
„erat, cur plures Naturæ opera supra
„eandem transcendere crederent. Cum
„autem fide constet a Deo sæpe per-
„missum Dæmonibus fuisse ut homini
„prodigiis imponerent, atque extraor-
„dinariis nocerent modis; citra examen
„supposita Magia ut vera Ars fuit, cre-
„ditæque certæ Regulæ, quibus Dæmo-
„num ope & secreta nonnulla patefce-
„rent, quædam infausta in homines im-
„mitterentur: plane ac si Deus non
„potuisset semper Diabolos aut finire,
„aut impedire ad hæc præstanda, & ac
„si pacta cum Spiritibus malignis rata
„habuisset. Profecto si prætenfam Ma-
„giam

„giam attentius contemplemur, non nisi
„Veneficia (empoisonnemens) supersti-
„tionibus, imposturisque sociata, de-
„prehendimus.“

9no. *Rev. Pater Campanella*, Calaber,
e *S. Dominici* familia, finiente XIV. Sæ-
culo, & inchoante XV. florens, Li-
bros IV. *De Sensu rerum, & Magia*,
scripsit, ostenditque omnem Magiam
non nisi Naturæ operam esse.

10mo. *Reginaldus Scotus* anno 1602.
Tractatum de Magia edidit. Vix datur
Autor, qui majore cum exemplorum,
tum argumentorum numero, & vi, to-
tam Magiam profligare conatus est: pu-
tavit enim se S. S. Scripturarum, Con-
ciliorum, S. S. Patrum, Legumque civi-
lium autoritate, nec non ipsis de Magia
accusatorum testimoniis; & juramentis,
Magiam ridiculam, imo plane impossibi-
lem, Orbi universo demonstraſſe; ſo-
lum vero aut odium, aut avaritiem,
aut

aut ignorantiam, prætenfam hanc artem genuisse: Confirmari autem hoc luculenter vafrorum horum hominum Confessionibus, qui Diaboli simulantes concursum, summa quidem astutia & dexteritate res prorsum mirandas, minime autem præternaturales, effecissent: ejusmodi fuisse Pythonissam anni 1535. quæ *Sancta Virgo Cantiana* vulgo audiret, & *Alidam Norinton* anno 1574. in *Westwel*, & *Ioannem Stikelbau*, anno 1572. in *Maidston*: quos nefarios omnes fuisse, insignisque artificii impostores, iuridicum examen demum ostendisset: eoque vehementius in populum *Anglicanum* invehitur, quod non modo ante mutatam Religionem, verum post eandem mutatam, licet *Henricus VIII.* & sui Regni anno quinto *Elisabetha*, hanc superstitionem confodere sapientissimis Legibus annisi essent, adhuc & ille, & ipsi ejus Prædicatores, tanta credulitate laborarent.

II^{mo}. Eru-

Unable to display this page

12mo. Quæ eruditus iste Ecclesiasticus ad annum 1459. hæc fusius descripsit *Jacobus Clericus*, Toparcha in *Beauvoir*, per annos 1459. 1460. 1461. in *Historia sui temporis*, sive *Diario earum rerum, quæ Atrebatî, & in locis finitimis contigerunt*. Accusabantur Magiæ *Dionysia*, civis cujuspiam impudica uxor; Vir, quem vulgo vocabant *L'Abbé de peu de Sens*; Illustrissima Domina *Ioanna d' Auvergne* cum tribus suis pedissequis puellis; Chirurgus *Huguet*, & Scabinorum Minister *Ioannes Le Febure*.

Ab Inquisitoribus hi accusati, pluries Torturæ admoti, demum confessi sunt se easdem magicas artes exercuisse, quas ipsis in Tortura, alias, post alias, inquisitores enumerabant: monente tandem Magistro *Gillis Flamen*, Iurisconsulto, ut annuerent modo ad singula; fore tunc ut haud ultra admoverentur ad Torturam; exiguam quippe pœnam alicujus

alicujus mulctæ, leviorisque religiosæ peregrinationis, quæ infligenda esset, præ immanni totiesque repetita tortura præferendam esse. Itaque deinceps, quæcumque proponebant Inquisitores, sponte, veluti si commisissent, fatebantur. Brevi autem postea tanquam Magi ac Sagæ damnabantur, tradebanturque Scabinis, a quibus, cum bonorum Confiscatione, Rogo damnati sunt.

Hanc vero dum pronunciari sibi sententiam audiebant, horrendum quot diras Advocato imprecarentur, qui suaserat Torturæ evitandæ gratia, ut, quæ ignorabant qualia essent, quæ nec cogitaverant, nec audiverant unquam, ideo sponte tantum faterentur, quod non nisi modica pcena multarentur! Singuli Deum testabantur nunquam ejusmodi crimina a se commissâ esse, & quantumcumque pie ac christiane mortem subirent, suam nihilominus innocentiam,

ac ludicum, suam hæreditatem invadentium, exclamarunt vafritiem.

Capite IX. & X. ejusmodi plura enarrantur, additurque fuisse, qui decies & quinquies Torturam, eamque aliquoties omnium sævissimam, & quidem bis die admotam, sustinuisent: contigisse quoque, ut hisce, qui negabant constanter, Carnifex stricto gladio adstaret, obvelatisque, tanquam decolandis, luminibus, comminati Inquisitores essent, ni mox faterentur, Caput truncatum iri.

Interim Romæ degente *Atrebatensi* Præsule, Vicarii ejus e Carcere dimisere multos, quos inter unus qui post Torturam octavam, alius, qui post decimam & quintam, (in quarum ultima plantæ pedum comburendo sic consumptæ, ut pessime inde haberet,) innocentiam tuiti semper erant.

Tan-

Tandem causa Domini *De Beaufort* ad Supremum Parisiensem Senatum delata, Senatus amplissimus hic annihilavit per Delegatos suos processum integrum *prope quadraginta Accusatorum*: in perpetuam autem rei memoriam primo diem publicæ resipiscentiæ spectabili prorsum pompa, religiosissime instituit; & postmodum, ob urbem, ab ejusmodi Tyrannide liberatam, publicas agere festiuitates, & gaudia, iussit.

13mo. Anno 1601. prodiit in *Galliis*, ubi idem qui alibi, in Magiam furor, Oratio Advocati Regii, *Ludovici Servini*, in causa feminae, quæ de Magia accusata, cum in denudato corpore quædam stigmata viserentur, quæ utut a Variolis, aliisque pustulis, imo a nævis maternis, oriri vel relinqui solent, tamen in his, qui de Magia suspecti habentur, stigmata a Dæmone impressa, & ignarum Vulgus, & stolidi Iudices, esse

cenfebant, damnata ad aquæ tentamen fuit. Iamque fiquidem ligatis manibus pedibusque, ter ab altitudine 7. vel 8. pedum in aquam præceps data, ad fingulam vicem fluminis repeteret superficiem, (quod impossibile citra Diaboli opem præoccupatæ plebi videtur,) patibulo damnata fuit: Sed cum vita torturis fic confracta eſſet, ut in patibulum non perduraret, poſt mortem tamen & ſuſpenſa fuit, & igne concremata. Senatus ſupremus *Parifienſis* damnavit latam atque executioni mandatam Sententiam, vetuitque ne poſtliminio hoc per aquam tentamen, ad Magiam quaſi detegendam, Iudices adhiberent.

14mo. Eruditus Medicus Gallus *de St. André* Gallicum tractatum epistolari forma edidit anno 1725. *de Magia ac Maleficis, Magis, Sagisque*, quo conatus eſt Magiam ſubvertere omnem. Primo plurima falſa proferri cenſet tam ab iis, qui

qui se Magos dicant, quam ab illis, qui Magiæ incusent priores. Multa a Magis Sagisque proferri, quæ meræ imaginationis vi tribuenda esse videantur: eosdem a Diabolo sic disponi sua in Phantasia posse, ut vere hæc contigisse jurent, quæ in somno & vividissimo, & protracto, menti obversarentur: plerasque demum Magicas historias, quas aut ex antiquioribus monumentis eruisset, aut ipse examinasset præsens, aut denique a fidis percepisset amicis, vel omnino falsas, vel minime præternaturales, habendas esse.

Itaque plura, quæ videri poterant supergressa naturæ vires, sic ipse explicat, ut in Naturæ terminis omnino sita esse sibi viderentur. Hinc *Paracelsi*, ac *Verulamii* exemplo, multus admodum est in exponenda dilatandaque Imaginationis stupenda vi, inque determinata vafrorum hominum nocendi voluntate:

nec parcior in explicandis Spiritibus est, qui Malevolorum de corpore in propinquos sive homines, sive res, quo noceant iisdem, exhalant: tandem modicus non est in exponenda virtute Spirituum, post irritationem exhalantium de hominum rerumve corporibus illis, quibus nocuerant Malefici, in ipsa Maleficorum corpora retrogradorum; idque, si credere fas est, ad multorum, imo centenorum Milliarium distantiam.

Exspatiatur dein egregius *Andreas* per historias Acicularum, Cultrorum, Gladiorumque fragmenti majoris minorisve; Globorum ferreorum, Insectorum, Laciniorum vestium, Pilorum &c. quæ vomitu, alvo, abscessu vario, de Corpore humano, eoque illæso, ejecta perhibentur. Hic eruditus Vir totam Bibliothecam medicam percurrens, exempla cunctorum Sæculorum profert, quibus evidens fit ejusmodi res variis humani

mani corporis e partibus expulſas fuiſſe, abſque vel minima ſive ægrorum, ſive Medicorum de Magia ſuſpicionẽ, imo cum eorundem Corporum excretionis naturalis perſuaſione.

Quin ipſum hoc omnino naturale Autor eſſe cenſet, quod Magi Sagæve, quando ex Pratis illa veneficia, quæ ad pecus necandum, frugesve corrumpendas, occultauerant in iisdem, auferunt, sæpe moriantur. Vulgus quidem credit hos a maligno Spiritu, quod ſuum opus deſtruant, necari; nihil autem plus eſſe ſecundum Naturam cenſet *Andreus*, quam ut ſubfoſſis in rebus fermentatio ſuboriat, cujus ſubito exploſi vapores eos, qui effodiunt, afficiunt atque præfocant. Ex quibus omnibus concludit nihil indignius vero Philoſopho ac Phyſico eſſe, quam cum imperito Vulgo opinari res enarratas & naturæ transgredi poteſtatem, & Angeli prævaricatoris opus eſſe.

15mo. Vir illustris *Scipio Maffeus*, contra egregium *Tartorottum*, anno 1748. de nocturno *Lamiarum congressu* scribentem, Epistolam *Veronæ* edidit anno 1749. *Artis magicæ dissolutæ* titulo; in qua singulari sententia veram quidem ante Christum natum Magiam extitisse fatetur, eandem vero post Christum natum ita exulasse, ut quidquid de illa in diebus Novi Testamenti perhibetur, meræ fabulæ sint.

16mo. Prodierunt anno 1770. duo Tomi in quarto, aucti autem & emendati anno 1771. Viri eruditissimi *Constantini Francisci de Cauz*, in Academia Roboretana *Quirini*, titulo hoc: *De Cultibus magicis, eorumque perpetuo ad Ecclesiam, & Rempublicam habitu*. Censet præclarus Autor se hoc sole ipso evidentius reddidisse, quod Ars magica neque extet hodie, neque extiterit unquam. Præter omnia quæ priores Magiam negantes
Auto-

Autores, quæque maxime clarus *Andreas*, scripto tradiderunt, noster stupendæ eruditionis Scriptor Historiam dictæ sic Magiæ, dictique sic cum Sathana pacti, per omnia Sæcula ex utriusque S. Scripturæ pagina, ex Conciliorum testimonio, ex S. S. Patrum auctoritate, ac tandem ex Sæculorum Barbarorum cum suprema ignorantia, tum stupidissima simplicitate, sic se credit refutasse, ut ultra nemo sanæ mentis existere possit, quin Magiam, vulgi sensu intellectam, dari neget.

17mo. Prodiit haud ita pridem scil. 1772. in *Galliis* Opusculum eruditum eruditi Abbatis *De la Chapelle*, cui Titulus: *Relatio historiarum stupendarum de dictis ita Pythonibus, seu Ventriloquis, quæ haud ita pridem in Gallia observatæ sunt; cum examine causarum phænomeni mirabilis, & cum ejusdem ex variis tam venerandæ Antiquitatis, quam temporum*
nostro-

nostrorum exemplis, confirmatione: examinata ab Acad. Reg. Scient. Parisina, ac Deputatorum Academiae testimonio confirmata. Lectu utilis & jucundus hic Tractatus, genuina Pythorum, ut saltem opinatur Autor, nobis præbet aliquot exempla, quibus Pythonismum omnem merum, sed singulare Naturæ opus, esse censet: ut proinde funditus ea eorum argumenta ruant, qui eundem citra Dæmonum opem exerceri non posse arbitrabantur; & ut deplorandus generis humani error, quo Ventriloquos, Magos, Sagas, Ariolos, haud citra pactum implicitum expressumve cum Diabolo initum, Artis suæ experimenta edere posse, creditum fuerat, plane dispellatur: siquidem in his omnibus quidam habitus a natura deprehenditur, quem industriosi hi homines callide exercentes, eo demum perveniunt, ut in operibus suis naturam longe superare videantur.

18mo. Agmen

18mo. Agmen claudit præclarum *Vindobonensis* Universitatis lumen, Nobilissimus *Paulus Iosephus a Riegger*, Confiliarius aulicus actualis, nec non Iuris publici Ecclesiastici olim Prof. ordinarius, in præmissa *Parti II. Spec. Corp. Jurisprud. Eccl. Dissertatione De Magia*, anno 1773. Multa eruditione, pro more suo, inclytus Autor tractat universam hanc materiem, per singulas ejusdem partes: Scilicet Magiam Ethnicam, Iudæis haud ignotam, cultam quoque Christianis; Divinationem, ad quam & Astrologiam refert; Auguria; Necromantiam; Sortilegium; Sortes Sanctorum; Magiam stricte dictam, ejusque species; ut Incantationem, Præstigium, Vanas observantias, earumque species. Leges deinde tam Ecclesiasticas, quam Civiles contra singulas Magiæ partes, per decursum Sæculorum recenset: quibus omnibus cunctas imaginariæ
 Artis

Artis fabulas funditus everti arbitratur. Transit tandem ad Magiam quam Ethnico - Christianam, seu Semichristianam appellat: cujus leve quoddam principium Sæculo XIII. deprehendit: Sæculo XIV. auctiorem quidem, sed adhuc plebejam Magiam; Sæculo XV. autem multum propagatam; tum Sæculo XVI. autoritate stabilitam; & tandem Sæculo XVII. penitus confirmatam. Totus sub finem est in refutanda descriptæ hujus Artis possibilitate, respondetque ad omnia argumenta, quæ ad illam stabilendam ex Sacris Bibliis, ex S. S. Patribus, ex ipsis Accusatorum seu spontaneis, seu Tortura expressis, Confessionibus, proferri solent.

SECUNDÆ PARTIS

CAP. II.

Objectiones, quas recensiti Capite proxime priore Autores contra Magiam fecerunt, & primo quidem ex S. Scriptura. Subjunguntur ad singulas Responsa.

§. I.

Eruditos Viros omnes veneratus, ob idque horum neminem privatim non nisi raro, circumspecteque, aggressurus, oportunius esse existimaui, ad certa quædam capita singula singulorum revocare argumenta, objectionesque, & ad singula ordine respondere. Quemadmodum autem priori in Capite feci, ut non modo, quos Adversarii nostri Scriptores laudarent, recensuerim, verum pluribus Autoribus horum numerum compleverim; ita in hoc Capite
 haud

haud consueta tantum eorum, qui Magiam negant, argumenta enumerabo, & objectionibus respondebo, verum numerum horum iis, quæ præterviderunt illi, diligenter supplebo; ne in inquirenda veritate cuiquam, vel minimæ etiam parti, defuisse videar. Ac primum quidem discutienda argumenta sunt, quæ contra S. Scripturæ auctoritatem formantur.

OBIECTIO I.

Hanc auctoritatem ad probandam magicam artem hi, qui Magiam negant, perperam adhiberi arbitrantur, censentque S. Scripturam in allatis Parte I. textibus non nisi de Idololatriis, de Impostoribus, deque Ceremoniis atque Cultibus loqui, qui ad Idololatriam aut inducendam, aut confirmandam, propagandamque, unice spectabant.

RESPON-

RESPONSIO *).

In hisce textibus referendis *Vulgatam* editionem ubique cum fontibus *Hebraico* ac *Græco* conferentes, vidimus in nonnullis textibus, & Idololatriæ & Magiæ mentionem jungi, in aliis solius Magiæ mentionem fieri, in aliis iterum solius primum Magiæ, deinde Magiæ tam Idololatriæ junctæ, quam in Idololatriam præcipitantis. Sic, etsi mirum non foret Magiam & Idololatriam perpetuo in textibus junctas esse, cum Magia vera & exquisita, etiam apud Christianos, detestanda maxime Idololatria erga

*) Ordo equidem exigeret, ut omnes Objectiones Capite singulari recenserentur, & Capite altero Responsiones: verum cum aliis Responsiones ibi appositissimæ locari videantur, ubi Objectionis vis recens præprimis ac vivax in memoria est, consuere Responsiones ad Objectiones debui.

Haen de Mag.

H

erga Diabolum fit; tamen Magiæ & prohibitio, & punitio, pluribus sacris in textibus, laudato loco inveniendis, ab iis Idololatriæ adeo discretæ enuntiantur, ut evidens sit Magiam, qua Magiam, qua per se solam existentem, damnari, ac puniri, adeoque ab Idololatria, proprie dicta, rem diversam esse.

OBIECTIO II.

Magi *Pharaonis* non fecere idem, quod *Moyſes & Aaron*, sed quid simile duntaxat: Sic ut Diabolus vel imaginationem *Ægyptiorum* adeo vivam excitaverit, ut Serpentes, Ranas, rubrasque aquas, revera contuerentur; vel fascinaverit eorum oculos, ex aëre formando corpora, quæ Serpentes &c. referrent.

RESPONSIO.

Ad hanc Objectionem respondi, explicando Textum *Exodi Cap. VII.* Cum vero

vero de Imaginationis vi brevi nova sequatur Obiectio, simul ad hanc latius respondebitur.

OBIECTIO III.

Falso illud *Exodi VII. & VIII.* interpretatur quis sic, ac si Magi idem, quod *Moyſes & Aaron*, fecerant, feciſſent: nam ubi facer textus ter hac Phraſi uſus eſt ad Serpentes, ad Ranas, ad Rubras putidasque aquas, quodammodo a Magis repræſentatas, mox ubi *Moyſes & Aaron* Sciniphes, Scinipes, pediculos, produxerant, *hebræus* textus quarta vice eadem phraſi, quam *Vulgata* reddit, *Et fecere Magi ſimiliter*: uſus eſt; ac pari modo *græcus textus* in ſingulis horum quatuor locorum: *Ἐποίησαν δὲ ὡσαύτως οἱ Ἐπαοιδοὶ.* Ubi nihilominus conſtat eosdem nihil feciſſe, & ad ſuam gignen-

H 2 dorum

dorum Pediculorum impotentiam exclamasse quod hic *Dei* digitus, manus, virtusque subesset. Ergo cum hic nihil fecerint, ubi textus dicit, *Et fecere similiter*, nihil quoque fecere, nec veros Serpentes, Ranasve produxerunt, ubi ter dictum fuerat: *Et fecerunt similiter*; sed ex aëre aliisve elementis aliquid composuere simile, aut oculos Ægyptiorum fascinarunt, aut eorundem commoverunt imaginationem.

RESPONSIO.

Habet profecto phrasis ista aliquam difficultatem explicandi in hoc quarto loco, nec facile quacumque explicatione hæc difficultas tollitur: Sive enim Serpentes veros, veras Ranas, veras putridas rubellasque aquas, produxerunt, sive phantastice tantum repræsentarunt, aut oculos fascinarunt, aut imaginationem

nem moverunt, cur sacra Scriptura ad *Sciniphes*, seu pediculos, a Sanctis Viris Dei productos, dicit Magos similiter fecisse, ubi nec veros, nec fictos, imaginariosve *Sciniphes* exhibere potuere *Pharaoni*? Ergo in utraque explicatione, licet in quarto loco dicatur iterum: *Et Magi fecerunt similiter*; certum semper est in tribus prioribus prodigiis aliquid magnum, seu verum, seu fictum illos exhibuisse, in quarto vero nihil omnino. Ergo secundum utramque explicationem, in tribus prioribus prodigiis Magi & tentarunt, & effecerunt, quod tentaverant; in quarto tentarunt, nec effecere quidquam. Sic ut hoc quarto loco intelligendum ab utraque parte sit, Magos fecisse similiter, ut prius, tentando; sed non, ut prius, efficiundo. Igitur hæc difficultas per se eam non infirmat, quæ hujus phraseos data fuit, expositionem. Ceterum particula *ἡ* *idem*.

facere, idem fieri, in sacris significat. Vide Gen. I. v. 7. 9. 11. 15. 24. 30. Hic certe וַיֵּשֶׁב יְהוָה בְּיָמֵינוּ & factum est sic, non apparentur quid simile, sed id ipsum, quod Deus jusserat, creatum fuisse significat. Reliqua solutio hujus Difficultatis data est Part. I. Cap. I. ad text. Exod. VII. ad quam remitto Lectorem.

OBIECTIO IV.

Ex Libri Sapientiae Capite XVII. v. 7. demonstratur Magorum Aegyptiorum artem mere illusoriam fuisse, ac derisoriam, illisque contumeliosam. Et Magicæ artis appositi erant derisus, & sapientiæ gloriæ correptio cum contumelia. Hebraicus fons, si extiterit olim, nobis periit, Græcus autem sic habet: Μαγικῆς δὲ ἐμπαίγματα κατέκειτο τέχνης, καὶ τῆς ἐπὶ Φρονήσει ἀλαζονείας ἑλεγχος ἐφύβριτος. Magicæ autem artis derisus

risus appositi erant, Et suæ de sapientia jactantiæ redargutio contumeliosa.

RESPONSIO.

Non videtur ab his, qui hunc verum *Capitis XVII.* objiciunt, integrum caput lectum fuisse. Loquitur *Salomon* de terrifica trium dierum apud *Ægyptios* nocte, quam in diem convertere sua *Magia* frustra tentabant, vel respicit ad *Sciniphum* plagam, ad quam *Deus* haud ultra *Magis*, seu *Spiritibus* immundis, permisit vera sua miracula imitari. Unde sive hic sapiens de tertia plaga *Ciniphum*, sive de nona tenebrarum loquitur, ostendit *Deum*, qui *Diabolo* aliquid permiserat, nunc illum cohibuisse; minime vero *Magos* *Diaboli* ope effecisse unquam nihil.

OBIECTIO V.

Ad Magicam artem stabiliendam perperam adhibetur *Cap. XIII. Deu-*

teronomii, in pag. 15. Part. I. Cap. I. §. II. Nam totum fictum hic esse, quod de falso Propheta Deus hic dicit, Deus indicat ipse: Propheta autem ille, ait, aut fictor somniorum, interficietur.

RESPONSIO.

Sic quidem in Vulgata habetur, minime vero in textu *hebraico*, aut *græco* חֵרֶם הַחֲרוֹם *Somnians somnia*, ut in hujus textus principio, hac sola exceptione, quod Littera ה, accusativum designans, desit, ubi Vulgata ipsa non *Somnium fingentem*, ut hic, sed *Somnium videntem*, ponit. LXX habent: Καὶ ὁ Προφήτης ἐκείνος, ἢ ὁ τὸ ἐνύπνιον ἐνυπνιαζόμενος, ἐκείνος ἀποθανεῖ. *Et propheta ille, vel ille hoc somnium somnians, ille morietur.* Conferentes ergo omnes inter se textus, intelligimus non finxisse hoc somnium Prophetam illum,

illum, sed hoc somnium, eventu comprobatum, vere somniaſſe.

OBIECTIO VI.

De *Pythoniſſa Saulis* eſt, quam ſtatuunt nihil feciſſe niſi ceremonias ineptas; præ terrore, dum ſimulacrum *Samuelis* conſpexiſſet, exclamaſſe, adeoque ſe *Samuelem* per ſua præſtigia minime exſpectaſſe faſſam eſſe: præterea vel umbram duntaxat apparuiſſe *Samuelis*, vel ſi ipſemet fuerit, non *Sagæ*, ut patuit, ſed peculiari Dei diſpoſitione ſola eum apparuiſſe. Sed ad hæc omnia puto in *Part. I. Cap. I. §. V.* ſufficienter reſponſum eſſe.

OBIECTIO VII.

De *Philippica Puella* eſt, quæ *Pythonica* Cap. XVI. *Act. Apoſt.* dicitur.

RESPONSIO.

Ad hanc historiam *Part. I. Cap. I. §. VI.* responsum fatis fuisset, nisi in Scriptis quorundam legeremus, hanc puellam non fuisse vere *Pythonicam*, sed *Dæmone obsessam*; ad quod respondendum paucis est: paucis, inquam, quandoquidem Dæmoniacorum non est multum lucri divinando comparare: quidquid enim hi faciunt, *Tom. XV. Rat. Med. Cap. IV.* clare, ni fallor, ostendi: *divinare μαντεύωμεν* ut textus sacer dicit, eos qui non Magi, sed duntaxat obsessi a Diabolo essent, nullibi in Sacris legitur. Et quid plura? Scriptura hanc puellam *Pythonem Spiritum* habuisse asserit: qui Spiritus nullibi Dæmoniacos obsidere legitur, sed vere Magicus est, ut toties jam *in parte prima* patuit. Quod si omnino Dæmoniacam hanc Puellam fuisse velint, tunc quoque & Pythonicam una fuisse, atque adeo a Dæ-
mone

mone & obseffam, & fatidicam, fateantur oportet; cum ea præstiterit, quæ Dæmoniaci præstare non soleant.

OBIECTIO VIII.

Nulla ars magica est, nec esse potest, si eam Deus irritam fecit. Atqui hoc se fecisse dixit ipse Deus Isaïæ XLIV. *Ego sum Dominus . . . irrita faciens signa divinorum & ariolos in furorem vertens*, dum nempe vident omnem suum laborem inanem esse. Hebr. *מפר אתות* *Infringens, dissipans, Signa &c.* Ergo nulla omnino ejusmodi Ars existit.

RESPONSIO.

Altera pars ejusdem Versiculi Prophetæ totam hanc difficultatem solvit: Sic enim profequitur Deus. *Convertens sapientes retrorsum, & scientiam eorum stultam faciens.* Si nulla *Magia* existat,

existat, quia eam Deus irritam facit, non existit eandem ob causam *Sapientia*. Utraque ergo existit, sed hanc & illam Deus sistit, dissipat, ubi æterna sua Decreta exequitur, quidquid artificio suo *Magi*, quidquid astutia prudentiaque sua *Sapientes*, in contrarium moliantur. *Non est sapientia, non est prudentia, non est consilium contra Dominum. Prov. XXI. v. 30.*

SECUNDÆ PARTIS

C A P. III.

*Responsio ad Objectiones contra
Magiam, petitas a doctrina,
consuetudine, & legibus Eccle-
siae, Sanctorumque Patrum au-
toritate.*

OBIECTIO I.

§. I.

Quemadmodum ex Sacris Bibliis,
sic & ex doctrina autoritate-
que Ecclesiae, atque Sanctorum ejus-
dem Doctorum, probare conantur
multi, ac fere omnes Magiae veræ
negatores, nullam eandem esse: Si-
quidem extent plurimæ Ecclesiae le-
ges generales, latæ cum in omnem
Magiam, tum & in singulas ejus
species, quæ Magiam negent. Oc-
cupant hæ Leges magnam Libro-
rum

Unable to display this page

quia contra falsam, ut vere existentem, Respublica & leges edidit, & pœnas indixit. Hisce porro ad nostram quæstionem relatis, ex Ecclesiæ Legibus, contra falsam Magiam datis, Magiam veram dari potiore jure conficio, quam ex iisdem Legibus eam non existere conficiunt Adversarii.

OBIECTIO II.

Ecclesiam Leges condidisse affirmant, non in vere existentem Magiam, sed tantummodo in putatitiam, in ostentariam, splendorem Religionis sacratissimæ obfuscantem, pietati adversam, atque dæmoniacæ in Christianos potestatis assertionem Religioni probrosam. Cum in hoc versetur negotii omnis cardo, audienda suis in Legibus Ecclesia est. Laudant Consilii Toletani primi Regulam contra *Priscillianistas*: *Si quis Astrologiæ,*
vel

vel Matheſi, exiſtimat eſſe credendum, anathema ſit; adduntque ad hanc Toletani Synodi Regulam Sti Leonis Papæ verba hæc: quoniam qui ſe talibus perſuaſionibus dedit, a Chriſti corpore totus abſceſſit.

RESPONSIO.

Anathema S. Synodus dixit his, qui Magiæ credunt, Arti diabolicæ, Arti, in qua Diabolus divinis colitur honoribus: An potuit artem deteſtandam talem non condemnare, non Anathema eidem credenti dicere? An ejusmodi homo non ideo Anathemate dignus, quod, ut *B. Leo* ait, *a Chriſti corpore totus abſceſſerit?* Acclamamus utrique ſententiæ, ſollicite autem quærimus an Magiam veram non exiſtere & Synodus, & Pontifex, pronuntiarint? Nos e contrario arbitramur eandem, ut vere exiſtentem, ab utroque damnari.

OBIE-

OBIECTIO III.

Canon objicitur nobis 9. XXVI. q. v. *Si quis Clericus, Monachus, vel Secularis, divinationem vel auguria, crediderit observanda . . . cum his, qui eis crediderint, ab Ecclesiæ communionem pelluntur.*

RESPONSIO.

Nihil justius est, quam eos de Ecclesia pelli, seu excommunicari, quibus pro Deo diabolus est. Sed an hoc Canone demonstrare quis vult veram Magiam non dari? Condonet mihi, veram Magiam ab Ecclesia hoc canone agnitam esse credenti.

OBIECTIO IV.

Magiam nihil nisi imaginarii quid esse definivisse dicitur Concilium *Agathense* suo Canone 42. qui sic se habet: *Quod maxime fidem Catholicæ Ecclesiæ infestat, aliquanti Clerici sive Laici*
Haen de Mag. I *student*

student auguriis, & sub nomine fictæ Religionis per eas, quas sortes Sanctorum vocant, divinationis scientiam profitentur, aut quarumcumque Scripturarum inspectione futura promittunt. Hoc quicumque Clericus, vel Laicus, detextus fuerit vel consulere, vel docere, ab Ecclesia habeatur Extraneus.

RESPONSIO.

Hic nihil video dici a Synodo, quod Magiam imaginariam esse declaret, sed ab Ecclesia separari omnes, qui vel Magiam colant, vel proximas illi superstitiones exerceant.

OBIECTIO V.

Ad ostendendam Artis magicæ inanitatem affertur Concilii *Laodicæi* Canon VI. *Si quis maleficio interficiat alterum, eo quod sine Idololatria perficere scelus non potuit, nec in fine impertiendam esse Communionem.*

RESPON

RESPONSIO.

Ego prorsum contrarium hic a Concilio affirmari intelligo : statuit enim adeo potentem Artem Magicam esse, ut quis Diaboli auxilio, veraque erga Diabolum idololatria, occidere alium maleficio possit.

OBIECTIO VI.

Eundem in finem Canon XVI. ejusdem Concilii laudatur : *Qui Magicis falsitatibus in grandinariis tempestatibus credunt, sciant se fidem Christianam, & Baptismum prævaricasse, & ut pagānum & apostatam, id est, retro abeuntem, & Dei inimicum, iram Dei graviter in æternum incurrisse.* Putant Adversarii hic omnem Magiam penitus confodi, cum *Magica falsitas* appelletur a Concilio ; adeoque hujus Synodi sub finem IV. Sæculi celebratæ, & totius Anti-

quitatis veneratione honoratæ, Patres credidisse, id omne, quod de Magiæ virtute atque potentia imperitum vulgus credit, ridiculum ac falsum esse: quod num sic se habeat, videamus.

RESPONSIO.

Ac *primo* quidem mentem hujus Concilii hanc fuisse ideo cum *Van Espen* negamus, quod Ecclesia ab omni tempore Magiam potentem artem esse crediderit.

Secundo. Vbi Concilium hoc rationem dat, cur hos damnet, qui *credunt Magicis falsitatibus & grandinariis tempestatibus*, si nullam existere Magiam credidisset, primariam rationem, & ad movendos Christianorum animos potentissimam, petitam scilicet ex Magiæ ineptitudine, & vanitate, omisisset; hanc rationem autem non dedit. Ergo non credidit

credidit Concilium totam Magiam imaginariam esse.

Tertio. Criminis magnitudo seu enormitas a Concilio determinata, folius veræ Magiæ est, non vero imprudentis credulitatis eorum, qui Magiam veram, quæ tota tantum imaginaria sit, esse credant. Constat *S. Hieronymum, S. Augustinum*, Magiam stupendam artem esse credidisse: statuuntne idcirco hi Magiæ negatores Sanctissimos hosce Patres *fidem Christianam & Baptismum prævaricasse, & ut paganos, & Apostatas, Deique inimicos, iram Dei graviter in æternum incurrisse?* Idemne de *Espenio*, innumerusque aliis, affirmant? Ergo magnitudo criminis aperte declarat Patres hujus Synodi & veram efficacemque Magiam dari, & in talem se sententiam unice ferre voluisse. Et demonstratur ejusmodi mentem ipsis fuisse ex Canone XXXVI. qui de exercitio veræ Magiæ agit.

OBJECTION VII.

Synodus *Quinisexta* seu *Trullanum*, ex 211 Episcopis *Constantinopoli* in loco *Trullo* dicto collectum, eos qui *nubes fugare dicuntur*, & *imprecatores*, *Canoni*, qui est de *Sexennio*, subjicit. In his autem perseverantes, nec mutant *sententiam*, nec fugientes, hæc pernicioſa, & *ethnica instituta*, omnino ejiciendos ab *Ecclesia* definivit. Qui existentem veram *Magiam* negant, hunc *Canonem* sibi faventissimum arbitrantur.

Et plures *Leges*, *Textus*, *Canonesque*, huic similes, quibus suam stabiliri *sententiam* putant, in nos congerunt. *Novell. Leon. LXV.* *Sacerdotes admonere fideles populos jussit (Ecclesia) ut noverint Magicas artes, incantationesque, quibuslibet infirmitatibus nihil remedii posse conferre.* Addunt hisce *Karlomanni* *Leges*,

Unable to display this page

latores & Ecclesiasticos, & Politicos, definivisse Magiam non esse, sed *dici*; Magos Sagasque non existere, sed *videri*; Magos mala non inferre, sed *perliberi*, *ferri*, ac si hæc facerent; portenta quæ edere dicuntur, tantummodo *fingi*: nec posse eos infirmitatibus sua arte mederi: qui credunt ea illos posse, quæ affirmant, præstare, capitis sententia puniendos esse: tandem qui Magos veros strigasque existere credat, eum secundum Paganorum observationes atque mores hæc credere: imo totam Magiam ut *Canon VI. Conc. Laodicæi* ait, per omnia ad Paganismum adeoque ad idololatriam pertinere.

RESPONSIO.

Primo. Leges tam Ecclesiasticæ quam Civiles, ut supra patuit, Magiam veram crediderunt, & sic, uti nos, descriperunt.

runt. Vide responsa omnia priora in *hoc II Capite*. Ergo tempora fuere, in quibus plerique Patres in variis Conciliis, plerique quoque Principes & Legislatores, veram Magiam existere crediderunt, sicuti nos; tempora iterum, quibus Episcopi & Principes multi, forte propria experientia destituti, aliorumque relatu duntaxat instructi, cum se enunciandi modum per *videri, perhiberi, dici*, elegerint. Dico secundo: Quod & *fingi* talia statuerint, minus vel ideo miror, quod in Historia Magiæ, atque in Accusatorum responsis, sæpe occurrat ejusmodi fictio, qua multa se præstaturos vafri homines sponderent, nec efficerent quidquam, nisi quod caliditatem naturalem minime excederet. Hoc adeo verum ut in pluribus Magorum confessionibus jam *Sennertus* adverterit, aliique cum eo, Diabolum sæpe torquere Sagas & Magos, ut non-

nunquam in viginti operationibus ille vix bis tenax promissi fuerit. Hinc non minus ii, qui Magiam veram admittunt, quam qui negant, fallacem hanc esse rentur artem. Eoque magis, quo attentius consideremus malitiam Dæmones exercere suam non posse, nisi quantum, & quando, & ubi, id permittit Deus. Adeoque Deo non permittente, hominemque suis fidelibus Angelis defendente, credibile admodum est Dæmonem in Magicis operationibus frequenter deficere; ac proinde artem magicam fallacem appellandam esse.

OBIECTIO VIII.

Magiæ efficacis inficiatores auctoritatem multam suæ opinioni dari a Sancto *Agobardo*, sub finem octavi Sæculi, bonamque Noni partem, Archiepiscopo *Lugdunensi*, cujus hæc verba obijcere nobis solent: *Tanta*
jam

jam stultitia oppressit miserum mundum, ut nunc sic absurda res credantur a Christianis, quales nunquam antea ad credendum poterat quis suadere paganis, creatorem omnium ignorantibus. Invehitur vehementer Zelosus hic Archiepiscopus in eos, qui Grandines, tempestatesque, posse credunt excitari a Magis, eosque & falsos Testes Dei, & Mendaces vocat, qui admirabile & valde terribile opus Dei, Deo auferant, ut homini tribuant. Et cum omnes asseuerarent hanc grandinandi potestatem Magorum, nec tamen quisquam eorum id vidisset, sed aliorum duntaxat percepisset relatu, Agobardus voluit deum per illos relatores ad ipsos eos cognoscendos examinandosque ascendere, a quibus, ut a testibus oculatis, se hoc percepisse affirmantibus, perciperet, nunquam vero ad eorum

rum vel unicum, qui vidisset ipse, pervenit.

RESPONSIO.

Dignissimus hic *Lugdunensium* Præful, cui ideo non præfigo titulum *Sancti*, qui illi a claris Viris, qui contra Magiam scripsere, præfigitur, eo quod in sola Dicecesi sua *Sanctus* habeatur, in Historia autem Ecclesiastica simpliciter *Agobardus*, scribatur; hic, inquam, Zelosus & actuosus Archiepiscopus, iuste quidem invecus fuit in Iudices, qui ad innocentiam inter duos litigantes, mutuoque se accusantes, detegendam juberent, aut mutuos in se stringere gladios, cum *Gundebaudus* Rex Burgundorum *Duellum* sua autoritate permisum declarasset; aut per ignem, qui innocentem adurere non deberet; aut per aquam, in quam quis præcipitatus mergi non deberet, si ejus, quo accusabatur, criminis reus esset; merito,
ajo,

ajo, horum omnium & vanitatem, & illicitum exercitium, in foro criminali strenue oppugnavit: nimio vero impetu Magiam aggressus est. Falsam enim hanc in multis expertus, falsam dixit universam, imo impossibilem; sic ut vel is, qui eandem minime exercens, imo detestans, existentem tamen crederet, injuriam Deo faceret, paganisque deterior esset.

Hæc porro in *Agobardo* minime miramur; in *Agobardo*, inquam, Prælato præjudiciis, & vehementia animi pleno, quo cum titulo *Historia Ecclesiastica* recenset, cujusque Specimina adhuc sub vitæ finem dedit, in Controversia de *divina Psalmodia* contra *Amalatium*. Vid. *Fleury Tom. X. Libr. XLVII.*

Quemadmodum vero in nullenis aliis occasionibus tantam experimur Veritatis vim, ut etiam sui confessionem vel invitis extorqueat, sic & in *Agobardo*
agno-

agnoscimus. Dum S. Viri *Iobi* Historiam explicat, sic scribit: *Cum Diabolus, inventor mali, & caput omnium Malorum, accusator fratrum, accusasset B. Iob apud Dominum, expetissetque eum tentandum, quatenus tentando ita verum esse ostenderet, quasi mentem Viri Dei melius nosset, quam Conditor ejus, Dominus justus ad confundendum Diabolum, misericors ad exaltandum fidelem famulum suum, concessit illi potestatem, primum quidem in rebus omnibus, deinde vero in filiis, post etiam in salute corporis, ac deinceps in suasionem Conjugis, postremo autem in exprobratione, & nefaria despectione famulorum. Sic Diabolus victus & confusus recessit, Servus Domini victor & triumphans excrevit.*

Et in alio loco refutaturus eos, qui objiciebant verba *Davidis* Ps. LXXVII. *Immissiones per Angelos malos, sciendum est, inquit, quod vindictarum aut probationum*

tionum flagella per ministros malos exerceat Deus, qui voluntatem quidem nocendi de se habeant, potestatem autem ab illo excipiant, in quantum ille vult.

Quid jam fortius, quid crebrius clamant illi, qui fatentur veram Magiam existere, quam quod Diabolus nullam habeat in homines elementaque potestatem, nisi quando, quantumque, illi permittit Creator? quodque, eo permittente, Diabolus vim habuerit excitandi *Sabæos*, ut *Iobi* furarentur Boves & Asinos? gignendi de cælo ignem, qui & oves, & earundem combureret custodes? convocandi tres *Chaldæorum* turmas, ut *Iobi* Camelos raperent, custodesque trucidarent? excitandi atque determinandi quatuor ab angulis ventos, ad perdendam una cum domo omnem *Iobi* familiam? & tandem, (quod bene attendendum,) in singulo infortunio, ubi æque homines occidebantur, quam
aut

aut rapiebantur bestiae, aut occidebantur, unicum hominem semper fervandi, qui nuncius deferret calamitatem ad Sanctum virum, ut ad desperationem eum, Deique maledictionem, duceret? Et recte hoc *Agobardus*, & nos omnes, a Diabolo factum esse, Deo permittente, statuimus: quid enim aliud ea S. Scripturae verba significare possunt: *Dixit ergo Dominus ad Satan: ecce universae quae habet in manu tua sunt; tantum in eum non extendas manum tuam.* Igitur permissione Dei, potestatem Diabolus habuit perdendi occidendique omne quod *Iobi* erat; Boves & Asinos per *Sabaeos*, Oves per *ignem celestem*, Camelos per *Chaldaeos*, aedes prolesque per *ventum enormem*. Supererat S. Viri corpus & valetudo. Hanc turbandi auferendique potestatem Deus negaverat. Interim callidissimus generis humani hostis capiebat citra hanc nullam adesse spem animam.

animam Iobi perdendi; cum hac, fore maximam. Igitur hanc potestatem conatur totis viribus Deo veluti extorquere. Deus, cuius consilia a sua voluntate non ab ea Diaboli pendebant, quique hac vice Prophetæ corpori nocendi potestatem illi permittere decreverat, hanc permisit illi, ne occideret tamen vetuit: *dixit ergo Dominus ad Sathan: Ecce in manu tua est, verum tamen animam illius serua. Egressus igitur Sathan a facie Domini percussit Iob ulcere pessimo a planta pedis usque ad verticem ejus.*

Cum Agobardo ergo agnoscimus Diabolum efficere, nolente Deo, nihil posse; Deo permittente quædam, ea posse facere, sed nihil ultra; Deo permittente partem tantummodo rei, eam facere integram Diabolum non posse. Intelligi sic, cur omnes Christiani firmiter semper crediderint, credantque, An-

Haen de Mag.

K

gelos

gelos malos hominibus ex se nocere nunquam posse: Ubi nocent, hoc vel ad homines puniendos, vel purificandos, a Deo permitti: habere proinde potestatem Angelos pravos in hominum facultates & divitias, in ignem provocandum, in tempestates excitandas, in morbos sanis hominum corporibus infligendos. Dum igitur optimus iste Præsul, dum *Laodiceæ* Synodi Patres, dum alii, ut v. g. *St. Ioannes Damascenus*, declamant in eos, qui Magicis Operationibus fidem adhibent, eosque apostatas quodammodo vocant, convincimur per temporum historiam hos S. S. Viros ad fidem veram revocare illos voluisse, qui & Sagis Magisque longe plus quam præstare possent, adscriberent, & divinam tribuerent Diabolo potestatem, ac si citra Dei permissionem quæcumque vellet, ageret.

Inficias autem ire nequimus peccatum in eo ab *Agobardo* fuisse, quod sæpe
sic

sic scripserit, ac si Christiani omnes hanc indeterminatam Cacodæmonum potestatem credidissent, Magiæque extendissent efficaciam. Sed cum magnis viris id commune habuit, ut præoccupatione animo veritatem aliquando præterierit, ut jam supra notauimus. Pulcrum autem videre est, quanta sit simplicis Veritatis vis, quando ejus mens a præoccupatione liberior in *Iobi* historiam commentatur, idque super ea profert, quod Ecclesia credidit, quod nos cum illa, ingenue semper falsi sumus; ut mox constitit.

OBIECTIO IX.

Auctoritas inclyti Historiographi, *Claudii Fleury*, Magiam negantis, quemadmodum ex ejus verbis in *Partis II. Cap. I. No. 8.* relatis, constat, nonne multum nos promoveat oportet? nonne ingens pondus eorum

Unable to display this page

Sect. III. retuli, eum *Apollonii Thyanæi*, Magi famosi, pleraque prodigia, a multis miracula vocata, per causas naturales explicare conatum esse. Quid quod postquam *Libr. I. Hist.* narrasset Neronis ad discendam Magiam fervorem, attamen, inquit, vera nunquam invenit promissa Magorum, ita ut ex hoc Neronis exemplo fortissimum nascatur de hujus artis falsitate argumentum?

Atque hæc quidem *Claudius Fleury*: & palmarium id ejus videri argumentum potest, quod homines præ physices ignorantia plura naturæ opera naturales excedere vires, quæ eam minime excederent, arbitrati, ejusmodi artem dæmoniacam existere crediderint. *Hinc supposita*, inquit, *citra examen Magia ut vera ars, certæque regulæ creditæ, & ad secreta nonnulla detegenda, & ad mala quædam immittenda, idque Dæmonum ope: ac si Deus non semper potuisset ad*

*efficiunda aut permittere, aut prohibere
Daemonem, Et ac si pacta cum malignis
Spiritus rata habuisset.*

Quod Physices ignorantia hic quid
possit, haud est cur dubitemus: Magne-
tis, Electricitatis, Chemicarumque Ope-
rationum complurium portenta, ideam
Magiæ facile ingenerare Physices igna-
ris possunt: Sed nullas Physices regulas
nosco, secundum quas explicare pos-
sem, cur cælo sereno, mox ad hominis
imperium, pluvia aut grando cadat in
determinatum locum sic, ut extra eun-
dem cadat nihil? Constitit tamen hanc
verissimam Historiam esse. Nullas re-
gulas physicas capio, secundum quas,
ad nodum in linteo enodatum, sum-
mam tranquillitatem mox & magnus, &
secundus ventus excipiat, qui quæsitus
fuerat, idque repetitio. Exempli tamen
certissimi res est, historiasque verissi-
mas, bene multas, multoque mirabi-
liores,

liores, afferre hic possem, nisi, quemadmodum ad finem Cap. III. Part. I. monui, me metus alios offendendi easdem suppressere coegisset. Vt igitur ejusmodi enumerandis pluribus exemplis supersedeam, an non in vitium plane oppositum ruimus, si omnia phænomena, quæ in mundo observantur, Legibus exponere Naturæ contendamus; nec verum quid agnoscere, nisi quod per has Leges explicetur, velimus? Ut absurda ex uno extremo, longe absurdiora ex altero extremo prodibunt. Est modus in rebus.

Dum tamen plures sententias & animadversiones incomparabilis nostri Historiographi attente prosequor, vix eo induci possum, ut illum Magiam penitus negasse credam. *Simonem magum* Libr. I. §. XXIV. „tantam sibi admirationem operationibus magicis conciliasse scribit, ut ipsi, veluti Deo, sta-

„tua erigeretur, cum inscriptione: *Simoni Deo Sancto.*“ Et Libr. II. §. XXXIII.
„Volaturum se, cælumque petiturum
„cum promississet, in altum vere subli-
„mavit se, *Dæmonibus vectus,*“ oranti-
bus autem, & I. C. invocantibus *Petro,*
Pauloque, dæmones perterriti aufuge-
runt, & cadens Magus, crus fregit
utrumque. Commentatus in Magi
Apollonii Thyanæi potestatem Dæmonia-
cum liberandi, *si commercium cum Dæ-*
monibus haberet, inquit, *cujus vel ipsi*
eum accusabant Pagani, facile credi potest
Dæmones cum eo, in hominem intrando,
exeundoque ex homine, colluisse, quo ei
autoritatem conciliarent, ad obscuranda
Christianorum, dæmones quotidie fugan-
tium, miracula vera.

Postquam prodigium *Apollonii,* a *Do-*
mitiano & Senatu invisibiliter disparendi,
& elabendi, causis naturalibus explicare
conatus esset, *Quod vero nunc sequitur,*
inquit,

inquit, *possibile citra Dæmonis opem non videtur.* Scilicet *Apollonii* transpositio inter meridiem ac vesperam *Roma Puteolos*, itinere proinde quinquaginta leucarum. Occasione autem querelarum *Apollonii* de lassitudine post hoc iter, *Etiam hoc affirmatur*, ait, *loco a Diabolo motis extraordinariam superesse debilitatem.*

Hinc, ut quæ de Magia egregius hic Vir censuerit, aperiam, videtur mihi in Magiæ Historia pervolvenda mortalium ignorantiam, credulitatem, calliditatem, vafritiemque, expertus, & hisce vitiis, ut Veritatem obnubilantibus, indignatus, tam severum instituisse huius Artis examen, ut quod reapse verum esset, ipsi tamen dubium ingereret, metumque incuteret, ne si qua impostura forte subesset, eamque admisisset, veritatem, præcipuum Historiæ ornamentum, offenderet: ita tamen ut si Facti cujusquam

veritas numeris omnibus absoluta ipsi appareret, hoc inter vera candidus adscriberet; ut in *Apollonii*, et magis in *Historia Simonis Samaritani*, clare patet. Hinc inter Magiæ inficiatores injuste numeratur.

OBIECTIO X.

Ad stabiliendam artem Magicam frustra S. S. Patrum *Hieronymi* & *Augustini* adhibetur autoritas; siquidem ambo id, quod ad eam stabiliendam scripserant, revocarunt. Et quidem prior in Epistola ad *Nepotianum*, alter autem in *Libr. II. Cap. XXX. Retract.*

RESPONSIO.

Respondeo utrumque falsum esse. ^{1^{mo}} quia *B. Hieronymus* juvenilem suum stylum, minime vero sensum Epistolæ, carpit. Cum ergo solum stylum suum condemnat, prætereaque nihil, qua tandem

dem fronte Magiam retractasse scribitur Adversarius? 2do Ipsi Adversarii indicant S. Patrem in sua ad *Nepotianum* Epistola retractasse ea, quæ ad Magiam stabiliendam quondam scripserat; ipse autem *Hieronymus* ostendit se revocare nihil, nisi juvenilem stylum in Epistola ad Avunculum suum S. *Heliodorum*, dominantem, in quo de Magia nihil. Quod enim proprie de Magia scripsit, in Vita *St. Hilarionis* Abbatis reperiundum est. Ergo *B. Hieronymus* suam de Magia sententiam minime retractavit.

Multo minus ea *S. Aug.* retractavit, quæ de Magia scripserat. Retractasse tamen ajunt loco mox laudato. Sed quod huc pertinet ne hilum quidem ibidem reperimus. En totum. *Per idem tempus accidit mihi ex quadam disputatione necessitas, ut de Divinatione Dæmonum Libellum scriberem, cujus titulus iste ipse est. In ejus autem loco quodam,*
ubi

ubi dixi: Dæmones aliquando & hominum dispositiones, non solum voce prolatas, verum etiam cogitatione conceptas, cum signa quædam ex animo exprimuntur in corpore, tota facilitate perdiscere, rem dixi occultissimam audaciore asseveratione, quam debui: nam pervenire ista ad notitiam dæmonum, per nonnulla etiam experimenta compertum est: sed utrum signa quædam dentur, ex corpore cogitantium illis sensibilia, nos autem latentia; an alia vi, & ea spiritali, ista cognoscant, aut difficillime potest ab hominibus, aut omnino non potest, inveniri.

Itaque toto hoc textu *S. Aug.* modum quo rem explicuerat, leviter taxat, rem vero ipsam minime, imo per experientiam hanc denuo confirmat. Hocci-ne retractare vocatur? Quæramus ejus Retractionis Libros ad illa scripta, in quibus de Magia ex professo egit, num in iis circa Magiam se retractavit? An
in

in Libr. I. Cap. I. Retract. revocavit ea quæ de *Mago Carthaginensi* in *Libr. contra Academicos* scripserat? Numquid in *Libro II. Retr. Cap. XLIII.* illa revocavit, quæ de *Magia* tam sollemniter in *Libris de Civ. D.* affirmaverat? Num retractavit unquam *Sermonem XC?* An *Libros de Trinitate?* An *Librum de Doct. Christiana?* Hi tamen erant, qui *Artem Magicam* aperte profitentes, revocandi aut saltem castigandi fuissent, si *Sanctus Pater* mutatus sententia fuisset, quo tempore suas edebat *Retractationes.*

OBIECTIO XI.

Magiæ omnis si quis *Patrum* unquam, everfor *B. Chrysostomus* fuit, *Homil. VIII. in Coloss. Serm. XLIII. in Matth. & XXII. in Genesin;* quibus in eos invehitur, qui *Dæmonum* cum hominibus concubitum credunt, qui ad certas intentiones
Phy-

Phylacteria, etiam ipsum Evangelium, gestant, &c.

RESPONSIO.

Resp. primo. Hominum Dæmonumque mutuum Concubitus alii verum, alii Magorum, Sagarumque, phantasia, a Dæmone excitata, imaginarium modo esse crediderunt; quæ sententiarum explicatio duplex, etiam duplex est in quæstione de nocturnis Sagarum per aera itineribus: in diversa ergo circa hasce, pluresque alias quæstiones, abeuntes Scriptores, Magiam ipsam admittunt, nec in *Chrysostomi* textibus quidquam contrarium adparet. Non negant Magiam, sed ex ea excipiunt vel concubitus cum Dæmone, vel nocturnas per aera in diffusa transpositiones, vel utrumque; quod aut negant, aut dubitanter admittunt; inconcussa interim Magiæ certitudine. Phylacteria autem, *S. Chrysostomus* intelligit vel ipsas res sacras, ut
puta

puta S. Evangelii verba, vel characteres, vel fructus, aliasve res, quas superstitione quadam, ac si aut per se, quod minus malum, aut cum Angelorum pravorum auxilio, quod omnium pessimum, efficaces esse homines autumabant, ob idque ad Collum aliasque corporis partes, admovebant.

Et quidem ultimo modo pessimo si non omnes, saltem plures, hæc externa corpori adplicuisse illi videntur, quos Beatus hic Pater corripuit. Sic enim & *Van Espen* videtur credidisse Tom. IV. Part. III. No. 32. *Et Sanctus Ioannes Chrysostomus*, inquit hic Doctor, *Homil. 43. in Matth. Cap. XXIII. invehitur in eos, qui sua ætate Phylacteria sua ad Collum suum appendebant, vel partem aliquam Evangelii scriptam, quasi virtus Evangelii in Literarum figuris sita fuisset. Neque dubitat idem S. Doctor Hom. 8. in Epist. ad Coloss. comparare aliquatenus*
Mar-

*Martyrio contemptum harum vanitatum, quasi vitam potius amittere, quam has superstitiosas vanitates adhibere malint. Si enim nullam Magiæ efficaciam esse credidisset S. Pater, æqua ejusdem non fuisset contemptum Magiæ inter, Martyriumque, comparatio. Martyr mortem evadit sacrificando Idolis; certo, ni sacrificet, moriturus. Christianus si non mortem, saltem mortis periculum evadit superstitione Magica usus; ni utatur, periturus. Vt nunc qui negat adolere Simulacro, Martyrii coronam obtinet, sic ille qui potius mori, quam Magiam invocare malit, præmium meretur Martyrii. Ergo credidit *Chrysostomus* hæc Phylacteria magica esse; & morbi curam a Magicis ceremoniis, sacris quidem, ut in hisce sæpe fit, verbis conceptis, diabolico tamen auxilio peractis, expectari, & Deo permittente, aliquando obtineri. Sic constat ejus comparatio:*

paratio: si enim in Propositione prima dixisset: *Martyr mortem evadit, sacrificando Idolis, ni sacrificet, occidendus.* Et in altera: *Christianus evadere mortem nunquam potest ejusmodi ceremoniis, nunquam enim Deus permittit Diabolo curandi morbos potestatem, unde sive Magicis ceremoniis usus fuerit, vel non fuerit, nec plus nec minus aut morietur, aut servabitur.* Ergo qui maluit mori potius, quam fœdari per Magiam, palmam Martyrii meruit; quis non videt conclusionis absurditatem? Conclusio justa non est, nisi supponatur diabolicam existere artem, qua, Deo justo suo judicio id permittente, morbis eximantur nonnunquam ægrotantes. Huic, quandoque efficaci, qui renunciât, qui mori malit, quam sua in Diabolum fiducia Omnipotentem offendere, is vere dignus corona Martyrii est.

Haen de Mag.

L

Cum

Unable to display this page

Diaboli, Magorum per amuleta ministerio, hic expectant, horribile peccatum comittunt: qui vero credunt ea, quæ ex Vegetabilium, Fossilium, Animaliumque regno, petuntur, vi quadam naturali per inspirationem, aut inhalationem, vel per alium quemcunque naturalem modum in solida fluidaque corporis humani agere, mutare, & ex statu morbofo in sanum convertere posse; hos, quamvis forsitan longe plus naturæ viribus adscribant, quam in hisce rebus inest, non video plus peccare, quam si res similes vel per os ingererent, vel ope Clysterum, Injectionumque, per alia corporis loca admitterent.

Et sic demum reperio totum hoc negotium a *B. Augustino* intellectum, & explicatum fuisse, *Libro de Doctr. Christ.* ubi de Amuletis sermo est, sic ajente: *Aliud est dicere: Tritam istam herbam, si biberis, venter non dolebit; & aliud est*

*dicere: Istam herbam Collo si suspende-
ris, venter non dolebit. Ibi enim pro-
batur contemperatio salubris, hic signi-
ficatio superstitiosa damnatur. Quam-
quam ubi præcantationes, & invocatio-
nes, & caracteres non sunt, plerumque
dubium est, utrum res, quæ alligatur, aut
quoquo modo adjungitur sanando corpori,
vi naturæ valeat: quod libere adbi-
bendum est; an significativa qua-
dam obligatione proveniat: quod tan-
to prudentius oportet cavere Christianum
quanto efficacius prodesse videbitur.
Sed ubi latet qua causa quid valeat, quo
animo quisque utatur interest dun-
taxat, in sanandis vel temperandis cor-
poribus, sive in Medicina sive in Agri-
cultura. Atque hæc de Phylacteriis &
Amuletis.*

OBIECTIO XII.

Magiæ falsitatem omnis, qui præ-
occupatæ mentis non est, clare per-
spicit

spicit in Iudicum testimoniis, Magorumque Confessionibus: ita ut sapientes Iudices nonnisi deliramenta horum in examine detegerent; Sagas in Lecto tota nocte custodibus servantes, easdem mane asseverare audirent, se ea nocte longo itinere a Diabolo latus in conventum Magorum Sagarumque fuisse, eos, qui simul convenissent nomine singulos Iudicibus appellasse; cum interim hos, quos nominabant, noctem in lecto tranquillos transegisse, æque quam priores, compertissimum esset: iussos a Iudice Magos, ut vere Magicum specimen ederent, fore tunc ut carcere dmitterentur, nunquam id potuisse: tandem horum complures confessos fuisse sola intentione ostentationis, terroris, gaudii, & omnium maxime lucri, se & Diaboli commercium, & initum cum illo

L 3 pactum,

pañtum, & mirabilia a fe ideo patra-
ta, de industria finxiffe, & jañtaffe.

RESPONSIO.

Respondeo per antithefin: Magiæ
efficaciam numero longe plures iudices
teftati funt, ob ea, quæ ipfis Magi Sa-
gæque affirmarent; ob ea quæ finguli
feorfim primum examinati, demum ve-
ro omnes fimul collecti, alii de aliis affir-
marent, & vel facta magica, vel itinera
nocturna, finguli fingulorum fic confir-
marent, ac primum privato in examine
finguli & de fe, & de aliis, confeffi
effent. Magos aliquando iuffos Magiam
veram fic exercuiffe, ut iudices, Prin-
cipesque qui adeffent, de Magiæ virtute
ftupenda convicti effent, ut in præceden-
tibus manifefto conftitit: Magos com-
plures mortem subiiffe, qui ad rogam
ufque adhuc fperaffent fore ut Diaboli
auxilio eriperentur, Magiamque nun-
quam

quam negarent. En argumentum, contra argumentum: quale nam autem alterum refutet, responsa ad seq. Objectiones pendent.

OBJECTION XIII.

Magorum ac Sagarum plerique vix Religionis principia a limine salutarunt; ab indigentibus parentibus, ignorantibusque, pessime educati, egestateque confecti, dum a suorum similibus divitias per Magiam comparare se posse, Diabolumque hic Deo præstare audiunt, facile in hoc facinus alliciuntur. Adde quod, præ crassa Sacræ Religionis ignorantia, eorum plerosque tam parum futuræ felicitatis tangat desiderium, ut in prosperitate terrena spem omnem locent felicitatis, & quidquid ad eandem obtinendam aptum arbitrentur, id unice amplectentur. Adde hos

homines passim hypochondriacos esse, atrabiliarios, quibus tetraë ideæ ver-
fari præ oculis solent, & quibus præ-
primis tanta vis imaginationis est, ut
iterato facta seu a Dæmone, seu a
sceleratis hominibus, repræsentatio,
totam animam indelebiliter sæpe oc-
cupet. Quanta autem Vis imagina-
tionis sit ab uno homine in imagina-
tionem alterius, viceque versa; imo
quantam vim habeant exhalationes,
seu transpirationes, per vividissimam
imaginationem motæ, corpore expul-
sæ, perque atmosphæram in corpus
ac cerebrum alius hominis immissæ,
atque acceptæ, ex eo solo concludi
potest, quod *Verulamius*, *Paracelsus*,
& *Andreas* eam vim solam abunde
sufficere ad omnia miranda Mago-
rum per causas plane naturales ex-
ponenda crederent, & Magiam, qua
Magiam, qua Artem diabolicam, ex
mundo

mundo proscriberent. Quippe vera sic credere, vera esse jurare Magos, & Sagas, quæ unice debeantur imaginationi: posse enim eos in somno sic a Diabolo disponi, ut inconcussa ea credunt esse, quæ somno tali vividissimo, atque protracto, videre sibi visi sint. Incredibilem præterea esse vim imaginationis, & determinatæ in vafris hominibus nocendi voluntatis potestatem: enormen quoque Spirituum, exhalantium de corpore hominum malevolorum, tam in propinquos vel homines, vel res, quibus nocere in animo habent; stupendamque virtutem Spirituum irritatorum & exhalantium de hisce vel rebus, vel hominibus, quibus Malefici nocuerant, atque in ipsa Maleficorum corpora retrogradorum, idque haud in vicinia duntaxat, verum etiam ad plurimum, imo ad 100 Millia-

rium distantiam: Ita ut ridiculi esse videantur illi, qui Naturæ legum in Maleficorum Operationibus ignari, virtutem pravorum Angelorum ad easdem explicandas convocant.

RESPONSIO.

Resp. 1ma. Facile concedimus de plebis, Ecclesiæque fæce, Sagas multas & Magos esse; ea conditione tamen ut ejusmodi, si non nostra, saltem Avorum memoria, in Principum, in Eruditorum, in Nobilium ordine, extitisse concedant, qui hoc objiciunt. Sed sint cuncti egeni, stupidi, fide moribusque corrupti. Hos profecto hostis generis humani tanto facilius suum in rete capiet.

Resp. 2da. Gratis asseritur omnem hanc immensam turbam Magorum, & Sagarum, atrabiliariam esse: atra bile, seu Melancholia correptos, plures fuisse ex historia quidem patet, maxime cum
diutur-

diuturnos Carceres, Sævasque Torturas, iterato sustinuisſent; quibus vel jocosiſſimi mortalium atram ſibi bilem conſciſcerent; ſed ſimul audaces homines, a melancholia remotiſſimos, per omnes actus ſuos, reſponſionesque Hiſtoria Magiæ nobis præbet abunde.

Reſp. 3ta. Imaginationis miram ac ſtupendam, nec raro delendam vim eſſe, nemo non novit, nemo aliquando non dolet: verum tantæ virtutis, extenſionis, amplificationisque eandem eſſe, ut vi imaginationis in lædendum hominem, pecus, atque frumentum determinatæ, humores corporis moveantur; ut nata exinde tranſpiratio characterem vivæ huius imaginationis ſibi inpreſſum, ſecum intime commiſtum, gerat; ut hic ſtupendus Character absolute præpediat, ne, quæ alias tranſpiratio mox ab Atmoſphæra abſorbetur & annihilatur, jam ſpirituali imaginationis motæ inpreſſione

ne integra in absorbente Atmosphæra conserventur, integra per Atmosphæram, vento quantumcumque adverfo, deferatur a motu, semel ab imaginatione hominis nocituri immisso, in distans plurium passuum, multarum orgyiarum, imo non unius, sed centum miliarium; quis adeo demens ut hæc gratis asserentibus gratis concedat? An, qui Magiam negaturi, ejusmodi titivilitia gravi apparatu proferre audent, bonorum argumentorum non ostendunt penuriam? An non miserandum eorum est, qui ut rem captu difficilem, veram tamen, explodant, aliud quid tam sibi, quam nobis, captu impossibile, obtrudere fatagunt?

Profecto si omnis incantatio vera, non per diabolicam Magiam, sed per explicitam mox vim imaginationis unice peragatur, oportet eam inexhaustam, immensamque esse. Mota imaginatio Magorum

gorum Ægyptiacorum, Ranas sibi repræsentantium, emanavit cum transpiratione raniformi non in *Pharaonem* Ægyptique Principes solos, sed in Urbis *Taneos*, ac vasti Regni incolas omnes; & quidem sic, ut neque puer aut senex, neque Vir aut mulier, in tota *Ægypto* esset, qui non ubicumque locorum Ranarum Legiones cerneret, easdem diu noctuque audiret coaxantes, atque infilientes in se & sentiret, & videret; dum interim nulla in Regno Rana adesset, nisi consueto ante hanc plagam more. Nonne ad negandum quod supra naturam in Magia inveniunt, imaginationem suam, inconstantem illam, errabundamque corruptæ naturæ nostræ facultatem, adeo supra naturam extollunt, ut longe plus difficultatis in Magia explicanda sibi consciscant, quam nobis ejusdem per auxilium Diaboli patratæ expositio pariat?

Cum

Cum jam tertia vice Argumentorum ordo me iis respondere jubeat, qui a Magorum, præsertim autem Ægyptiacorum, operationibus Satanam plane excludentes, totum eorundem opus ad causas naturales referre contendunt; adnectere hic debeo ipsam Textus Libri *Exodi* de Magis *Pharaonis* expositionem *Rev. Mesenguy*, quem, ut S. S. Bibliorum haud minus doctissimum, quam piissimum Commentatorem, Eruditi existimant. Est in *Tom. II. Cap. V.*

„Hoc, atque similia relata a S. Scri-
„ptura Facta, an Operationes magicæ
„dentur, dubitare non permittunt. Veri
„Magi dantur; Homines scilicet, com-
„mercium habentes cum Dæmonibus,
„horumque ope res nonnullas efficien-
„tes, quæ naturalem hominum superant
„potestatem. Id quidem negari non
„potest, quod quidam effectus Magia
„adscribantur, qui vel extra Imagina-
„tionem

„tionem incensam, vel extra nefandam
„mentitorum Magorum imposturam,
„vel extra errorem atque ignorantiam
„illorum, qui quidquid limitioris sui
„intellectus cancellos excedit, causis su-
„pernaturalibus tribuere solent, nullibi
„plane existunt. Verum enim vero in-
„tellectus perperam superioris dicti, ac
„periculosa admodum incredulitatis in-
„diciū foret, id omne aut imagina-
„tioni, aut imposturae, aut ignorantiae,
„aut alteri cuicumque naturali causae,
„adscribere velle, quod Sacra Biblia ad
„Magiam, Dæmonisque operationem,
„indubitanter referunt. Sin enim au-
„toritates adeo manifestas explicationi-
„bus violentis, & Traditioni ignotis,
„eludere fas esset, licentia opinandi
„effræna fieret; neque vel unica, quam
„S. Scriptura refert, Veritas existeret,
„quam temeraria Philosophia suis ar-
„gutiis, seu sophismatibus, non labe-
„factaret.

„factaret. . . . Sufficiat id nobis probe
„nosse, quod Deo placuerit permittere,
„ut ii, qui Ministri & Instrumenta Dæ-
„monis erant, divina *Moyfis* miracula
„ad certum quendam terminum imita-
„rentur; quodque Dæmonis artificio
„atque potestate hæc efficerent.“

OBIECTIO XIV.

Falso tribuitur Magia virtuti dia-
bolicæ, eo quod opera Magorum di-
cuntur homines evomere Ranas, Bu-
fones, Scorpiones, Anguillas, Clavos,
Cultros, Gladiorum enormes portio-
nes, Linum, Stuppam, Aciculas,
Ossa integra, Ligna, Lapides, &c.
non semel modo, sed pluries, imo
per menses annosque.

Nam 1mo hæc omnia plebis debentur
infcitiæ & credulitati, qua astuti
Magi Sagæque abutantur, ut dum
ejusmodi animalia, corporaque, sup-
ponere,

ponere, mira sua astutia, atque dexterritate norunt, ignarum vulgus eodem virtute naturam superante polere existimet. Hujus facinorosæ suppositionis rerum exemplis Historia scatet, eventusque quotidiani confirmant.

Sed 2do, si admitteremus omnes hæc Historias verissimas esse, ne minimum quidem Magiam diabolicam esse probarent. Bibliothecam Historiæ & naturalis & medicæ pervolvendo & hæc, & longe alia Animalium Insectorumque genera, ferum, æs, plumbum, cultrorum, gladiorum, sagittarum, vitri fracti, frustra haud exigua, acus, aciculas, &c. vel vomitu vel alvo, vel utero, vel pulmone, vel vesica urinaria ejecisse, legimus, quas ejectiones Philosophi & Medici non nisi naturalibus adscribere causis: ita quidem ut in-

Haen de Mag. M *secta*

secta & animalia ex femine exilissimo, ignoranter seu inspirato, seu deglutito, & per fotum nutrimentumque domicilii nutrito, exclusa, excretaque fuerint, & metallorum lignorumque frustra a pueris, ab amentibus, imo ab hominibus vaftris ad pecunias colligendas deglutita, naturali modo e corpore eliminantur.

RESPONSIO.

Resp. ad 1^{am} Solutionem. Astutiam atque dexteritatem Præstigiatorum frequenter miremur oportet, eamque haud raro ad stupendos ejusmodi vomitus alvosque exhibendos admotam fuisse, ex verissimis novimus experimentis. Verum quoque indubitatissimis experimentis novimus, corpora ejusmodi mirifica multo majora, quam ab homine degluti potuissent, & adeo dum evomerentur, in viarum angustis hærentia, ut
ab

ab adstantibus Medicis digito extrahenda essent, certo certius humano de corpore prodiisse, ut Parte I. Cap. I. constitit. Non concludamus proinde ex fictis vera non dari, sed vera extare, quia fingitur. Suum non negat Pantomimus exemplar. Neque astuta Virtutis simulatio nulla mortalium pectora vera virtute ornari docet; imo potius simulatio prototypi veritatem demonstrat.

Resp. ad 2^m Solutionem. Clari Viri qui vel legerunt, vel ipsi viderunt, per varias corporis vias heterogenea corpora, in objectione enumerata, eliminari, idque modo penitus naturali; nimium concludunt, si ejectionem similiarum omnem soli tribuant naturæ. Vidi cum ipsis, ab infantibus puerisque deglutita, & vomitu denuo reddita ligna, ossa animalium, nummos; glomeres ferici, pannos; ut profecto aut deglutiri, aut vomitu ejici, præ mole, rigi-

ditate, aspredineque, potuisse mirarer. Minime vero inde consequitur id, quod quaecumque similia horum perhibentur, modo æque naturali contigerint. Hoc tamen ut nobis persuadeant Autores nonnulli, mirifice se torquent. Concedimus in morborum historiis multa *primum* nimia credulitate pro veris dari, quæ arte præstigiatrice naturali prodierint: *Secundo* multa vera esse quæ de deglutitis, ejectisque enumeratis rebus enarrantur. Ipse dedi historiam Militis, cui cum suis combibonibus id moris fuisset, ut ad noctem omnes ebrii sua singuli pocula vitrea dentibus ruditer commolirent, ac deglutirent. Vide *Tom. XV. Rat. Med. Cap. III.* Alius militis, qui Nummorum aureorum bonam copiam, ne eam sibi furarentur hostes, deglutierat, diu retinuerat & tandem artificioso valde vomitu, denuo expulerat, *Tom. I. Rat. Med. cont. Part. II. Cap.*

Cap. VII. Infantis demum magnum nummum deglutientis, ac post 63 dies alvo reddentis. *Ibid.* *Tertio.* Sponte quoque fatemur insectorum, etiam maiorum, ovula ignoranter posse deglutiri, & ubi exclusa fotaque creverint, per Superiora aut Inferiora eliminari. Ita ut quidquid naturali modo explicari possit, ad supernaturalem minime referamus. Laudamusque vehementer omnes, qui, quoad ejus fieri possit, nihil omnino ad supernaturales causas referant, quod explicari intelligique per naturales possit.

Verum enim vero post centenos sic expositos casus, id minime consequitur, ut non contigerint, quos legibus naturæ non explices. Provoco ad Historias a me *Partis I. Cap. III. §. III.* enarratas. Si, qui has prodiderunt Autores, testes fuerint autopti; si iidem sapientia, eruditione, judicioque eminuerint; mul-

tam merentur a nobis fidem: Si similia phænomena observata sint instrumentis, atque characteribus, in lecto inventis, & ablatis iisdem mox cessaverint; si apud alios omnia symptomata, per menses continuata, mox siluerint, ex quo Maleficus, multa pecunia illectus, magia magiam ad lectum solverit; si post educationem acutorum, vulnerantiumque corporum, mox salus citra incommoda vulneraque redierit; utique fateamur necesse est, quemadmodum in multis imposturam, sic quoque in non paucis inconcussam prædominari veritatem. Atqui ita se res habet, ut historiæ verissimæ, loco mox laudato enarratæ, fidem faciunt. Ergo non omnium negatio, sed prudens fictorum a veris requiritur distinctio.

Exemplum huius egregium dedit nobis anno 1755. Clar. Vir *Paulus Valcarengli*, in *Dissert. epistolari ad Episc. Vero-*

Veronensem de Iuvenula Veronensi, quæ Saxa, lapides, varicæ molis & figuræ, frusta vitrea, & ferrea, acus, catenas ferreas, &c. jam XIII annis, per superiora & inferiora eliminabat. Sic enim naturalem hanc omnem operationem esse rostris unguibusque defendit, ut tandem finem hoc modo imponat: Nolle tamen quempiam unquam inde fortasse deducere me ideo, quod in allatis circumstantiis naturales solas sufficere causas, opinor, nulloque modo Dæmonis hic actionem admitto, id semper, & in aliis quibuscumque casibus, sentire velle. Dementis enim & scelesti hominis hoc esset, sacrisque Paginis e diametro oppositum: quod ideo a me alienum est, atque, favente Deo, in posterum quoque futurum semper confido. Et quia egregii Mercklini sententiam tam apposite hic referat Valcarengius, nequeo quin eandem hic inseram. „Credulitate laborant, inquit

„*Mercklinus*, & in excessu peccare vi-
„dentur: Equidem inter morbos nul-
„lum prorsus ad incantationem accer-
„sere decet, etiam si abstrusissimis, &
„insolentissimis symptomatibus stipatus;
„nisi eum ex naturalibus, vel potius
„præternaturalibus causis deducere nul-
„lo modo licuerit, adeoque omnem na-
„turalium causarum potestatem trans-
„gredi ac superare deprehendimus; *tunc*
„*enim de supernaturalibus, seu transna-*
„*turalibus cogitandum*: alias fœcundis &
„simplicis ingenii indicium esset ad su-
„pernaturalia confugere velle, ubi na-
„turalia suppetunt.“

Hic quoque Viri, neque creduli, ne-
que præoccupati, magni *Hoffmanni*, mo-
dus dijudicandi erat, *Tom. IV. Diss. de*
potentia Diaboli in corpora. Pro funda-
mento dicendorum *Plinii Historici* hanc
ponit sententiam: „Quemadmodum
„multa fieri non posse, priusquam facta
„sunt,

„sunt, judicantur; ita multa quoque,
 „quæ antiquitus facta, quia nos ea non
 „vidimus, neque ratione assequimur,
 „ex iis esse, quæ fieri non potuerunt,
 „judicamus: quæ summa insipientia
 „est.“ Applicat deinde hanc *Plinii* sen-
 tentiam ad disputationem de Magia, &
 æque eos damnat *qui nimium Diabolo &*
incantationibus Sagarum tribuunt, eaque,
quæ ex mere necessariis & physicis causis
fluunt, hisce adscribunt; cum alii contra
plane nihil potentia Diaboli concedant, imo
operationes ejus in corpora penitus ne-
gent. . . Certe in rebus Facti sola auto-
ritate est nitendum. . . Iam autem num
majori unquam autoritate historia Facto-
rum firmata, & roborata sit, quam ea,
quæ docet varios effectus Diaboli in cor-
pora naturalia, & hominis, merito an-
ceps hæreo. Gravis hæc gravis Auto-
 ris sententia est.

OBJECTION XV.

Si quid veri Magia haberet, si Magorum constarent cum Dæmonibus pacta, an non cerneremus Sagas, Magosque, divites, quod Deo, summo bono renunciantes, Angelo prævaricatori, principi potentissimo, se totos dent; divinosque deferant honores? Et re infernalis hujus Principis esset, eos divitiis cumulare, quo & fideles ipsi manerent, & exemplo verboque multos alios a Deo apostatas, qui sibi, superbissimo Spiritui, cultum divinum præstarent, redderent. Interim an pauperior, an egestate pressior, an miseriis cumulatior, gens tellure geritur, quam ea Sagarum Magorumque? Vix videtur inanitatis Magiæ clarior esse, validiorque Demonstratio.

RESPON-

RESPONSIO.

Resp. I^{ma}. Si Magiæ existentis demonstrationem omnia hucusque dicta dederunt, non dantur oppositæ sententiæ demonstrationes.

Resp. II^{da}. Noruntne, qui hoc obijciunt nobis, sic omnes Maleficos, ut non nisi egenam totam hanc plebem esse tuto asseverent? Nos profecto, illosque illorum pars plurima latet, cum suo tenebrarum Principe tenebras amans, quo certius, diutiusque, noceat. Cæterum Historia nos docet Viros principes, homines sapientia, divitiis, summisque dignitatibus inclytos, Magiam excoluisse.

Resp. III^{tia}. Etsi verum sit eorum, qui iudicium in manus incidunt, plures multa premi egestate, minime hoc ad artem negandam facit. Fallax Spiritus suos fallacia pascit, captosque in rete tenet. Lucro pauculo spem facit majoris,

ris. Spe semper allecti, alacriter sua impietate pergunt. Exempla hoc aliis in rebus confirmant. An nostra Alchemistica gente pauperiorem noris? An dilapidatis cum propriis, tum divitum, quorum crumenas emunxerint, pecuniis, eo ardentiores in Lapide philosophico quærendo, obstinatioresque, non videris? Simulatum quandoque lucri tantillum summas in spes erigit animos; cum autem spes longa corpora ad longævitatē disponat, longam Alchemistarum vitam magnus *Boerhaave* hinc explicabat. Interim egeni vivunt, pauperes moriuntur. Si in Arte fallaci, atque impossibili, spes sic obcecet hominem, quid in Magia non debet facere, quando subinde quid lucri miseris suis afferat cultoribus? Ipsaque hac spe Diabolus illos sibi arctius devincit, ut impietate in Deum, injustitia, odioque in proximum, eo securius pergant.

OBIE-

OBJECTION XVI.

Abunde constitit per ea, quæ *Partis II. Cap. I.* fuse dicta sunt, Magiam maximam originis partem præjudiciis cum Vulgi, tum Iudicum, ipsorumque *Inquisitorum fidei*, debere; constitit millenos homines Magiæ reos habitos esse, qui, quid Magia esset, ne unquam quidem audiissent: constitit Iudicum sæpe avaritiem insatiabilem criminationes, a præjudicio & ignorantia natas, multiplicasse: constitit denique accusatorum confessiones, astutia, & horrenda, inauditaque crudelitate, extortas, ab iisdem tamen, suam innocentiam per omnia sacra testantibus, centies revocatas fuisse. Ita ut ne umbra quidem Magiæ post hæc omnia superfit, soliusque & ignorantiae, & barbariei, & auri sacrae famis, figmentum sit.

RESPON-

RESPONSIO.

Resp. I^{ma}. Historia Magiæ ista, a Magiam negantibus tradita, Hyperbolam in eo sapit, quod vera quædam exaggerando, & necessaria tacendo, falsam nobis rerum exhibeat effigiem. Quando temporum illorum calamitatem lugent, cur complurium cum Ecclesiasticorum, tum civilium Iudicum, eruditionem non attendant? non laudent æquitatem? non mansuetudinem, integritatemque extollant? Cur confessiones citra blandimenta minasque, citra torturam aut crudelitatem omnem factas, atque Maleficorum sive obduratorum, sive resipiscientiam, testimonio ipso confirmatas, callidiuscule reticent?

Resp. II^{da}. Neque si exaggeratio Iudicum ignorantia, crudelitatis, avaritiæque, nulla hic peccaret, an probaret id, quod Objectio profert, argumentum? Qui hoc modo ratiocinantur, videant,

deant quo præcipitent sese. Quando anno 64 *Romam* flammis in sui oblectamentum *Nero* Imperator consumserat, ac incendii culpam in Christianos, jam undique odiosos, conjiciens, numerosissimos illorum, tanquam incendiarios, crudelissimæ morti exposuerat; an Romani, qui innocentia Christianorum convicti erant, bene conclusissent nec extare, nec extitisse unquam, incendii crimen? Si *Verres*, si *Mezentius*, si *Nero*, *Domitianus*, & id genus centeni alii, homines quos odio habebant, quorumve inhiabant possessionibus, furti, cædis, prodicionis crimine accusaverint, morti-que tradiderint, qui omnes tamen fuere innocentes; an qui hanc gentem innocentem plorabant, si nullum unquam furtum, nullum læsæ Majestatis crimen, nullum homicidium extitisse conclusissent, nonne risissemus illos? Et ut aliquid proximius in rem dicam; Non sine animi

animi dolore & moerore fatemur tempora extitisse, quibus hominum haud sane pauci Hæreseos accusarentur, Inquisitorum ignorantia, crudelitate, auri cupiditate, ad falsam sui accusationem adigerentur, & vel morti, vel bonorum confiscationi, vel exilio adjudicarentur, atque ad sententiæ executionem usque integræ suæ fidei Deum testem invocarent. Numquid ergo secundum hoc suum principium, & jure quidem, conficiant Hæresin nullam vel extare, vel extitisse unquam? ut igitur cum tanta Orthodoxorum falsa hæreseos accusatione, & damnatione, Hæresis tamen extitit semper, ita similis conclusio & de Magia erit.

OBIECTIO XVII.

Ipsa Historia Magica nihil apertius docet, quam quod mera impostura, ridicula jactantia, arsque plane præstigiatrix

stigiatrix sit. Et Sacrae Paginæ hoc ipsis hisce verbis testantur, hoc credidit Ecclesia vetus, hoc multoties asseruerunt Ecclesiæ Patres, Doctores, Historiographi; quemadmodum toties contra Adversarios nostros, quidquid reclamauerint hi, demonstratum fecimus. Opus tamen est novis hoc confirmare demonstrationibus, ut convictus quisque sit auguria, incantationesque individuas Idololatriæ comites esse, & ut olim, ita adhuc apud idololatrias gentes, ut ut ridiculas, perpetuo exerceri.

Primo consulendus hic *Kæmpferus* est, tam in *Historia Japonicæ*, quam in *Amœnitatibus exoticis*. In *Hist. Jap. Lib. III. Cap. V.* ordinem religiosum *Iammabos* Sacerdotum montanorum describit, se morbos magice curare contendentium, idque pilulis confectis ex charta, in qua Monachus *Haen de Mag.* N ad

ad enarrationem ægrotantis inscribit characteres, hanc in idoli locat altari, miris gesticulationibus sacram facit, confectasque ex eadem pilulas, *Goof* dictas, cum aqua de flumine, aut fonte, non minore superstitione hausta, porrigit ægro. Quam inanem atque fallacem hanc prætensam Magiam ipsi ducant *Iaponenses*, vel ex eo liquet, quod suum *Goof* non fumant, nisi quando irrita consueta Patriæ Medicina, morbus in desperationem tendit. Quantum ad cæteras decantatæ *Iaponensium* Magiæ partes attinet, in revelandis Arcanis, in Accusatorum culpa innocentiaque detegenda, in corporibus adversus arma & ignem armandis, nullam unquam demonstrationem deprehendit.

In *Amœnitatibus exoticis politico-physico-Medicis Fasciculo III. Obs. XV. idem Kæmpferus* exhibet nobis
Per.

Persarum, & ulterioris Afice Indorum
Magiam, in qua p. 651. Dei *Wisthnu*
 festum, cui cum variis Europæis ad-
 stitit, describit. In hoc festo *Mala-*
barico Vestales virgines, huic festo
 peculiariter sacras, Sacerdotes popu-
 lo primum proferunt modestas, reve-
 renterque, quemadmodum ad sacra
 decet, incedentes: mox dein genios
 pravos in easdem, ut ajunt, immit-
 tunt, sic ut nullæ hic desint Dæmo-
 niacorum gesticulationes. Tandem
 quo Idoli Majestatem potestatemque
 plebs resciat, adoretque, Vestales ho-
 ræ spatio in Templo, præsentem ne-
 mine, morantur, elapsaque hora has
 æque quam principio, modestas,
 compositas, reverentesque, exhibent
 populo Sacerdotes.

Verum *Kæmpfero*, cæterisque
Europæis visum hoc probabile fuit,
 Electuarium ex herbis insaniam, con-

vulsionemque inferentibus, compositum, Vestalibus datum fuisse; unde Dæmoniacarum consimiles redditæ fuerint: in Templo vero, quemadmodum *Indo-Batavus* quis per ostii foramen vidisse se putat, porrectum Virginibus Antidotum fuisse. Et *Obs. XVI.* totus est hic Itinerator doctus in Ligatura, sive conjugalis copulæ impedimento *Indorum*, ac potissimum *Macassarorum*, describundo; notatque Christianis Orientalibus, iisque ditioribus, moris esse, ut Magus, vel Saga, Matrimonialibus Ceremoniis adsit ipse, vel ipsa, quæ deligare, si Maleficus quis ligasset, actutum posset: quibus Ceremoniis ipsum se interfuisse asseverat quidem, at vero vanas modo gesticulationes, falsas suppositiones, merasque imposturas esse, cunctas hasce ceremonias arbitratur.

Vidit

Vidit itidem *Kæmpferus* commune illud spectaculum *Indorum* in *Deæ Rauni* honorem, quæ ipsa olim *Heroïna*, non nisi fuso cruore, ludisque palæstricis, solere delectari dicitur. Septem igitur nobiles *Athletæ* a machina peralta duabus uncis ferreis, per musculos dorsi adactis, suspendebantur, alter post alterum, una manu gladio, altera ingenti clypeo, muniti. Tribus continuis vicibus templum hac mobili machina circumvecti, fortiter arma *Lanistarum* more vibrabant; tum etiam Caput, Axillas, & Crura *histrionum* lepore, veluti per aera natantes, motabant, ne minimum quidem ex suis actionibus, & ex crudeli cruentaque suspensione doloris indicium præbentes. Clarus autor totum valido narcotico, neutiquam vero causis supernaturalibus ullis, tribuit.

Secundo. De Nigritarum Magia plures testes a Magiæ Defensoribus laudantur. Verum invenimus testes haud sane paucos, qui & longitudine temporis, quod apud ipsos triverint, & commercio, quod continuo cum iisdem habuerint, autoritateque, qua iisdem complures annos præfuerint, majorem ceteris fidem merentur. Porro rident hi cunctam illorum Magiam, tanquam mera idololatorum Sacerdotum præstigia, licet hæc vero cum Dæmone commercio fieri censeat plebs credula.

Sic *Wilhelmus Bosmann*, qui longa annorum ferie, *Batavæ Societatis Indicæ occidentalis* autoritate, præfuit Nigriti ad *aureum*, ut vocant, *littus in Guinea*, *Epistola X.* longe lateque describit nobis rudis hujus *Africani* populi Auguria; false autem ridet sacerdotum, aut Magorum calliditatem,

ratem, quod in fictis suis five auguriis, five auspiciis, mille adhibeant imponendi artes, ne fucum plebs subolfaciat. Vt *Bosmannus*, sic *Ioannes Morgan*, Anglicus scriptor, *Historiæ Barbariæ Tom. I. Cap. V.* relata infelici expeditione *Africana* Imperatoris *Caroli V.*, ejusdem ita infortunatæ in causas indagavit, cum ipso in loco esset, idque eo attentius examinavit, quod Classis navalis imperatoris clades Maleficio tribueretur. Historiam hanc ex Gallico Autore *Laugier de Tassy*, atque ex *Algerinorum* relatione, Diabolo adscriptam traditurus, in antecessum nos præmonet anilibus fabulis, quam veritati, similia cuncta esse, quæ perhibent illi.

Doctus Vir *Ioannes Egede*, in Libro de ea *Americæ* septentrionalis parte, quæ *Vetus Grænlania*, seu

Fretum Davis, vel Davidis, appellatur, Cap. XVII. De Religione, seu potius superstitione, hujus populi, apud quem Danicæ Regis jussu Missionarii munere XV. annorum spatio functus est, multa nobis retulit eorum, quæ Incolæ de suis & Magis, & Exorcistis, secum communicaverant, hosque didicit ab illis esse distinguendos in Viros spectabiles, cum Spiritibus cælestibus conversantes, momentoque temporis ex ædibus in summos cælos raptos, ubi a Viris sapientibus, prædecessoribus suis, instruuntur de agendis; & in Magos, ac maxime in Sagas, quæ sua Magica arte hominibus nocere in vita bonisque contendunt; priores multo honore donisque gaudere, posteriores vilipendi, imo quandoque, ut societatis humanæ pestes, morte plecti. Porro utriusque generis artificia Auctor,

tor, post XV. annorum experientiam, non nisi mimica, & lucrificabilia esse, arbitratur.

RESPONSIO.

Resp. 1ma ad singulas Objectionis partes simul. Qui retulere has observationes Autores, se Magiæ negatores declarare minime verentur, adeoque testimonia paucillulum suspecta reddunt. Concessis vero, quæ volunt, omnibus, consequitur id, ut vera Magia haud ex æquo apud singulas idololatrias gentes exerceatur; utque sint, apud quas plane præstigiatrix duntaxat sit; sicuti ex prioribus constitit esse, quæ veram eandem possideant, colantque. Verum vix admittere negantem ipsorum sententiam possumus, propter ea ipsa, quæ ipsis inter narrandum hinc inde elapsa sint. Quæ ordine hic enarrare operæ pretium erit.

Unable to display this page

pientes modestæque in populum remitterentur, dato adscribit Antidoto. Quo utroque & infaniam, & sanam mentem faciente Medicamine, sacerdotes credit fucum populo facere, ac si ipsi Genios pravos in Vestales immisissent, & *Dei Wisthnu* potentia tanta esset, ut fugatis Dæmonibus sana cuique mens rediisset. Ad confirmandam autem suppositionem suam, quam mirificæ ad cerebrum corpusque turbandum sint potiones *Malabarorum*, expertum se narrat in se ipso, fociisque suis fuisse, dum ab illa gente convivio excepti, ludicrum omnino exhiberent spectaculum.

Nullam ergo Magiam diabolicam dari ratus *Kæmpferus*, cum videret *Vestales juvenculas* ex feriis modestisque mox dæmoniace furibundas, audissetque hoc a sacerdotum coetu Cacodæmonibus, a se in easdem missis, adscribi, quod ipse fieri negabat posse, maluit Electuarium infanum

fanum pro causa suspicari; cuius suspicionis nullam vel minimam rationem habebat, nisi quod cæterum tam subito, inque singulis, natam infaniam, tamque subito suppressam, capere non posset. Quod vero biennium in *Iaponia*, hemipolis fere Regni, transigens, nunquam suam sine ullo fundamento captam suspicionem vel minutissimo experimento potuerit probare, est profecto quod miremur; quodque gentis in eodem cultu, cum iisdem terrificis, stupendisque ceremoniis, perseverantiam & fidem expertus, nec ad falsitatem demonstrandam tanto tempore aptus, sententiam non mutaverit, est quod capere nequeamus.

Verum *Puellas Vestales*, insanientes antidoto dato, resipuisse Vir *Indo-Batavus* vidit: ergo per vim antidoti intelligitur antea insaniens venenum exhibitum fuisse, sufficienterque probatur.

Nisi me animus fallit, non video hoc exinde consequi. *Indo-Batavus* ille narravit antidotum datum *Vestalibus* in Adyto Templi: Adytum autem hunc adeo spatiosum fuisse, ut universi templi tertiam amplitudinis partem coæquaret: in tam vasto ædificio unicam modo lampadem splenduisse: ac tandem se non potuisse nisi per ostii foraminulum quid videre. Conclusionem relinquo Lectoribus.

In *tertia* historia, ubi negat copulæ conjugalis ligaturam, nullam suæ negationis rationem afferens, mero ratiocinio se rem confecisse putavit.

Sed in *quarta Kæmpferi* historia quid memorabile se offert nobis. Vidimus enim clarum hunc Autorem eam *Opii* adscribere *Virtuti*, quod an credibile videamus. *Primum* notandum est *Athletas* illos septem a peralta Machina pendere, duobus uncis ferreis, in dorsi muscu-

musculos infixis. *Secundo* eos sic suspensos una manu Clypeum, altera gladium, vibrare fortiter debere, ita ut unci in dorsi musculos infixi, & eosdem, & tendines, & nervos, convellere lacerareque, ac varias & sæpe notabiles hæmorrhagias, vehementesque convulsiones, creare debuerint. *Tertio* Athletas in horrendum huac modum pendulos, circum integrum Templum circumvehi *ter* solere: sic ut motus ille continuus, atque diuturnus, avellere & dilacerare dictas partes vehementer debuerit, corpusque totum in enormes agitare convulsiones. *Quarto*. In terna hac circum Templum circumductione eosdem caput, axillas, cruraque motitare, ac lepore Histrionum veluti per aera natitare debere; unde dolores, convulsiones, dilacerationes, vehementer augeantur oportuit. Nihilominus Athletarum horum nemo vel signum dat aut molestiæ,

stia, aut convulsionis, aut doloris, aut deficientis cruoris; nemo vel in ipso immani Sacrificio hoc, vel postea, Vulnribus, Convulsionibusque, periit.

Causisne igitur naturalibus miranda hæc Phænomena, an supernaturalibus, tribuenda sint? quæritur.

Naturalibus *Kæmpferus* censet: *In circum*, inquit, *qui suspendendos strin-
gebat, me continuo intrudens, video a
Brachmene propinari ex nucis Cocos
putamine haustum aliquem, procul du-
bio narcoticum, qui dolores sopiret,
quos a Deo, templi præside, aboleri cre-
debat populus. Interroganti mihi respon-
debat sacerdos: Succum esse Lansjes,
quem adversus sitim & deliquium propi-
narent. Lansjes est Nux Cocos im-
matura, liquorem dulcem continens, qui
successu temporis coagulatur in nucleum.*

Credit ergo *Kæmpferus* non verum
succum Cocos, sed narcoticum, pro-
pina-

pinatum fuisse suspendendis. Condonarem Medicinæ ignaro hanc suppositionem: qui vero condonabo eam Medico, qui virium simplicium apprime gnarus, nosse debuisset Narcoticum esse non potuisse, quo crudelissimi, continuo post Narcoticum assumptum millies renovati, & non ferendi mortalibus, dolores ita sopirentur, *ut ne minimum quidem*, sicut ipse scribit, *ex actionibus & cruenta suspensione, præberent doloris indicium?* An ejusmodi existat in rerum natura Narcoticum, seu Opiatum, quod crudelissimos dolores consopiat, causa dolorum atrocissimorum & continua, & assiduo renovata? Experimento novimus quam parum formidanda narcoticorum dosis dolores cancrōsos, v. g. Uteri, aut sopiat, aut saltem leniat, quia perseverat causa doloris. Vt ne a granis LXXII. Opii quidem, pluribus consequentibus noctibus datis, utero cancrōsam mulierem

rem ne vel minimum oculis fomnum
vidisse viderim. Ast, inquires, Narcotici
vis aucta adeo fuit, adeoque liberalis
data ejus dosis, ut debuerit soporare
dolorem. Igiturne hæc enormis Opii
copia sopivit dolores, ut ne renovata
quidem assiduo causa, vel minimum
perciperentur; & interea non affecit vel
hilum Cerebrum, cum nobiles Athletæ
toto ceremoniarum tempore Clypeum,
gladiumque vibrarent, atque corpus,
singulosque artus, histrionico more per-
petuo agitent, corporisque proprii
pondere magis magisque transfixos mu-
sculos dilacerarent? Igitur Autor no-
ster, qui optime novit a Narcoticis id,
quod prætendit, præstari non posse, hoc
supertugium unice ideo quæsisse vide-
tur, ne in hac idololatriæ pompa dia-
bolicam agnosceret operam. Tutius
credidisset, fide sacerdotis, esse Nucis
Cocos succum, qui copiosus, lacteus,
Haen de Mag. O dulcis,

dulcis, blanditiæ fatuus, sitis restinguens ardorem est, ut pluries gustavi, & expertus sum.

Immo vero, inquires, ipse *Kæmpferus* testatur se, pluresque sociorum, convivio apud *Benjanos* exceptos, tali narcotico potionatos fuisse, ut omnes fatui, in *Cachinnos* soluti, per nubes & irides vehi sibi visi essent, donec hesternam crapulam edormivissent. Demus & hoc: an illustris noster Itinerator cum fociis crudelissima tortura cum *Athletis* vexatus fuerit, ut putet se effectus ejusmodi, atque illi ediderant, edidisse? An *Athletæ* in *Cachinnos* continuos durantibus istis Ceremoniis solverentur, ut illi? Nihil ergo simile inter hosce & illos fuit.

Sed crudelissima hæc idololatriæ ceremonia & magis communis apud gentem hanc est, & aliis comitata exercitiis, quam quidem *Kæmpferus* notat. *Dapper*
per

per in *Asiae descriptione* pag. 160. nobis Religionem *Brahminorum* enarrat, ac omnia vota, ac pœnitentias, quas pro peccatis suis, seu sacerdos, seu ipsi sibi, imponunt, etiam eleganti tabula repræsentat, & hanc nobis, ut frequentem pœnitentiam, aut votum, effigie monstrat. Hic nulla mentio alicujus aut potus, aut medicamenti: hic Pœnitens longo tempore ab uncis, dorsi carnes penetrantibus, suspensus, aera scuto gladioque verberat, in Deorum laudem hymnos cantat, & *Sclopetum* sæpius onerat, & explodit. Et feminæ, æque quam Viri, hoc sive voti, sive resipiscentiæ, exercitium subeunt: voxque una cunctorum est, nihil aut percipi inde doloris, aut prava symptomata sequi.

Merito igitur jure concludo, non posse causis ullis naturalibus hoc idololatricum exercitium adscribi, sed Diabo-

licum opitulari auxilium. Atque hæc
fat superque de *Kæmpfero*.

Objectionem petitam ex *Bosmanno*,
& *Morgano*, paucis expediam. Per
omnia constat utrisque animum esse
omne negandi magicum. Forte jure
etiam negarunt, cum tot imposturis
sæpe Magia simuletur. Hoc nunc quo
modo probaverint, audiamus. Histo-
rias suas enarrant, & nulla data ratione
imposturas vocant, affatim rident, &
ad alia transeunt. Ergo quod ex hisce
objicitur nobis, profecto nullius est
ponderis.

Tandem ad Objectionem, ex *Missio-
nario Egede*, petitam, dico eum ita ne-
gasse Magiam, ut vel in dubium vocare
eam, vel admittere, aliquando visus sit.
Quid enim aliud, postquam negare Ma-
giam visus esset, hæc ejus animadversio
significet? *Quamvis hæc omnia asseverant*
Incolæ, ait, *haud facile inducor ut credam*
in

in hisce seu Vaticiniis, seu Exorcismis, aliquod verum intercurrere cum Diabolo commercium. Quantum enim mihi apparet, videtur mihi & Circulatoria eorum Ars esse, & præstigiatrix, & mendax, qua apud illos callidissimi, cum laute solvi ipsis soleat, abutuntur. Negari tamen penitus non potest, quin Diabolus cum iisdem cooperetur, Præstigiatorumque princeps sit, quo miserandas hasce Gentes sibi captivas teneat, neve Deum verum agnoscant, prohibeat. Qti igitur negat Magiam & non negat, is contra veræ Magiæ sententiam laudari, neque opponi, nobis debet. Dicit tamen, inquires, haud facile induci se, ut Diaboli credat intercurrere commercium. Hoc dicit vel quia rationes habet, vel quia magiam veram non dari fere credat. Nullam autem rationem dat cur Diabolum ad Magiam Grænlendorum non admittat; nullamque rationem, ob

O 3

quam

quam vel facta ipsa neget, vel per causas naturales explicet: Ergo mentis præ-occupatione videtur fere negare Diaboli ad Magos concursum, sic tamen ut de sua opinione dubitare valde nonnunquam videatur.

OBIECTIO XVIII.

Nunquam magis dæmoniaca Magia radicitus evulsa est, quam Viri doctissimi *de la Chapelle* eleganti Tractatu. Scatet quippe historiis antiquorum, recentiumque dierum, quibus evincitur solius naturæ opus & exercitium esse omne *Ventriloquorum* portentum. Sic quidem, ut, cum extiterint, extentque Ventriloqui, quorum mentem, non detestanda cum *Principe & Rectore tenebrarum harum* conventio, sed verus Religionis, verus *Patris luminum* cultus, & amor, explebat, error nullo modo

modo condonandus sit velle gastrilo-
quos Dæmonis opera agi. Si itaque
nullo modo Dæmonum, sed singu-
lare naturæ opus sit, an secundum
sæculorum elapsum ignorantiam
illos, quos Pythones natura fecit,
vivi ultra licet comburere flammis?
An una non cadit omnis de vera Ma-
gia error, eo quod, sicut Pytho-
num, ita Magorum, Augurumque
omnium, artificium deprehendatur
esse πολυδυναμῆς Naturæ opus?

RESPONSIO.

Laudamus eruditi Viri *de la Chapelle*
opus, cujus Epitomen lubens dedissem,
ni argumentorum historiarumque vim
infirmasset Extractum: unde potius ad
opus ipsum mitto Lectorem. Gratias
ipsi referre Ecclesiastici, Politici, Iuris-
consulti, Medici, ac Phyci, debemus,
eo quod, quidquid de hac materie &

utile, & necessarium scitu erat, ex tenebris eruerit, & in tam clara luce collocaverit, ut haud parum inde didicisse ultro fateamur. At vero cum non in omnibus cum illustri Autore convenire, neque inde id, quod ille, per omnia concludere possimus, licebit nobis eas rationes proferre, quæ, ne hucusque assentiamur, præpediant.

Operis enim Conclusio ea est, ut cum Pythone omnis omnino Magia diabolica e rerum natura exulet, neque ullus in posterum aut Magus, aut Saga, aut Incantator, morte puniendus sit. Huic vero Conclusioni quænam fundamenta substraverit Autor, inquirere operæ pretium est. Porro argumentum suum sic format.

Ventriloquos creditum fuit non naturæ, sed Satanæ auxilio, tales esse, ob idque mortis supplicio dignos.

Atqui

Atqui Ventriloqui non Satanæ, sed Naturæ viribus, ventriloquium exercent.

Ergo per omnia Sæcula perperam creditum fuit eos & Diabolo agitari, & morte dignos esse. Huc ejus redit totum opusculum.

Singulas ponderemus propositiones. Majorem cenfeo sic esse distinguendam: Ventriloqui, qui hac sua arte neminem unquam aut seducere, aut lædere contenderunt, neque quod naturæ vires superet unquam aut fecerunt, aut facere tentaverunt, crediti sunt & Diaboli potestate agere, & mortis rei esse: Nego Majorem. Ventriloqui, quia hac sua potestate alios lædere, alios ad impietatem seducere conati sunt, quique prodigia viribus humanis certo certius superiora ediderunt, diabolica potestate egere, necisque digni, habiti sunt: concedo Majorem.

Ad Minorem respondeo quoque distinguendo: Qui non a Dæmone, sed natura & industria, Ventriloqui dicebantur, extiterunt semper, sed numero paucissimi: concedo. Ventriloqui omnes ab orbe condito, in dies usque nostros, non Dæmonis, sed propriæ Naturæ viribus, exercuerunt ventriloquium: Nego minorem. Et pariter distinguo Consequentiam.

Distinctionis autem rationes hæc dabo.

I. Leges in *Pythonas* latæ ideo hos mortis supplicio plectunt, quod sua arte vel ad Idololatriam, vel ad Dæmonum cultum, homines seducere studeant; vel quod simul perficere ea conentur, ac reapse perficiant, quæ nemini mortalium per naturæ vires perficere datum est. Eviētum hoc prima mei Operis parte fuit.

II. *Pytho-*

II. *Pythones* appellantur in Legibus omnes Magi, & Sagæ, Auguresque; ita ut nunc hoc, nunc alio horum nomine, recenseantur. Idem & in prima hujus parte probavi.

III. Doctus & sagax Autor per omnes suos labores non potuit, in universa trium Sæculorum totius *Europæ* historia, ultra 12 aut 13 homines, natura industriaque *Pythonas*, detegere: qui profecto ad eandem conclusionem de *Pythorum* omnis mundi ætatis Myriadibus formandam, nihil prorsum faciunt. Rectene ab his paucis concludat ad omnes?

Ponamus Regnum quoddam vastissimum adulterina Moneta infame esse: ponamus præterea in eodem Regno, post sedulam inquisitionem, genuinas Monetas numero duodecim inventas esse: justone concluderem nec esse ibidem, nec fuisse unquam, ne vel unicam quidem adulterinam Monetam?

Si

Si contingeret me apud gentem populosissimam esse, quam aut otiosam, aut ebriosam, aut proditoriam, aut maledicam, vetus fama veraque ferret; ego autem in Historia gentis a tercentum retroactis annis duodecim homines detegerem, qui vel laboriosi, vel sobrii, vel sinceri, vel veridici fuissent; an jure concluderem falsam esse, quæ huic Nationi iniusta esset, infamiam?

Imo si longe numerosiores invenissem, qui vitioso gentis charactere vacarent, intempestiva mea Conclusio foret. Per solas suas naturæ astutiæque vires, addiscunt multi vafri homines tam vividum referre *Epilepsicæ* simulacrum, ut Epileptici revera esse bene multis videantur: quorum multa exempla in *Rat. Med. Tomo V. § XV.* cum publico communicavi. Igiturne, detecta toties fraude, sapienter concludam neque veram existere, nec unquam extitisse,

tisse, Epilepsiam? An quod ab omni retro tempore, hodieumque, tot sint a Dæmone ficti obsessi, rite confecero nullos vere obsessos unquam fuisse? Vide quid *Tom. XV.* de Dæmoniacis notavi.

Igitur egregius Autor duodecim suos, quos Pythonas vocat, per naturam industriamque eo pervenisse, ut possent, si vellent, multis veri specie imponere; posse quoque ad pravas intentiones ea, qua pollent, facultate abuti, tuto concludere, multosque forte horum similes ante 1000. 2000. 3000. annos extitisse, aliisque imposuisse, conjectare quidem inculpate potest: ultra vero nihil: quod enim ultra conficere ex iisdem contendit, minime inde consequitur.

IV. Nimius est ad ceteros Magos omnes a suis Pythonibus saltus. Si egregius scriptor revera probasset, non modo suos duodecim trium Sæculorum
 omnis

omnis orbis notos Pythonas, verum etiam quotquot ab origine mundi per universi Orbis plagas ejusmodi extitissent a natura duntaxat, neutiquam vero ab Angelo pravo, hac pollere facultate; si hoc, inquam, jam probasset, jus inde nullum, nullam causam habuisset, cur idem, sine ullo prævio argumento, & demonstratione, de Magia affirmaret. Multo autem minus nunc, cum nihil, nisi suos duodecim nihil commune cum Cacodæmone habere, unice probaverit. Hunc igitur hiatum supplere tentabo.

Potuisset utique probare facile Magos multos vocari, naturæque excedere vires dici, qui nihilominus solis agant naturæ facultatibus: imo & illorum, qui Magorum affectarent nomen, fassos tandem fuisse id, quod tanto cum hominum stupore perpetrassent, soli suæ astutiæ, calliditati, atque intrepiditati, debere. Potuisset nobis mirificas enarrare

rare Momorum actiones, qui lusu Chartarum, qui certa Chartarum electione, distributione, confusione, collectione, attonitos reddunt adstantes; qui tam callide norunt manum dirigere adstantis, ut hic per omnia juret, se, quod manu teneret, extra fenestram projecisset, dum interim ille id, quod alterius manus continebat, miranda dexteritate sua clam sic prehenderit, ut fucum subolfacere ne attentissimi quidem spectatorum potuerint. Hoc enim candide fatendum est, quamvis apud Æruscatores & Præstigiatores Diaboli concursum perpetuo secludere nollem, eosdem tamen tam portentosa propria calliditate edere, ut vel prudentissimi viri removere ab animo supernaturalis concursus suspicionem vix possint.

Hiscæ, similibusque exemplis, millesimos falso pro Magis aut haberi, aut habitos fuisse, probare liquido potuisset

Autor

Autor noster, quemadmodum idem de suis probaverit Pythonibus. At vero, hoc probato, superesset illi, ut idem de omnium ævorum per universum Orbem Magis, ac Sagis, probaret: quo penso laborioso absoluto, legitime tandem veri quid conclusisset. Sed nullo argumento contra Magiam prævio, ex suis duodecim, quos ita vocat, Ventriloquis, ad Ventriloquos omnes concludere; quin, ac si levissimi res negotii esset, omnem Magiam sub eadem conclusione comprehendere, nescio an sit severioris Logices præceptis consentaneum.

V. Haud exiguus nodus Autori solvendus manet, injusta plane morte plexos Pythonas pronuntianti, quos non Ecclesiasticæ, Civilesque Leges duntaxat, verum ipsa Lex divina, mortis addixit supplicio. Miror ab ipso difficultatem hanc, quam saltem indicare debuif-

debuisset, fuisse prorsus diffimulatam. Cum enim suis duodecim numero Ventriloquis, omnis ævi Ventriloquos similes esse censeat, & Ventriloquos morte plectendos esse Deus jubeat, difficultatem hanc agnoscere, & si potis fuisset, solvere, debuisset.

VI. Quid si in toto suo Opere nihil probarit? Hoc ego demonstrari liquido posse reor. Titulus Operis *de Ventriloquis* est: Opus ipsum ne hilum quidem *de Ventriloquis*, unice vero *de Bissonis* agit. Aliud quippe est loqui, ut vox ipso de Ventre videatur oriri Auditoribus; aliud iterum est & vocem naturalem edere, & mox vocem simulare, quam vel ex valde sublimi, vel de profundo, vel utrovis latere, 20. 50. 100. abinde passibus edi putes. Hanc duplicem, adeo diversam loquendi facultatem *Vir doctus de la Chapelle* in omnibus suis; hanc Scriptorum nulli memorarunt

Haen de Mag. P rarunt

rarunt in Pythonibus, nec Sacri, nec Profani. Ipse Deus nobis *Isaia XXIX. v. 4.* verum descripsit, quo loquuntur Pythones, modum. *Humiliaberis, de terra loqueris, & de humo audietur eloquium tuum: & erit quasi Pythonis de terra vox tua, & de humo eloquium tuum mussitabit.* *Εγασείμυτος*, inquit *Scapula* „quasi diceretur *Ventriloquus*, sic „vocatur qui, vel quæ, in Ventre Dæmonem habet, responsa interrogantibus dantem: Magus, & Ariolus, apud Græcorum Bibliorum Interpretes. *Galenus* vult apud *Hippocratem* ita appellari eum, qui clauso ore loquitur, quasi „ventre loqui videatur.“ Cum & *Scapula* nos ad *Hippocratem* remittat, & *Ds. de la Chapelle* hac occasione quoque laudet *Hippocratem*, hicque revera negotio haud parum lucis afferat, ipsum audiamus æquum est.

Epid-

Epidemicorum Libr. V. & iisdem pene verbis Libr. VII. sic habet ille: Polemarchi Coniugi, per hyemem Angina laboranti, guttur intumuit cum multa febre, & sanguis missus est, faucium suffocatio desit, febris perseveravit. Sub quintum diem tumor ad lœvum genu cum dolore subortus est, eique ad præcordia quiddam coacervari videbatur: καὶ κατὰ τὴν καρδίην ἐδόκει τι συλλέγεσθαι, αὐτῇ. & veluti aquæ immersi respirant, ipsa respiravit, καὶ ἀνέπνεεν ὡς ἐκ τῆς βεβαπλίδου ἀναπνέουσιν, καὶ ἐκ τῆς σήθεος ὑπεψόφειν, ὥσπερ αἱ ἐγγαστριμοτοὶ λεγόμενοι, τοιοῦτό τι ξυνέβαινε. & ex pectore levem strepitum sonorum edebat, quemadmodum Ventri loquæ dictæ edere solent; simile quid contingebat.

Consulens interpretes, Galenum, Holerium, Duretum, Prosperum Martialem, Foësum, Charterium, aut nihil, aut

parum admodum inveni, quod textum hunc clariore in luce, quam per se est, collocaret. *Charterius*, magisque eo *Foësius*, delectarunt se textum, non ut ego, verbotenus in Latium transferendo, sed paraphrasi ad sensum magicum referendo; sic ut qui græcum textum aut ignorant, aut non consulunt, concludere debeant *Hippocratem* suas *Ventriloquas* dixisse fatidicas mulieres, quæ *Pythone* afflatæ, ventre oracula fundunt. *Galenus* qui in suo Exemplari non *Ventriloquas*, sed *Ventriloquos* legit, simpliciter eos sic vocari scribit, qui ore concluso loquantur, eo quod videantur ventre sonum edere, & loqui. Inclytus *Haller* in suo *Hippocrate*, ut *Galenus*, *ventriloquos*, non *ventriloquas* reddidit, ceterum textum simpliciter tradidit. *Foësius*, *Charterius*, pulcrum meum *Aldinum* exemplar, in græco *ventriloquas* habent.

His

His vero missis, ad textum interpretationibus non egemus, quem practicæ observationes mihi clare explicuerunt. Duo *Hippocrates* dixit: primo *Polemarchi* conjugem respirasse velut illi, qui in aquam demersi sunt, respirare solent: Secundo eam ex pectore levem strepitum sonorum edidisse, quemadmodum *Ventriloquæ* diætæ edere solent.

Porro causam utriusque hujus phænomeni claram *Hippocrates* reddidit. Angina hæc mulier hyeme laborans, ante quintum morbi diem faucibus liberatur; haud bona tamen crisi, sed crudæ atque morbosæ materie intra humores reforptu; unde & notat febrim acutam continuasse. Errabunda hæc in humoribus materia, primum ad genu sinistrum metastasin, seu transmigrationem, meditatur, moliturque: at vero, sive ineptitudine loci ad recipiendum, sive abundan-

tia materiæ loci superantis capacitatem, sedem demum figit in Pulmonibus sic, ut vox fere suffocetur. In hoc autem, consimilibusque casibus, dum ægri volunt loqui, vocem audivit *Hippocrates*, vocem & nos aliquando audivimus, veluti imo de ventre prodeuntem, qualem & ille, & ego, & mecum multi, ab hominibus, post submersionem loquentibus, edi deprehendimus. Quantum ego judicare & concludere in hominibus submersis potui, haud ipso in ventre, sed in pulmone formatur tunc sonus; quando scilicet aër, five inter copiosam materiem, quæ de oppresso pulmone continuo in ejus cavum aëreum transfudat, five cum aqua, quæ subiit cavum aëreum Pulmonis, sic irretitur, commiscetur, comprimitur, laxatur, ut sonorus fiat, editoque expirationis ad loquendum motu, vox jam in pectore formari incepta, cum exiguo laryngis, oris-

orisque adminiculo, profundum ingratumque sonitum edat.

Quod hic aquam in Demerforum Pulmones admittam, multos offendere potest, qui eandem subire Pulmonem demergentium negent. Puto vero hoc extra omnem dubitationis aleam me posuisse, per multa mea *Tomo XV. Rat. Med.* communicata cum publico experimenta.

Sed aliud quid hic notandum est. In impedita valde Respiratione per aquam, pus, mucum, cavum aëreum opplentem, conatus æger vocem edere, edere quandoque observatur illam *in inspiratione*. Optime hanc loquendi per inspiratum facultatem notavit Vir illustris, *Hallerus. Tom. III. El. ph. Lib. IX. Sect. III. §. I.* cum in singultu, in Tussi pertinaciore, ac præcipue in Ventriloquis, hoc manifestum aliquando esse scribat. Male igitur negatur vocis per

inpirationem possibilitas. Si memet exercere in hac arte vellem, ventriloquus fierem; edere enim vocem inspiando intelligibilem, debiliorem tamen ea, quam expirando, possum, eamque raucam valde, cito defatigantem, multoque profundiore origine auditui meo apparentem. Ita ut plures concurrere causæ ventriloquii in Demersis, Ægrotisque, possint.

Hoc porro totum est, quod de Ventriloquis *Hippocrates* habet, & quod *nostri Autoris* sententiam minime probat. Intellexit Medicinæ Parens Vocem in hoc phænomeno ex profundis, veluti de imo ventre exaudiri, & quotquot in ejus *Libros Epidemicorum* commentati sunt, sic intellexerunt. Sic quoque judicarunt qui de *Pythia Delphica* scripserunt, quæ Tripodi diductis cruribus infidens, ventre fatidicum Spiritum hauriebat, quo mente incitata, ac furens, oracu-

oracula edebat. Vide *Ciceronem Libr. II. de Div.* Hæc denique mens Lexicographorum in vocem *ἐγγαστριμυτῶ* est, S. S. Patrum quoque, & illustriorum in Sacra Biblia Commentatorum.

Meretur hic legi *Spicilegii Biblici Tomus II. Alexii Symmachi Mazochii, Metrop. Eccl. Neap. Canonici, & in Regio Gymnasio Neap. Sacr. Scripturarum Interpretis.* Habetur ibi dissertatio secunda ad illud *Isaia Cap. 38. Sicut pulvis hirudinis sic clamabo, meditabor ut Columba.* Caput IV. hujus Dissertationis dicatum totum *Ventriloquii* explicationi est, quod haud alio modo explicari posse, quam nunc explicitum a nobis fuit, ex Sacris probat, profanisque Scriptoribus.

Ergo per omnia constitit *eruditi Abbat* *de la Chapelle* Observationes per se & pulcras, & ad Historiam naturalem, atque politicam, utilissimas & necessarias

esse, ob idque gratias nos ipsi multas debere; at vero nihil ea ad quæstionem de Pythone pertinere: cum exhibeat nobis homines biglossos, qui non ventre, aut imo pectore, sed per peculiarem naturæ aptitudinem, artificiose excultam, aliam, præter communem, vocem, veluti e longinquo, & a 20. 50. 100. pluribusque abinde passibus oriri visam, fingere queant. Historia quippe tam Sacra, quam profana, de hominibus iis unice agit, quibus artificiose loquentibus, nemo unquam testatus est se ex elata ædium, templorumque parte, sive ex vicinis montibus, nemoribusque, vocem percipere, sed imo de corpore prodeuntem. Si igitur evictum est nihil ad Pythonas hanc Dissertationem facere, multo minus ad Divinos, Ariolos, Magosque, eam facere, sponte consequitur.

OBIECTIO XIX.

Magiæ diabolicæ assertio damnanda ob id est, quod Sacratissimæ Religionis fundamenta penitus subvertat. Et fane nihil probatu facilius. Miracula volo. Hæc a Deo fiunt, eo-que solo, siue per se ipsum, siue per Sanctos Angelos suos, siue per pios homines, ad sui Evangelii divinitatem, evangelizantiumque missionem, tum postmodum ad veritatem doctrinæ orthodoxæ adversus heterodoxam demonstrandam, Sanctorumque suorum innocentiam præstantiamque manifestandam. Porro miraculorum ruit omnis autoritas, si, quemadmodum tota Pars hujus Operis prima ponit, & Satan ea facit, & cooperatores ministrique ejus Incantatores. Iam enim Miracula æque Idololatriam, quam verum Dei cultum; æque impietatem, quam Religionem;

gionem; æque flagitia, quam virtutes; æque impiorum, quam piorum; falforumque Prophetarum, quam verorum, autoritatem missionemque confirmant.

RESPONSIO.

Palmarium argumentum prima fronte videri posset, sed propius inspectum facile ruit. Dico itaque *primo*: Si verissima, si demonstratissima ea sunt, quæ Magiam admittere nos coëgerunt, falsa eadem reddere ne validissimæ quidem Objectiones possunt. Quod semel verum undique constitit, verum æternum manebit. Igitur qui validissimam putant se confecisse objectionem, sponte coguntur in hac quæstione idem præstare, quod in non paucis aliis quæstionibus, cum Sacris, tum profanis, laudabilissima humilitate præstant, admitendo veritatem, licet haud ea, qua optaf-

optassent, perspicuitate, ac facilitate, argumenta contraria resolvere possint.

Secundo. Objectio verum quidem narrat, sed non omne verum, quod narrandum erat; reticet enim veri partem. Agnoscimus Dei, miracula dicto modo edentis, hanc esse voluntatem intentionemque; sed una novimus, per multa Scripturæ Patrumque testimonia, Deum iudicio vel misericordiæ, vel iustitiæ, prævaricatoribus Angelis permittere, ut prodigia edant, quæ non Angelicas, sed humanas superent vires. Porro est hæc potentia stupenda Angelorum, ut toties eandem jam mirabundi conspeximus in Divinis *Ægyptiis*, in occisione exercitus *Assyriorum* Regis, in Christi tentatione, in Historia *Simonis*, *Apollonii*, aliorumque Magorum: quæ cum vires humanas multis superent parasangis, Miracula audiunt. Anne *Antichristus Matth. XXIV.* ejusmodi editurus

turus Miracula est, ut etiam Electi, si fieri posset, ducerentur in errorem? Quam stupenda Miracula non prædixit *B. Ioannes in Apocalypsi* ab eodem *Filio iniquitatis*, ejusque Pseudo-prophetis perpetranda, ut in errorem Orbem ducant universum!

Tertio. Non Miracula sola veritatem Evangelii demonstrant, sed & ipsius Evangelicæ Doctrinæ admirabilitas, atque præstantia, præ Philosophorum vel æstumatissimorum placitis; & Vita sincera, divinaque, non unius, paucorumve, sed millenorum Christianorum primi ævi in Regionibus singulis, Urbibusque. Hæc omnia sic præmuniverant Christianorum animos, contra Pseudo-prophetarum miracula, ut Angelo de Coelo aliud Evangelium forte, ac per impossibile, annuntianti, anathema dixissent omnes. *Epist. ad Gal. Cap. I.* Quidem in Ecclesia ætate grandiore Miracula

racula videbant, eo magis in vera fide confirmabantur; cum præter hæc, quæ Miraculis pondus addidisse mox diximus, etiam hæc Miracula in ea Fidelium societate fieri viderent, quæ Miraculis condita, Miraculis aucta esset.

Vt autem totum hoc negotium breviter expediam, Duces sequar cum *Guilielmum Estium Duacensis* Vniuersitatis Sæculo XVI. Cancellarium, virum maxima profecto ob doctrinam pietatemque, in Rebus Theologicis autoritate pollentem; quem sibi sequendum quoque *Sennertus* noster in hac quæstione proponebat: tum *Petrum Mariam Gazzaniga*, e Prædicatorum Ordine, S. S. Theologiæ in *Viennensi* Vniuersitate Professore Cæsareo-regium, ejusdemque Vniuersitatis verum lumen, atque ornamentum, in *Tractatu de Fide, Spe, & Caritate, Parte I. de Fide. Diff. I. Cap. IV. V. & VI.*

Mira-

Miracula igitur dividam in ea, quæ contra naturam; in ea, quæ supra naturam; & in ea, quæ præter naturam fiunt. Miracula, quæ *contra naturam* sunt, vocantur illa, quæ naturæ legibus opponuntur, ut est statio in medio suo cursu, regressusque, solis, *Iosue* & *Ezechie* temporibus: Futurorum notitia atque prædictio. Miracula *supra naturam* illa appellantur, quæ non opposita quidem naturæ legibus sunt, ejusdem vires tamen superant, ut exsuscitatio Mortuorum est. Si natura per se, aut Medici, adstantesve, hominem in Syncope jam mortem vultu, frigore, pulsuque referentem, exsuscitant, non superant naturæ leges; sin vero verum mortuum exsuscitent, has leges superant: nulla natura agere hic amplius potest. Tandem Miracula *præter naturam* dicuntur, quæ differunt modo vel tempore agendi. Si Medici curant

curant hominem a febre continua putrida dierum XIV. spatio, agunt secundum consuetas naturæ leges; sin autem ictu citius, curatio hæc præter naturam est. Hominem deferri a loco in locum, hominum, jumentorum, navium, artificiosorum ac mechanice constructorum curruum, ope, secundum leges naturæ omnino est; eundem vero in decima diei parte itinere multorum dierum transferri, præter naturam est. Iuxta Naturæ leges homines multam faciunt Atmosphæræ mutationem, in eandemque operationem, purificando eam a miasmate pestifero, quo artificio pestem *Hippocrates* a sua Patria amovit, rogis ingentibus in montium hiatu, quo pestifer aër in *Græciam* transvehi potuisset, accensis: quo iterum artificio Electricitatis gnari fulmina in ædes convocare, ab iisdemque amovere sciunt. Hæc, inquam, & centena similia horum,

Haen de Mag. Q rum,

rum, secundum naturam faciunt; minime vero secundum Naturam agunt, qui ad determinatum tempus, in determinatum locum, ad determinatam quantitatem, in ventos, inque pluvias, grandinesve, Atmosphæram disponant, ut per tot exempla summæ fidei Autores demonstrarunt, quorum in fine *Partis I. Cap. III.* memini; quorumque testimonia communicassem, si, ut ibidem monui, eadem jussis de causis non suppressissem.

Primum Miraculorum genus nulla neque humana, neque angelica potestas, edere potest. Non enim *Iosua*, sed ad hujus vota Deus sistebat solem. Futura solus Deus novit prædicitque. Vnde & hoc contra Naturæ leges. Ita *Isaias XLI.* zelosus sui honoris Deus, alloquitur falsos prophetas, Idola, & per illa loquentem Satanam, veluti cum illis coram Iudice quopiam litigans: *Prope facite*

*facite iudicium vestrum dicit Dominus ;
afferte, si quid forte habetis, dixit Rex
Iacob. Accedant & nuncient nobis quæ-
cumque ventura sunt: priora quæ fue-
runt nunciate, & ponemus cor nostrum,
& sciemus novissima eorum, & quæ ven-
tura sunt, indicate nobis. Annunciate
quæ ventura sunt, & sciemus quia Dii
estis vos: bene quoque aut male, si pote-
stis, facite, & loquamur, & videamus
simul. Soli itaque Deo futura patent,
& creatorum Entium si cuiquam pa-
teant, contra eorum naturam est, eo uni-
co ipsi revelante, qui solus novit.*

Revelavit autem futura Deus, *primo*
sanctis suis per omnia sæcula Prophetis,
Apostolis, nonnullis ex primis Christia-
nis, & quibusdam posteriorum Sæcu-
lorum Sanctis. *Secundo*, revelare fu-
tura ipsi placuit etiam hominibus de
quibus verine fuerint, an falsi Prophetæ

dubium est, ut avaritia ducto *Balaam*; & ut illis, de quibus *Matth. VII. Multi mihi dicent in illa die: Domine, Domine, nonne in nomine tuo prophetavimus? & in nomine tuo Dæmonia ejecimus? & in nomine tuo multas virtutes fecimus? Et tunc confitebor illis: Quia nunquam novi vos: discedite a me, qui operamini iniquitatem.* Tertio, cum etiam indubitatis exemplis constet Diabolum per Magos futura prædixisse, & cum futura nemo nisi Deus noscat, concludere inde oportet Deo in adorandis judiciis suis placuisse, ut nonnunquam futura Spiritibus immundis revelaret. In secunda Miraculorum specie Resurrectio Mortuorum Dei solius est opus: unde quæritur an, quæ legitur a Magis facta Mortuorum exsuscitatio, sit quoque, ut futurorum notio, a Deo, in fines ipsi soli notos, Dæmoniis concessa?

Potuisse

Potuisse Deum hoc facere certum est; rarius autem fecisse ex magica historia concludo. Quando *P. I. Cap. III. §. II.* Historiam *Apollonii Thyanaei* agitabam, & mortis puellæ, quam suscitasse dicebatur hic Magus, dubium hærentem *Fleuryum* considerabam, eo quod vaporem de corpore exhalasse, antequam ad id accederet *Apollonius*, nonnulli opinarentur; quæ ratio cum non videbatur valere, promisi me in hac ipsa *Parte II.* casum repetiturum. Promissis stabo. Ne vero in longius sermo protrahatur, Lectores meos peto, ut, quæ in *Rat. Med. Tomo XIII.* sub finem experimenta collegi, adeant, ibidemque videant quoties contigerit, ut homines per horas, per integrum, imo per alterum, tertiumque diem, vere mortui visi, postliminio vixerint: ut proinde evictum id esse videatur, quod vita per tantum temporis spatium penitus

tus evanida, extinctaque appareat, ac nihilominus & adfit, & refuscitetur. Igitur callidissimus Dæmon, Angelico suo intellectu, eum hominum immense superante, vidisse potuit eo in corpore relictas superstitis vitæ scintillas, & cum movendis humoribus sit, eosdem in motum duxisse, quo tempore adduceret *Apollonium*; ut eo veluti miraculo vim miraculorum¹, quæ in Sanctissimæ Religionis augmentum Christiani, Dei virtute faciebant, obscuraret, enervaretque. Sic omnia Gentilium, Hæreticorum, ac Magorum, hujus generis miracula dicta explicari posse censeo, ut necesse fere nunquam sit, illis eam supra omnem naturæ potestatem a Deo peculiariter concessam, concedere.

Vt igitur quod de hoc secundo Miraculorum genere censendum sit paucis dicamus; Deus mortuos in vitam ex-fuscitavit solus, ut in novissimo die
omnes,

omnes, a mundo condito, eousque mortuos, exfuscataturus est; & quemadmodum Vnigenitum suum, nostri amore mortuum, die tertio resuscitavit. Hanc tamen potestatem per Prophetas, Apostolos, Virosque Sanctos, exercuit aliquando. Raro vero constitit Deum eam virtutem Dæmonibus concessisse: *Raro dico, cum Textus Deuteron. XVIII. & 1 Samuelis, five Regum, Cap. XXVIII. hanc potestatem a Deo ipsis aliquando concessam fuisse, Eruditorum non fane paucis fere persuaserint. Vide quæ hac de re scripsi Part. I. Cap. I. §. IV. & V.*

De tertio Miraculorum genere sufficienter supra dixi. Dubium autem sæpe fit, utrum quod præter naturam fieri dicitur, non sit quoque supra eandem; veluti ea, quæ de ventis, tempestatibusque excitandis, ibidem relata sunt?

Vnde forte Miracula commode dividi in ea posse videntur, quæ vel humanas vires exsuperent, haud vero angelicas: vel quæ humanam superent angelicamque potestatem. Ultima ergo hæc contra omnes naturæ Leges ab eo fiunt, qui hæc Naturæ Leges condidit sic, ut, cum infinitus sit, easdem pro voluntate mille mutare modis possit: ita ut hæc miracula contra eas Naturæ leges sint, quas eousque Deus, quandiu illas conservatas volebat, in creaturarum rerum ordine atque conservatione observabat. Quæ supra naturam humanam, non vero supra angelicam potestatem miracula sunt, hæc aut per se, aut per homines, aut per res creatas quascunque Angeli patrant. Quæ per præternaturalem potestatem homines faciunt, ea vel bonorum malorumve Angelorum adjumento faciunt, vel independentem ab utrisque, sola Dei voluntate.

luntate, ac virtute. Quocumque vero modo perpetrat Miraculum homo, non perpetrat id, nisi vel Deo citra ministerium Angelorum quorumcumque hoc per illum edente, vel per Angelos bonos id per eum efficiente, vel per Angelos pravos id in eo permittente. Unde consequitur id, ut Magi & Sagæ per se nihil, unice vero id efficere queant, quod vocare Miraculum solemus, si Deus justo suo iudicio id aut concedat, aut permittat. Ita quidem ut miraculosum ab illis fiat nihil, si Deus neque illis potestatem hanc dederit, neque Diabolo, ut hæc per illos edat, concesserit.

Causam sic capimus, cur Sagæ toties confessi in Carcere fuerint sibi aliquando contigisse, ut ex viginti vicibus vix bis terve promissis Satanas steterit: hoc autem, cum ipsis sæpius ex ejus fallacia contingat, quo eas sibi ad-

dictiores reddat, atque ad nefanda magis flagitia prius cogat, sæpius tamen fieri videtur, eo quod summus noster protector hostem illum nostrum, ne nobis, nostrisque aut familiis, aut facultatibus, noceat, plane impediat, humillimis maxime precibus invocatus; quemadmodum hæc omnia *Psalmo XC.* nobis promisit. Facit tunc Omnipotens id, quod sponponderat alia occasione *Isaiæ XCIV. v. 25. Irrita faciens Signa divinorum, & ariolos in furorem vertens, quod sua Signa frustra posuerint.*

P A R S . III.

C A P . I.

Elucidatio quorundam, quæ I. & II. Parte dicta sunt: unde quid, audita utraque parte, tuto credendum sit, sponte patet.

Longa fuit argumentorum utriusque dissentientium circa Magiam partis discussio, difficultatumque explicatio: verum merebatur tanti momenti res, ut plena in luce collocaretur, atque neganda, an admittenda, Ars magica esset, Medicis de eadem consultis constaret.

Hunc in finem *Pars prima* in suo *primo Capite* dabat textuum Sacrorum Bibliorum examen, qui *ex Vulgata Editione* prolati, & cum fontibus cum *Hebraicis* tum *Græcis* collati, Magiam ut
artem,

artem, præceptore Angelo prævaricator edoctam, eodemque promotore cultam, & provectam, clare proponere videbantur. *Caput II.* examinabat Historiam Ecclesiasticam, Ecclesiæ consuetudinem & ritus, Sanctorumque Patrum, ac Summorum Theologorum doctrinam; quæ itidem nos Magiam, qua talem, ab universa Ecclesia perpetuo habitam fuisse, convicit.

Duo hæc, quamvis sufficere ad omnem aut errantem, aut hæsitantem animam, illustrandam, firmandamque viderentur, ne quid tamen necessariæ Demonstrationi deesset, *Caput III.* indubia experimenta collegit, quæ vel incredulissimos convincant Magiam Diabolicam re vera extare, demonstrarique talem, qualem & Scripturarum infallibilitas, & Ecclesiæ huic infallibilitati innixa doctrina, consuetudoque, nos docuerant.

Con-

Confectum itaque negotium prima fronte videbatur; propius tamen consideratum, necdum confectum erat: non quod sufficienter necdum inclaruisset, quod ejusmodi validis superstructum fundamentis esset, ut his innixi, in nullis difficultatibus hæsitemus; verum quod negantium Magiam argumenta tantum pondus multis habere viderentur, ut quæ nos in prima parte demonstrata censueramus, hoc illi vel alio modo explicandum, vel dubium, vel denique falsum esse, arbitrarentur.

Benene hi? Non opinor. Vel constabat ex Sacra Scriptura, & Traditione, Magiam veram dari, vel non constabat. Si non constabat, jus illis erat plenum negandi: si constabat, debuiſſent hic agnoscere, quod aliis in rebus sponte facere consueverunt, difficultates in rem semel demonstratam minime ejusdem tollere veritatem. Accuratus ergo erat
illis,

illis, difficultatum suarum pondere per-
motis, doctrina biblica, & ecclesiastica
examinanda, ut, num tanta autoritas,
totque experimenta, suis non præpon-
derarent difficultatibus, intelligerent?
Hac vero in parte defuerunt. Obruti
objectionum suarum pondere, earum
verisimilitudine obfuscati, rei que stu-
pendæ veluti impossibilitate moti, Sen-
tentias S. Scripturæ, S. S. Patrum, Ec-
clesiæque, modificandas esse, limitandas-
que, crediderunt, per nonnullos eorun-
dem ipsorum textus, qui obscuriores
in se, aliam Scripturæ, Traditionisque
mentem fuisse, videbantur innuere. Id-
que magis, quod imposturas adeo ne-
farias, adeo etiam enodatione difficiles,
easque numerosissimas, detexissent, ut
Magiam omnem negandam cuique Phy-
sico esse decernerent.

Iam vero quid de S. S. Scripturarum
irrefragabili testimonio? Alii, ut mox
monui,

monui, ratiociniis nonnullis, & textibus minus claris, hæc testimonia debilitarunt: alii hoc & impermissum, & impossibile rati, Magiam usque ad natum Servatorem admiscere, eo vero nato negare illam se tuto posse crediderunt. Patuit hoc in Historia Magiæ, paucis ab hinc annis agitatae in *Italia*.

Erratum vero ab utraque parte fuit. Qui Magiam veram admittunt ad usque tempora Christi, a Magiam omnem negantibus facile refutantur: cum, si eandem olim existentem concedant, nullum habeant argumentum negandi præsentem. Quidquid enim de Sacra Scriptura, veluti cum æra christiana omnem Magiam terminante, protulerint, v. g. ex B. Ioannis Epist. I. Cap. III. *In hoc apparuit Filius Dei, ut dissolvat opera Diaboli*: Ex B. Pauli Epist. ad Colos. Cap. II. v. 15. *Expolians principatus & potestates, traduxit confidenter, palam triumph-*

*triumphans illos in semetipso: Ad Corinthios Ep. I. Cap. XV. Cum tradiderit Regnum Deo & Patri, cum evacua-
verit omnem principatum, & potestatem,
& virtutem: Et Ioan. XII. v. 31. Nunc princeps huius mundi ejicietur foras.*
Quidquid, inquam, hi ex ejusmodi textibus, ut Magiam ante natum Servatorem quidem existentem, ab ejusdem vero ortu extinctam, arguunt, quandoquidem Ecclesia hosce textus & de Gratia Novi Testamenti animas a Diaboli tyranide liberante, & de tradito Regno Deo Patri post generalem Resurrectionem semper intellexit, minus æque eosdem secundum suum Systema explicuerunt. Vnde cum singula hæc Scripturæ verba nihil de Magia, tanquam ad novum Testamentum extincta, testentur, Magiæ inficiatores recte concludunt illos, qui ante Christum natum Magiam agnoscunt, nullo
argu-

argumento eandem post Christum natum negare posse.

E contrario qui nunquam eam extitisse volunt, impingunt undique in Sacras Paginas; a qua difficultate expedire sese conabantur priores. Quum itaque adversum hos universa Biblia Sacra pugnent, cum Ecclesiæ ritus, cum Patres antiquissimi, *Iustinus, Tertullianus, Chrysostomus, Hieronymus, Augustinus*, &c. veram Magiam dari docuerint, quo demum pacto defendere hi suam cogitent opinionem?

Indignum quidem Deo esse arbitrantur, qui per se gubernat omnia, suosque in fines dirigit, hominum animas, corporaque, ventos, pluvias, grandines, tonitru, fulgur, telluris pecorumque sive sterilitatem sive fecunditatem; quod Ille ad voluntatem suam, suaque judicia perficiunda, Diaboli opera uti vellet. *Quæ enim participatio justi-*

Haen de Mag.

R

tia,

tiæ, cum iniquitate? Aut quæ Societas lucis ad tenebras? Quæ autem convenientia Christi ad Belial? II Cor. VI.

Respondemus Deum omnipotentem, omnium quæ fiunt in Cælo & in Terra Autorem, & Arbitrum, ad exequenda adoranda sua judicia nullius indigentem auxilio, velle tamen sæpe Angelorum hominumque ope uti; quemadmodum id tota Scriptura sacra centenis in locis ostendit. Potuerat Omnipotens sola sua voluntate delere exercitum *Regis Assyriorum*; uti voluit Angeli ope. Potuerat solus servare in tempus a sua adoranda providentia præfinitum, omnia Regna; placuit ipsi iis singulis, ut apud *Danielem* legimus, Angelum præficere custodem. Potuerat universum Orbem Evangelio per se subjicere, fidem infundendo in corda hominum; placuit vero illi interiori divini hujus doni distributionem exteriori

Apo-

Apostolorum, Apostolicorumque Viro-
rum ministerio, ut ita dicam, alligare.
Nihil DEO indignum hic video.

Saltem DEO indignum foret, ajunt,
si ad voluntates suas exequendas Diabo-
lorum & iniquorum hominum opera
uteretur. Vfus est *Iuda proditore*,
veluti *Petro*, *Andræa*, *Iacobo*, ad præ-
dicandum Regnum Dei civitatibus *Iu-
dæ*, faciendaque miracula: Iniquissimo
Balaam, & Pontifice *Caïpha*, usus est,
ut *Elia*, *Elisæo*, *Isaia*, *Daniele*, ad
summa arcana, & myſteria Redemptio-
nis, hominibus revelanda. Et ut de
Diabolo exempla afferam, cur Ille, qui
per ſe *Spiritum principibus aufert*, qui
per ſe *Achitophelis* conſilium, petente
Davide, infatuavit, Diaboli tamen opera
uti voluit, ut hic *III Reg. Cap. XXII.*
ore Pſeudo - prophetarum *Achab*, Re-
gem *Iſraëlis* ad pugnam incitaret. Præ-
terea numquid Deus, oſtenſurus nihil

unquam posse hominem a virtute dimovere, quem ipse suo potenti brachio protegat, uti non voluit prava Satanæ voluntate, permittens illi ut totis viribus tentaret, ac variis, violentisque modis excruciet S. Virum *Iobum*, cujus tamen admirabilem patientiam, Ipsemet, si voluisset, potuisset iisdem calamitatibus, solo nutu voluntatis suæ in eum immisis, probare, ac notam omnibus facere?

Ex *Iobi* autem Libro parum probari posse contendunt, utpote sic mystico, & parabolico, ut nunquam extitisse *Iobum* credibile sit.

Növi, mirorque, inter Christianos esse, quibus hoc quorundam *Rabbino- rum* commentum placeat. Et vetus Testamentum, & Novum, temerarium ac mendax hoc ostendit. Apud *Ezechielem Cap. XIV. v. 14.* Deus dicit: *Si fuerint tres Viri isti in medio ejus, Noë,*

Unable to display this page

Unable to display this page

summique imperatores hujus corrupti
& excæcati mundi, contra quos Divina
armatura, jubente Apostolo, induenda
est. Neque quin hic Autorem laudem,
qui S. S. Patrum in hunc textum Com-
mentarium paucis verbis comprehen-
dit, sapientissimum ac maxime pium *Du*
Guet, Libr. de I. C. crucif. Part. II.
Cap. VI. „Peccatum haud penitus de-
„jecit spirituales Apostatæ angeli natu-
„ram: in malum tantummodo conver-
„tit suas, quibus donatus fuerat, natu-
„rales qualitates; scilicet intellectum,
„penetrationem, activitatem, mediorum
„cum notitiam, tum usum: & in arti-
„ficia, imposturas, illusiones lædendo
„homini aptas, lumen ac sapientiam na-
„turalem, usu, fineque, convertit.“
Meretur legi integrum hujus Autoris
Caput VI. quod optime totam hanc ve-
ritatem illustrat.

Profecto quam potens Angelus, qui una nocte *Affyriorum* 185000. unus interfecit! Quantam potestatem possidet ille summus Imperator tenebricosi hujus sæculi, in Historia *Iobi*, ad Latrones raptoresque colligendos, ad evocandum e cælo ignem, ad ventos in ædium hominumque ruinam a regione deserti convocandos, horrendosque morbos humano generi inferendos! Frustrane *Κοσμονεράτορες* appellavit Dæmones Apostolus?

Vt ergo rem paucis dicam, duo scopuli evitandi hic nobis sunt: primo ne Satanæ aut modicam, nullamve; secundo, ne illi nimiam tribuamus potestatem. *Erroneum* utrumque ac *periculosum* est. Erramus enim ejus negando potestatem, quam Sacra Biblia nobis adeo formidabilem describunt: & conjicimus nos ipsi in periculum magnum a Sancta fide naufragandi. Appello hic
ad

ad laudatum mox Autorem *Du Guet*,
qui postquam illos, qui naturalibus po-
tius causis, quam dæmoni, dæmonia-
corum phænomena adscribere malint,
corripuisset, in hæc verba erumpit:
„Ejusmodi errores, si eo fervore pro-
„pugnarentur, ut converterentur in
„dogma, sique in extremas consequen-
„tias promoverentur, parum a mani-
„festa infidelitate differrent. Licet ve-
„ro malim eosdem tanquam nubes, &
„dubia, fidem obnubilantes, considerare,
„quam ut fidei adversas hæreses, abesse
„tamen nequeo, quin eosdem reputem
„veluti Servatoris nostri reportatæ de
„Diabolo victoriæ injuriosos, &c.“

Quando e contrario ampliaverit quis
ejus dominium ac potentiam, pariter
ille in errorem & periculum, alio pror-
sum modo, quam prior, conjicit se.
A regula fidei æque seceditur tum quan-
do minus, tum quando plus, quam illa

proponit, creditur. Intellectus limitatissimus noster non facit, non creat Fidem, sed Fides intellectum captivat, imponens ratiocinio cuicumque silentium. Fide novimus Spiritus immun- dos magna quidem potestate pollere, ve- rum a Deo limitata. Ut mari, ut Creaturis reliquis, ita pravo Angelo dixit: *Hucusque pervenies*. Non potuit erga *Iobum* vel minimum gressum, Deo non permittente, facere; omnemque plagarum ac tentationum progressum, non nisi Deo singulum permittente, fa- cere potuit. Hinc per Dei invocatio- nem toties ejus retusam malitiam in Hi- storia sacra legimus. In omnibus fere *Psalms* ejusmodi invocationes preces- que invenimus; præcipue autem in *Psal- mo XC. qui apud Hebræos XCI. est*.

Sed dixi errorem *periculosum* esse, si quis, diabolica potestate ex Sacris in- tellecta, eo inducatur ad majorem a Sa- tana

tana formidinem, quam ad debitam in Deum fiduciam. Nihil cogitari potest Deo injuriosius. Periculorum nos circumdantium certiores Deus nos voluit, ut in maiorem erga se fidem fiduciamque erigeret, in ardentio rem ipsius amorem, qui inter tanta pericula, quæ nobis peccatum conscivit, saluos ad cælestia ducit. Qui bene de eo convictus est, quod laudatus mox *XC Psalmus* docet, fidenter, cum Servatore dicit: *Venit princeps mundi hujus, & in me, quem Deus protegit, non habet quidquam.* Qui sibi metuunt, videant num causam forte habeant metuendi, consulantque Angelum *Raphaelem Tobiae Cap. VI.* Iuniori Tobiae, occidi a diabolo, ut jam septem Iuvenibus ante se contigerat, metuenti, respondentem: *Audi me, & ostendam tibi, qui sunt, quibus prævalere potest Dæmonium.* Erimus contra eum muniti per *armaturam Dei,*
ex

ex Epistolæ Pauli ad Ephesios Cap. VI.
Panoplia quærendam. Verbo nihil superest nisi ut Deum precemur gratiam implendi præcepti, quod nobis calamo B. Petri dedit: *Fratres sobrii estote, & vigilate, quia adversarius vester Diabolus, tanquam Leo rugiens, circuit quærens quem devoret: cui resistite fortes in fide; scientes eandem passionem ei, quæ in mundo est, vestræ fraternitati fieri*, 1 Pet. Cap. V.

Finem huic Capiti imponat Vir incomparabilis I. B. Bossuet, cujus Autoritas in rebus, quæ ad Religionem pertinent, eo major esse debet, quo diligentior ab ipso operam positam fuisse, cum in perscrutando tum in exponendo Ecclesiæ sensu, non privati solum Theologi, sed ipsimet præcipui Ecclesiæ Antistites, in suis Pastoralibus Institutionibus luculentissime testantur. Is igitur in Libro, cui Titulus *Elevations à Dieu*
sur

sur les mysteres Tom. II. Sem. XXIII.
Elev. V. cui Titulus : *De Dæmonis*
in genus humanum potestate, ostendit
 Deum „ Angelos creando, quemad-
 „ modum eos sui intellectus participes
 „ fecerat, eos quoque suæ compotes
 „ fecisse potestatis. Deus subjiciens il-
 „ los suæ voluntati, decrevit, ad servan-
 „ dum in mundo ordinem, ut Naturæ
 „ corporeæ atque inferiores, iis spiri-
 „ tuum subjicerentur, juxta præscriptos
 „ his ab illo terminos. Suo proinde
 „ modo Mundus sensualis Mundo spiri-
 „ tali, atque intellectuali, subjectus fuit,
 „ pactumque hoc Deus cum corporea
 „ natura fecit, ut voluntate Angelorum
 „ moveretur, quantum hæc Angelorum
 „ voluntas, in hoc cum voluntate Dei
 „ conformis, eandem ad certos effectus
 „ finesve determinaret.
 „ Statuamus igitur Deum, omnis
 „ corporeæ naturæ motorem supremum,
 „ five

„five movere illam, five determinato
„in spatio continere, ad Angelorum vo-
„luntatem. Spirituum beatorum non-
„nulli *Virtutes* appellantur, de quibus
„legitur: *Benedicite Domino omnes An-*
„*geli ejus, potentes virtute, facientes ver-*
„*bum illius, ad audiendam vocem sermo-*
„*num ejus.* Benedicite Domino omnes
„vos, quos *virtutes* suas five *potestates*
„appellat. *Pf. CII.* Et: *Laudate eum*
„*omnes Angeli ejus, laudate eum omnes*
„*Virtutes ejus.* *Pf. CXLVIII.* De his
„*Virtutibus* vel *Potestatibus* forte sermo
„est, dum *Iobi Cap. IX.* dicitur: *Deus,*
„*sub quo curvantur, qui portant Orbem.*
„Quidquid demum sit, per omnia hæc
„quandam potestatis speciem Naturæ
„spiritualis supra corpoream Naturam
„agnoscimus.

„Quantopere autem virtus Angelo-
„rum virtuti hominum belluarumque
„præstet, quantumque ipsis dominari
„Dei

„Dei ordinatione possit, ostendit Deus
„quando vel unius Angelus cunctos ho-
„minum atque animalium primogenitos
„in uniuersa *Ægypto* occideret, *Exod.*
„*XI. XII.* & quando unicus Angelus
„tantam stragem una nocte in Regis *Sen-*
„*nacherib*, Ierusalem obsidentis, exer-
„citu ederet. *IV. Reg. XIX.*

„Quæri hic posset an prævarica-
„toribus damnatisque Angelis eandem
„Deus conseruet, quam fidelibus bea-
„tisque Angelis, potestatem? Quæstio-
„nem decedit Apostolus, qui Christia-
„nos ad resistendum tentationibus ad-
„hortaturus, eosdem monet *non esse col-*
„*luctandum cum carne & sanguine, sed*
„*adversus Principes & Potestates*; quas,
„ratione originis, adhuc *Virtutes cæle-*
„*stes*, de Cælo licet jam præcipitatas,
„appellat; ut ostendat Angelos damna-
„tos adhuc dum æque potestatem, quam
„nomen, quibus a natura gaudebant,
„possi-

„possidere. Nec miretur hoc quis-
„quam : quandoquidem Deus , qui
„cunctis , quas a natura possidebant,
„prærogativis privare illos potuisset, id
„præstare judicavit, ut, conservatis his,
„ostenderet omnem Naturæ prærogati-
„vam his, qui contra Deum iisdem ab-
„utantur, in supplicium verti.

„Servatus itaque illis intellectus est,
„æque, quam olim, penetrans, subli-
„misque : eandemque ob causam man-
„sit vis eadem movendorum corporum
„voluntatis , veluti reliquæ horrendi
„ipforum Naufragii.

„Si interim quis regerat id haud ita
„videri, cum vis voluntatis pravorum
„Angelorum olim inde orta fuisset, quod
„voluntas illorum esset cum voluntate
„Dei plane conformis, jam vero illi
„adversa: hic oblivisci videtur Deum
„iisdem adhuc uti, ut justitiæ suæ mi-
„nistris, velle : in eoque conformis per-
petuo

„petuo eorum erit cum Divina volun-
 „tate voluntas; quia prava sua volun-
 „tate idem efficient, quod bona semper
 „voluntate efficit Deus.

„Prævaricatoribus itaque Angelis
 „prærogativæ naturales conservantur in
 „supplicium. Deus ipsis omne in mala
 „vertit. Et cum naturalis illorum no-
 „bilitas in fastum vertatur, intellectus
 „in astutiam, atque voluntas in callidi-
 „tatem ac zelotypiam, simul & superbi
 „facti sunt, impostores, invidi, et hac
 „sua conditione miserabili ad lugubre
 „tentandorum hominum officium re-
 „dacti. Sic ut post eam, qua olim
 „fideles fruebantur, felicitatem, illis
 „nihil superfit, quam latens id malitio-
 „sumque gaudium, quo flagitiosi in fa-
 „ciundis complicibus, quo infortunati
 „in comparandis sibi infortunii fociis,
 „exultare solent. Voluit porro Deus
 „ut hinc disceremus, quousque faculta-

Haen de Mag.

S

„tem

„tem naturæ, & facultates penetrantis
„ingenii potestatisque, existimare de-
„beamus: facultates, inquam, quæ dæ-
„monibus superstites, nihil minus infeli-
„ces odiososque eosdem reddunt.

„Potestas autem illorum post lapsum
„hominem, qui sic in illorum manci-
„pium redactus est, aucta potius, quam
„imminuta fuit. Principio homines
„reddiderat Deus Angelis *nonnihil* sub-
„jectos: *Minuisti eum paulo minus ab*
„*Angelis Ps. VIII.* Diabolus autem
„hominis lapsu, quo vicit illum, ejus-
„dem factus tyrannus est, nosque, ut
„*Ioan. VIII.* Servator ait, Diaboli filii,
„venditique huic tyranno servi: sic ut
„nos ab ejus servitute non modo nos
„liberare non possimus, verum etiam
„ne quidem ex nostris solis viribus vel
„tantillum conari, quo ex hac servi-
„tute liberemur; Ita ut I. C. Dæmonem
„prin-

„principem hujus mundi appellaverit,
 „*Ioan. XII. v. 14. 16.*“

Explicat deinde *Bossuetus* potentiam Diaboli in tentatione ipsius Filii Dei, in positione sanctissimi ejus corporis in pinnaculo Templi, inque montis fastigium: potestatem deinde in tentandis hominibus, quos merito monet cautos esse oportere, ne suggestum ab illo peccatum in delectationem, multo minus in consensum abeat; „cum, inquit, si „Diabolus potest, ut potuit, corpora „movere, si jam, ad delectationem, Cor- „poris moveat humores, in quam hor- „rendam tunc non conjicimur tempe- „statem!“ Denique omnes Christianos erigit in spem superandi Satanam per ipsa ea arma, quæ & tentatus Servator, & tentati Apostoli, Virique Sancti, suggererunt. Qui ampliorem Explicationem de Dæmonum natura, lapsu, ac potestate, desiderant, legant *Bossueti*

Serm. I. & II. in Dom. I. Quadrag. pag. 81. Vol. V. edit. novæ Oper. Paris 1772. in 4. Atque iisdem pene verbis, quo Bossuetus, explicuit totam hanc Quæstionem Eftius in Libr. II. Sent. Distinct. VII. §. XVI.

Paucis itaque concludam, & verius esse nihil dicam, quam quod vera Magia detur, eo quod omnis Sacra & Profana Historia, omnis divina & humana autoritas, tandem experimenta indubia, quavis aut exceptione, aut dubitatione majora, me existentem hanc diabolicam artem docent, & demonstrant sic, ut jure negare eandem nequeam.

TERTIÆ PARTIS

C A P. II.

*Quam prudenter & circumspēcte,
audito Magiæ rumore, incedere
oporteat: & an signa dentur
quibus Magiam veram a suppo-
sita internoscere possimus? Sa-
pientissima Estii Monita. Spei
Declamatio de iudicum furore
in homines de Magia, falso ple-
rumque, accusatos.*

Quemadmodum Tomo XV. Rat. med.
per omnem Autoritatem demon-
strata hominum a dæmone obsessione,
cavendum esse monui, ne quidquid eo
nomine perhibetur, mox vere tale esse
credamus, eo quod longe plures falso,
quam vere, obsessi haberentur; idem
a me moneri mei Lectores procul dubio

hic expectabunt. Utinam æque certa, & conspicua, utinam æque felicia forent, Magiam veram a falsa distinguendi signa, quam ea, quæ tradidi ex propria experientia veram a falsa obsessione discriminandi! Quidquid tamen in difficili obscuroque hoc negotio aut certitudine, aut verisimilitudine, nosse hic possimus, diligenter enumerabo.

Antequam vero ad hanc Regularum recensionem me accingam, nonnulla ex laudato jam sæpius in hoc Opusculo *Van Espen*, tanquam dicendorum fundamentum, præmittam, in Libro ante citato §. LIII.

„Indubitatum est summa prudentia
„& circumspeditione hic procedendum
„esse, cum certum sit multa frequenter
„magicis & diabolicis artibus adscribi,
„atque ex commercio diabolico perpetrari
„existimari, quæ naturales causas
„habent,

„habent, aut certe non nisi phantastica
„& illuforia funt hominum figmenta.

„Imo nonnunquam Dæmon fuis præ-
„ftigiis homines, præfertim Muliercu-
„las, ita movere, aut earum Phanta-
„fiam turbare poteft, ut revera credant
„fe, nescio quæ, cum Dæmone com-
„mercia habere; atque de his interro-
„gatæ etiam fateantur, & ex ordine
„etiam cum quadam certitudine, ut ipsis
„apparet, deponant mira fibi obve-
„niffe, atque cum Dæmone tractaffe,
„quorum tamen nihil subeft: quam in
„rem videre licet, *Canon. 12. cauf. 26.*
„*Quæft. 5.* Videri etiam poffunt, quæ
„habent *Abulensis in Cap. 13. Genes.*
„*Quæft. 354. & Cajetanus in 2. 2. Quæft.*
„*95. Art. 3.* apparebitque quod non ra-
„ro fallantur mulieres, quæ credunt,
„& pro indubitato afferunt, fe ope Dæ-
„monum ad certum conventum Saga-
„rum translatas fuiſſe, atque mira cum

„Dæmone gessisse, & locutas fuisse.
„Quin & admodum verosimile est trans-
„lationes istas ad Sagarum conventus
„esse meras Dæmonis illusiones, & mu-
„liercularum vehementer imaginatio-
„nes: neque iis fidem esse adhibendam
„nisi de earum veritate ex ceteris
„argumentis constiterit.

„A pluribus jam pridem observa-
„tum, & notatum fuit, quod illis in
„locis, ubi Sagæ aliquo numero tra-
„huntur ad judicia, & veluti tales con-
„demnantur, ordinarie plures aliæ Mu-
„lieres sibi persuadeant quod & ipsæ
„sint Sagæ; forti nimirum imaginatio-
„ne ex illis, quæ de Sagis audiunt, ce-
„rebrum suum ita occupant, ut sibi
„persuadeant se quoque illa aut fecisse,
„aut passas esse, de quibus priores fue-
„rant accusatæ. Et hinc fit, ut per
„ejusmodi inquisitionem, Sagarum, ut
„creduntur, numerus mire multipli-
„cetur;

„cetur; & ex aduerso, ubi de Sagis
 „non fit per Iudices inquisitio, pau-
 „ciores inveniuntur de hoc crimine
 „suspectæ.“

Idem *Van Espen* §. *LVI.* ubi antea
 ostenderat Magica quandoque sacris, ac
 piis Ceremoniis peragi, & sic impo-
 nere hominibus, prosequitur sic: „Præ-
 „cipue autem attendere debent Pasto-
 „res, & allaborandum erit circa ob-
 „servantias, e quibus populus non tan-
 „tum sperat conservationem, aut recu-
 „perationem rerum temporalium, aut
 „vitæ humanæ, sed etiam emolumen-
 „tum aliquod in Ecclesiasticos, aut eo-
 „rum Ecclesias, vel Communitates, ex
 „iis redundat. Incredibile enim quam
 „facile similes Observantiæ, etiam evi-
 „denter supersticiosæ, invalescant, &
 „cum invaluerint, quam difficulter
 „aboleri queant.

„Dum similibus observantiarum abo-
„litis tentatur, immo vel in quæstio-
„nem ducitur, mox clamores in po-
„pulo excitantur, quasi ipse Sancto-
„rum, vel Imaginum, aut Reliquia-
„rum cultus, aut probatus ab Eccle-
„sia ritus abolendi essent; nihilque nisi
„Zelus avitæ Religionis retinendæ au-
„ditur, & auribus popularibus incla-
„matur; quibus excitatus populus cla-
„mat non secus, ac clamabat *Asiæ* po-
„pulus: Magna Diana Ephesio-
„rum, excitatus a *Demetrio* & Sociis
„ejus, specie venerationis in Dianam,
„ejusve Templum, sed reipsa quia
„*Demetrius Argentarius*, faciens ædes
„argenteas *Dianæ*, præstabat Artifici-
„bus non modicum quæstum: quos con-
„vocans, ait sacer textus, & eos, qui
„erant ejusmodi opifices, dixit: Viri,
„scitis quia de hoc artificio est nobis
„acquisitio.“

Atque

Atque hæc necessario præmittenda erant, utpote ab Autore prolata, qui etsi veram Magiam admittat, doceatque hanc esse ab Ecclesia creditam & admissam, deesse tamen non potuit, quin ingenue indicaret Iudicibus, quid sæpe simplicitas, imaginatio, avaritia, malitiaque, interponant ad fallendum; & quin eosdem admoneat ne fidem adhibeant clamoribus, rumoribus, & accusationibus, *nisi de earum veritate ex certis argumentis constiterit.*

Profecto animus meminisse horret illi, qui ad vagas tales accusationes, ex malitia sæpe & invidia natas, mox Torturam adhiberi in Processuum historia legit. Quos olim hæc, nunc saltem repressa, invaserit rabies, ne in eandem relabantur, revocent sibi in mentem, quam Part. II. Cap. I. descripsi, horrendam *Atrebatum* historiam: legant tandem attente mei toties laudati Patris

Spei

Spei Declamationem *in Resp. ad Argum.*
IX. Dub. XLIX. „Quod denuncia-
„tæ pleraque vere Sagæ fuerint, ait,
„non satis ex secuta carum confessione
„convincitur. Quam enim parum tuta
„sit fides a Tortura quæsitæ, aliunde
„liquet . . . Stulta autem est, ut dixi,
„quæcumque delata ream se non fatea-
„tur: cogetur enim tot tormentis, ut
„tandem succumbat; & si non suc-
„cumbat, comburetur viva, ut obsti-
„nata. Repete quæ hinc inde supra
„dicta sunt.

„Nesciunt fane omnes ii quid vi-
„rium in tormentis insit, qui vel com-
„mentari lucubrationes suas in quiete
„atque otio solent; vel immiti animo
„ac feroce, quis pœnarum sit sensus,
„experti unquam non sunt. Quos ego
„non ex ulla malevola voluntate, sed
„affectu optimo ac Christiano, ad ma-
„jus ipsorum bonum, & majorem con-
„scientiæ

„scientiæ cautelam, præcarer, ut vel
 „ad dimidium quadrantem Equulii ali-
 „quem gustum sumere, & velut prius
 „ipfi prælibare velle, in animum in-
 „ducerent, quam accederent ad odio-
 „sas has Reorum causas, in Equuleo
 „tractandas.“

Legant deinde eundem Autorem in
Rat. XVI. ad Dub. XX. ubi inducit
 Amicum suum, Virum ornatissimum,
 sic alloquentem Magistratus: „Quid,
 „inquit, tam sollicite Maleficos quæri-
 „mus? Heus Iudices! ostendam exem-
 „plo ubi sint. Agite, rapite Capuci-
 „nos, Iesuitas, Religiosos omnes, &
 „torquete; fatebuntur. Si qui negant,
 „repetite ter, quater; fatebuntur. Si
 „adhuc obstinati sint, exorcizate, de-
 „tondete. Vtuntur maleficio, obdurat
 „eos Dæmon; vos procedite: tandem
 „dabunt manus. Tum si plures vul-
 „tis, rapite Ecclesiæ Prælatos, Cano-
 „nicos,

„nicos, Doctores; fatebuntur: nam
„quid miseri illi, & delicati, qui sub-
„sistent? Quod si adhuc plures vultis,
„vos ipsos ego torfero, & me vos
„deinde. Non diffitebor quod vos fassi
„eritis. Sic omnes Magi sumus.

Addant denique quod in *Documento*
ad Dub. XXX. idem *Speus* scribat.
„Dicam aliquid, quod audire cupiam,
„quicumque aures audiendi habent,
„maxime vero Sacratiss. Imperato-
„rem, Principes, eorumque Consilia-
„rios: Fingatur enim de industria atro-
„cissimum aliquod *exceptum* crimen, quo
„noceri sibi Vulgus apprehendat; at-
„que ejus deinde dispersa fama, in id
„Inquisitores sese accingant iisdem viis,
„quibus nunc in Maleficia. Ajo sane:
„Si in *Germania* paulo post pauciores
„erunt ejus criminis, quam nunc Ma-
„giæ; sistam me summo Magistratui,
„& in flammis vivus injiciar.“

Auda-

Audaçter fane hic: sed cui totum Myſterium iniquitatis patebat, cur ille molliter idem recteque describeret? Quantas non debeat Deo *Germania* laudes, quod Mariæ Theresiæ prudentia, ſollicitudine, ac ſagacitate, uti mox Facta demonſtrabunt, huic furori immanitatisque tale frænum injectum ſit, ut in innocentium vitas ſæuere haud facile poſſit!

Atque hæc de neceſſario *Eſt* ac *Spei* monitu ſatis. Prætereo rudiorẽ hinc inde, ac jactabundum Poſterioris Sermonem: prætereo corruptam ejus Doctrinam moralem *de Suicidio*, ac *Mendacio*; ſiquidem *Tacito*, Chriſtianorum hoſti, plus fidei, quam Chriſtianis autoribus adhibens, palam edifferit & bene eos facere, qui injuſte accuſati, mox ſe reos ad primam Torturam fateantur, ne ante Rogum torqueantur pluries; & Eccleſiam Martyrum Choro eos Chriſtianos

stianos adscripsisse, qui a *Nerone* de Urbis incendio falso accusati, Torturarum evitandarum causa se reos declarassent: hæc, inquam, similiaque, eo quod privatae Autoris opiniones hæ ejusdem observationes demonstrationesque neutiquam infirmant, omnino prætereo, redeoque ad quæstionem, quæ hujus digressionis causa erat; scilicet siquidem ex Factis evictum est Magicos morbos rariore casu dari, an certa signa dentur, quibus Medicus a morbis naturalibus eosdem discriminet?

TERTIÆ PARTIS

C A P. III.

*Evictum cum sit quamvis rarius,
nonnunquam tamen, morbos ma-
gicos dari, an eosdem Medicus
certis signis a morbis naturali-
bus discriminet? De triplici eo-
rundem curatione discussio.*

Morbi Magici vel naturalibus mor-
bis confimiles, vel diffimiles sunt.
Primum de prioribus agamus. Morbi
naturalibus fimiles, quos Magia gene-
ravit, se eodem modo a principio ha-
bent, ut ii, quos naturali modo homi-
nes incurrunt. An Magici morbi non
carent passim causis præparantibus &
excitantibus, quas Medicus in morbo
naturali inquirere, invenireque, & ut
veras morbi causas declarare solet? Si

Haen de Mag.

T

ubi.

ubique & semper Medicus has causas inveniret, ita ut nunquam morbus naturalis extaret, quin una ejus causae patefcerent, aliquod fundamentum haberemus, deficientibus omnino hisce causis, Magiam suspicandi: verum cum in morbis naturalibus vel patientissimo, accuratissimoque examine, nullae prorsus causae non raro detegantur, regula ex causarum defectu nulla cudi potest.

Quoad morbi decursum, morbi naturales in felici aut infelici cura quid habent, quod Naturae vel temperatae, vel fortiori, vel debiliori, vel prostratae, nihilque cum selectissima medendi methodo cooperanti, naturaliter tribuere passim solemus omnes.

Quamdiu omnia in pejus meliusve, pro consuetudine curabilium, incurabiliumque morborum, peraguntur, non est quod quis quid magici suspicetur.

Idem

T.

Imo

Imo neque tunc, quando præter affimilis morbi morem insoliti quid contigerit. Vel enim a Medico ignaro rerum, vel ab Empirico, vel a Vetula medicatrice, medicina porrecta fuit, quæ vel maximam spem vitæ convertat in triste letum. Vel communi morbo solitum in modum progressu, latitans alicubi in corpore causa aut epileptica, aut apoplectica, aut podagrica, aut venerea, per morbum excitata, &c. symptomata, in hoc morbo naturali tam varia, impetuosa, & extraordinaria excitat, ut credulus eadem miratus, mox causas supranaturales inepte suspicetur. Vomica Pulmonis, eæque aliquando ingentes, Medicos ægrotosque latentes, ut exempla docuerunt, homini forte insunt: communis eumprehendit, mitis, facilis, neminem occidens febris: pus in vomica calore febrili corrumpitur, liquefcit, putrefactum intra humores

reforbetur, generat symptomata ejusmodi in hoc morbo nunquam visa, numerosa, horrenda, letifera. Invenire homines est Naturæ adeo novercalis, ut cæterorum more nunquam ægrotent, & attonitos reddant ignaros hujus Medicos. Dantur morbi vere naturales, sed tam portentosi, ut & in omnibus, quos invadunt, incomprehensibiles sint, & si viginti homines una prehendant, singulares in singulis producant effectus. *Catalepsis*, & *Epilepsia*, testes sunt! Infantum, puerorumque morbi, aliquando cum veris nos latentibus causis adeo mirifici sunt, ut certi quid in illis, si cauti agamus, non audeamus determinare; præcipue, quando causas, in vita latentes, in Cadaveribus rimati, nullam aliquando, cui morbus adscribatur, inveniamus. Non ad Magiam, sed ad miranda corpora tunc confugimus, ad Nervos, dico; quorum fabri-

cam

cam aliquatenus, quorum usum a posteriore, quorum agendi patiendique modum, crassa quadam conjectura in nostris Musæis egregie, in contemplandis morbis ipsis imperfectissime assequimur. Quin & in multis Adultorum ægritudinibus, plane inexplicabilibus, idem nobis asylum patet. Sic ut nihil unquam magici hic suspicemur.

Quid plura? Ipsa non raro imper-scrutabilis est natura rerum, ut in medicis, ita & in reliquis rebus creatis; ut vel ideo ad causas supranaturales confugere curtæ suæ suppellectilis gnaris non liceat. Dehortanturque nos ab hac temeritate experimenta rerum, quæ olim habebantur longe superantes naturam, jam autem demonstrantur & in gremio naturæ sitæ esse, & ejus folius potentia perfectæ.

Nulla ergo ratio in omnibus enarratis casibus extat ad Magiam refugiendi.

Addamus ad hæc omnia hominum
vafritiem malitiamque, quam, qui de-
cipi nolit, nunquam ex mente deponat.
Quotiesne contingit, pudet me referre,
ut unica, eaque contemptibilis, puella,
Parentes, Magistratus, Medicos, longa
dierum, mensium, annorumve serie;
turpissime decipiat, antequam infandum
detegatur facinus! Hæc in *Parte II.*
enarrata sunt. Studeamus ergo astu-
tiores in fucō detegendo verfatioresque
fieri, quam illi vafri homines in eo-
dem celando sunt. Dolus sæpe patescit
cunctando.

Cautos præterea nos esse oportet,
dum, etsi non ægri ipsi, alii vero, ægros
incantatos esse, & eo quidem incanta-
tore, eave incantatrice, publice, tur-
matimque clamitant. Pronum vulgus
est si v. g. puer quis ægrotare ceperit,
ex quo difformis, horrida, ac edentula
Mulier, aut in ædibus, aut iisdem vi-
cina

cina fuerit, ut eandem Sagam habeant, deferantque ad Iudicem: morbo autem aut peiorante, aut infuetius decurrente, ut in carcerem Vetula trudatur, tormentorum ferocitate se fateatur incantatricem esse, & immeritum rogam condescendat. Contigit, ut femina, cujus infans ægrotabat, feminam vicinam, quæcum habebat similitudines, ut Sagam, quæ infantem suum incantasset, ad Iudicem deferret; hæc vero in carcerem conjecta, torturisque victa, se Magiæ ream fateretur, & Mortis damnaretur supplicio. Et hanc feminam, & duas alias rogo destinatas, anno 1758. mense Octobri, *Augustissima Imperatrix & Regina nostra, vera innocentium Protectrix, & universæ Patriæ Mater*, iusserat, executione suspensa, ex Regno Croatiae Vienne, idque in meum Nosocomium, transferri: Lecto processu, & infortunatis hisce barbariæne dicam an igno-

rantiaë Victimis, interprete *Croato*, rigoroſe examinatis, *Ill. Baro Van Swieten*, egoque, a morte immerita omnes liberavimus, ad noſtram relationem ſententiam Mortis reſcindente *Auguſta* *).

Nihilo.

*) Dudum erat, quod partim in ipſas Cere-
monias Magicas, partim in falſos Magiæ
rumores, partim etiam in præmaturam
Magorum ac Sagarum ſententiam capita-
lem, ſapientiſſima Decreta dederat Au-
guſta. Primum dedit anno 1753. contra
nefandas *Chriſtophori & Coronæ* preces,
ad quas orandas, ut Decretum habet, male
feriati homines bonorum Civium crume-
nas exhauriunt, quibus perſuadere conan-
tur ejusmodi precibus, exorcifinis, ex-
pulfionibusque Spirituum, abſconditos
Theſauros effodi: quæ omnia S. M. de-
clarat divinis, politicisque legibus, mor-
tis punita ſupplicio *aliquando* fuiſſe.

Alterum anno 1755. contra *Magiam*
poſthumam, ac ſi Cadavera in Cœmiteriis
pravo Spiritu agitarentur, quæ ob id Ec-
cleſia-

Nihilominus morbi dantur, qui nullam Magiæ post se relinquunt dubitationem. Si in quopiam morbo, eoque extraordinario potissimum, in Lecto, in Pulvinaribus, in Crinibus, plumisve,

T 5 Lecto-

clesiasticorum mandato igne cremabantur. Porro iussit Augusta si in posterum ejusmodi rumor denuo spargeretur, negotium Iudici Politico tradendum esse, ut experto Physico ille adjutus, illud accurate examinaret.

Tertium anno 1756. contra sententiam Mortis in *Ioannem Po in Capite superstitionis & respective Magiæ* latam, & illatas ejusmodi hominibus Torturas. Iussit Imperatrix Augustissima a peculiari Iudice loci Processum ad Iustitiam superiorem, ab hac autem ad supremum Iustitiæ Tribunal imposterum mitti, ut ipsa deinde posset in dato casu suam promere voluntatem. Edicta hæc tria reperire est in laudato *de Magicis cultibus tractatu* Viri consultissimi *De Canz* ad finem operis.

Lectorum, in Palea, in Conclavi ægri, ejusdemve ad lacunar, ostia, liminave, inveniantur Characteres, imagines, ossa, crines, Semina radicesve plantarum, & quidquid ejusmodi Quisquiliarum plus est; Si deinde his ablatis, aliudve in Cubiculum, aut ædes, translato ægro, redeat repentina salus; ut *prima Parte Cap. III.* exempla monstrarunt; haud est quod de Magia dubitemus. Vti neque dubitabimus, si vel æger, vel ejus familiares, eo impietatis devenierint, ut quemadmodum in exemplis habuimus, Magum in opem vocent, quo agente, morbus citra alia auxilia mox fatiscat. Vel etiam si insecta, & animalia, quæ de corpore humano prodire non soleant; si Lapides omnis generis, si metalla, acuta vitri ramenta, cultri, contorti crines, piceæ massæ, ossa majora ea & mole, & figura vario e corporis loco ejiciantur, absque summa par-

partium, per quas transeunt, dilaceratione, & destructione, hoc supra naturam, magicumque esse, sponte fatebimur: modo prius, experimentis edocti, probe considerauerimus quantum, & quousque, partes variæ humani Corporis sese ampliari citra vel ullam, vel notabilem dilacerationem, sinant; exploratumque diligenter fuerit num fraudi ulli, artificioque, nullus subfit locus.

Quæri potest an Morbi Magici soleant perpetuo modo extraordinario infligi, sic, ut nunquam pares iis fiant, quos gignere causæ naturales consueverunt? Hoc omnino negat *Daniel Sennertus Libr. VI. Part. IX. Cap. V.* Nec, cur quis affirmet, ratio adparet; cum ille callidus, & tam vasti ingenii spiritus, corporis naturæ proprietatumque gnarus, probe intelligat quis nasci morbus hisce, quis aliis causis naturalibus positus, debeat. Maxime si, ut
supra,

supra, cum *Ilmo Bossueto* statuamus Diabolum, qui corpus integrum movere potest, etiam ejusdem humores vario modo in motum agitare posse. Sed neque hoc in Curatione aliquam difficultatem importat, ut mox videbimus.

Magico itaque morbo cognito, quid Medico, si sponte non cesset, agendum? Quænam ejus curatio? Curatio prima *divina* est, altera *naturalis*: quod autem *Magica*, ut tertia, hic a nonnullis adjungatur, doleo, horreoque, & utrum illam infalutatam præteream, an refutem, dubius hæreo. Præcipuus ejus Autor impius *Paracelsus* est, Magicus ipse, ut concludere debemus ex *Tom. II. Oper. ejus in Libro de Philosophia Sagaci majoris & minoris mundi, a p. 522. ad 644. & in Astronomia magna a pag. 647. ad 718.* Sequor hic Editionem meam, scil. *Genevensis anni 1658. in Tom.*

Tom. III. in Fol. Infidus & periculofus Scriptor, qui impietates fuas religiosa larva textit: Vir, qui non aliud elogium meretur, quam quo ejus veluti funebrem orationem terminavit fummus *Boerhaave in Parte I. Chem.* ubi narraverat *Paracelsum* fuus dictaffe Auditoribus, fi Deus juvare nollit, fe consulere Diabolum velle; quin opem fuam ægro recusaffe, quod ad cælestem Medicum in Sacra Synaxi confugiffet: „cæterum *Paracelsus*, inquit, dein linguam latinam oblitus, vagus femper, „nusquam constans, assidue temulentus, nec vestes mutans, ne lecto quidem utens, *Salisburgi* tandem in diversorio publico, post morbum aliquot dierum, viribus deficiens, mente „bona, moritur, anno 1541. ætatis 47. „quum solo *Elixere proprietatis* annos „sibi *Methusalemi* promississet.“

Patien-

Patientiam habuit egregius *Sennertus* ejus refutandi impietatem in cura magica præscribenda; cui lubet, is hunc adeat, mihi autem condonet quod, cum *Sennertus* sufficienter hoc præstitit, animas timoratas nefandorum recensione non offendam. Satis abundeque refutatus est cumulo argumentorum, quæ S. S. Biblia, Doctrina Ecclesiæ, ac S. S. Patrum, Doctorum, Interpretumque sententiæ, nobis suppeditarunt.

Curatio naturalis permiffa, imo debita est, qua Medicus symptomata, per Magiam excitata, iis remediis, quæ iisdem, naturali modo exortis, proficua esse deprehenduntur, minuere ac tollere fatagat. Hic neminem, quos consului, Autorum contradicentem inveni: neque in Verbo Dei, Ecclesiæ Doctrina, Patrumque sententia, quod obstaret, reperi. Tuto ergo Medicus naturalem
suam

suam methodum præternaturali morbo accommodet.

Verum cum Medicorum sit in Morborum causas agere, easque, si possint, tollere, quæritur num ipsis familiæque, liceat inquirere signa, characteresque Magorum, *eosdem autem inventos, tanquam veras morbi causas, tollere ac delere?*

Primo intuitu nihil difficultatis aut habere, aut habere posse hanc quæstionem diceremus; siquidem id ad officium Medici omnino pertinere videtur, ut hic idem faciat, quod in morbis aliis eum facere jubent Artis præcepta suæ. Atque aliquos non ignobiles Theologiæ Professores hoc non modo approbare, sed jubere, apud *Estium* video: *Cajetanum, Henricum a Gandavo, Scotum, Navarrum.*

At vero haud ita visum omnibus est. Deterruerunt multos ab hac opinione

Viri

Viri Sancti, *Hilarion* Abbas, & Ecclesiæ pater *Hieronymus*. *Hic* enim in *Vitæ illius* historia narrat adductam ad illum fuisse, quam Dæmon obsedebat, puellam; Dæmonemque aperte declarasse, quod non nisi vi Maleficiorum coactus hanc puellam obsedisset, quodque recedere ab eadem non posset, ni prius, quæ locata sub ædium limine signa erant, tollerentur: porro vetuisse *Hilarionem* ne in illa quis inquireret, solis autem fufis ad Deum precibus dæmonem expulisse: „ne, inquit, *B. Hieronymus*, aut „solitis incantationibus recessisse Dæmon „videretur, aut ipsi sermoni ejus ac- „commodasse fidem.“ Vnde *Estius*: „Igitur tam *Hilarionis*, quam *Hieronymi* „sententia, perquirere & tollere signum, „ut cesset nocumentum, ad incantatio- „nem pertinet. Et certe non ad mira- „culum divinum recte confugisset *Hila- rion*, sed remedium facile ac prom- „ptum

„ptum de signis amovendis, si licitum
 „erat, præscribere debuisset, ne Deum
 „tentare videretur; præsertim cum
 „signa jam sponte indicata essent. Nam,
 „ut ait *Augustinus, Libr. XXII. contra*
 „*Faust. Cap. XXXVI.* pertinet ad fa-
 „nam doctrinam non tentare Deum,
 „quando habet homo, quod faciat. Po-
 „stremo apud *Gratianum 33. Quæst.*
 „*I. Cap. Si per sortiarias,* ubi enume-
 „rantur legitima remedia maleficii, nul-
 „la fit mentio requirendi ac destruendi
 „signi: nec quisquam alius veterum
 „Ecclesiæ Patrum invenitur, qui de
 „remedio hoc, tanquam licito, lo-
 „quatur.“

At vero sunt, qui putent Sanctos
 Viros in huiusmodi casibus modo
 plane extraordinario agentes, non dare
 semper regulam agendi: non omnia
 eorum facta nobis, ut imitanda, pro-
 poni: vel necessariæ scientiæ defectu,
Haen de Mag. V vel

vel Zelo imprudenti, aliquando non nulla dixisse, fecisseque, quæ imitati peccaremus: adeoque videri sanctum Anachoretam contra regulam, mox allatam *Augustini*, omnino peccasse.

Licet hanc sententiam, si cum modestia & reverentia proponatur, rejicere non possimus, ne tamen eam Beato *Hilarioni* accommodemus, nos impedit miraculum expulsionis diaboli, quod Deus, Sancto orante, fecit. An non approbavit sic modum agendi *Hilarionis*? An alias ejus preces exaudivisset?

Hinc *Estius*, & ex *Estio Sennertus*, ut quæstionem rite caperemus: „Nulla
„quæstio est, inquit, quin in contem-
„tum, ac detestationem Magicæ super-
„stitionis, ipsiusque diaboli, liceat ma-
„leficii signa tollere, destruere, atque
„abolere . . . Sed in quæstionem ver-
„titur an ejusmodi signa destruere, vel
„amo-

fint, transferintque apud eosdem in normam agendi.

Ergone judicabimus rem decisam esse? Si liceat, imo oporteat, juxta Medicinæ leges tollere morborum magicorum effectus, cur minus licebit oportebitque tollere causas? Ajunt vix videri quempiam posse eas causas, signa nimirum, tollere, quin sese intermiscat pacto, quod cum Diabolo Maleficus iniit: „quod pactum, ait *Estius*, est hujusmodi, ut signo posito, nocere Diabolus incipiat; manente, nocere pergat; ablato, desinat: ergo societate quadam Diabolo conjungitur, in pactis & Sacramentis ab eo institutis.“ Ita & *Sennertus*.

Verum enim vero, infliclus a Mago morbus sui cum Diabolo pacti præcipua pars est: citra hunc morbum, pactum nihil est; est unicus pacti scopus. Hanc pacti præcipuam partem, intentionem.

tionemque, si auferre mihi liceat, videtur omnino mihi licere, idque a fortiore, primam tollere pacti partem, signa scilicet & characteres, quorum vi cetera sequuntur, & quibus ablatis morbus aut protinus, aut felicius saltem curabitur.

Equidem suadent nobis, idque sapienter prudenterque, ad Deum ut potius confugiamus, qui se solum *irrita facere divinorum signa* posse & velle per *Isaiam* dixit, quam ut signa ea spe tollendo, ut nocere Diabolus cesset, nos in periculum communicationis, & veluti erga eum submissionis, atque venerationis, ut nocere cesset, conjiciamus. Verum enim vero, sancti Reges Iudæ *Ezechias* & *Iosias*, Idololatriæ, operis Diaboli, fundamenta eruturi, *prior* excelsa, lucos, ipsum æneum serpentem, qui jam idololatrico cultu coli videbatur, *IV. Reg. Cap. XVIII. posterior*

omnes *Bahali* statuas, & nemora, quibus Dæmon, veluti signis pacti sui cum Sacerdotibus, falsisque Prophetis, utebatur, *IV. Reg. Cap. XXIII.* destruxerunt combusseruntque. Si religiosus Paterfamilias, qui in recens emta cum universa suppellectili domo, mox a se, suaque numerosa familia inhabitanda, statuas & picturas, impudicitate infames, reperit, hasce omnes, tanquam signa, & instrumenta, & characteres, quibus Diabolus innocentes alioqui intuentium animas occidit, existimans, aufert, destruitque; juxta sententiam *Estii*, & *Sennerti*, peccavit hic Paterfamilias religiosissimus, peccarunt magis Sancti duo Reges, quod non præmonito populo, ne hisce signis seduci se sineret, se totos in preces effuderint, uti, *Is*, qui *signa Dæmonis irrita facit*, sua gratia efficeret, ne unquam intuentium quis in idololatriam, impudicitiamve,

tiamve, præcipitaretur. Tantum autem abest ab hac illorum opinione, ut potius hi *Iudæ* Reges ipso Spiritus Sancti elogio celebrati fuerint; & ut nemo sit, quin ejusmodi Religionis virtutisque amantem Patrem summis laudibus efferat, ceterisque proponat exemplo.

Itaque si ego tollo signa Magorum, æque parum de venerando Diabolo, cum eoque communicando, cogito, quam aut Reges illi, aut hic Paterfamilias; idemque quod illi hisce destruendis in salutem Animarum fecerunt, ego in salutem corporum facio, Deum per omnia veneratus, nihilque de Diabolo sollicitus.

Ad hoc argumentum respondeo, esse magnam in harum Historiarum cum Magia comparatione differentiam, ob idque eandem minus stringere, ac probare. Idola, Serpens æneus, Lucus
V 4 idolo-

idololatrici, Statuæ Picturæque impudicæ, quibuscunque sæculis perstitissent, perpetua fuissent Angeli prævaricatoris ad mortalium perniciem instrumenta. Faba vero, Officulum, Crinis, mirifica Litterarum dispositio, transpositioque, & quidquid ejusmodi nugarum plus est, nihil ex se, quo noceant, possident. Et, si etiam concederetur quod vim nonnullam vi facti cum Dæmone pacti nata essent, hanc pacto finito amitterent, forentque, quæ olim, indeterminatæ res, innocuæ, peccandique nemini causæ. Iniqua ergo, quæ horum cum illis fit, comparatio est.

At vero dixi mox: *Si etiam concederetur, quod vim nonnullam vi facti cum Dæmone pacti nata essent*: velim hoc unice a me dictum esse credi, ut ad momentum urgerem argumentum. Quippe vi tali omnino privata hæc corpora esse, & eadem ne per Diabolum
qui-

quidem donari, minime dubius assero. Laudatos enim toties Viros, *Estium*, *Sennertum*, ceterosque de hac re Scriptores, si consulamus, unam omnium sententiam deprehendimus esse; Primo: Characteres & signa hæc ex sese facere nihil: Dæmonem unice uti, ut seducat Maleficos, magis irretiat, arctius sibi devinciat, perpetuoque suspensos, atque a se dependentes, reddat. Secundo. Spiritum hunc fraudulentum malitiam suam, amotis etiam hisce signis, Mago mirante & obstupente, perfecisse. Tertio. Eundem sæpe Maleficos suos fallere sic, ut signis ex pacto positis, hi efficiant nihil; & ut quemadmodum Part. II. Cap. III. licuit, ex viginti pactis vix duo triave expleat. Id quod vel Deo Diabolum in opere nonnunquam impediante, vel Diabolo Magos ob diffidentiam puniente, contingere arbitrantur.

Quæ cum ita se habeant, si *hinc* periculum intueor, quod incurro Deum gravissime offendendi, Proximumque *scandalizandi*, ubi spe melioris Morborum curæ signa magica abstulero; *illinc* autem de eorundem signorum vanitate convictus sum; tuto concludo me & signis suo loco relictis nihil perdere, & nullum cum peccati erga Deum, tum offensionis erga proximum, incurrere periculum.

Ex omnibus hisce sponte consequitur, ut, si aliquando plebs ignara magici quid suspicari in morbo videretur, Medicus omni industria & attentione cavere debeat, ne suspicio in assertionem, & in assertionis abire consequentias possit. Sin vero tale quid vel ipse suspicaretur, cautus sit ne vel verbis, vel gestis, id indicet plebi. Cum enim hoc in casu non nisi cura *naturalis*, &
cura

cura *divina* supersint, signa autem tollere inutile, imo nefas, ratio nulla est populum suspicionis indicatione inquietandi. Eo enim certius nihil, quam quod Medicorum vel negligentia in populi suspicionem refutanda, vel imprudentia in sua suspicionem ipsi pandenda, in furias agere integrum pagum, oppidumque, possit.

De Tertia curatione curandorum magicorum, si qui forte darentur, morborum, *divina* scilicet, potius nihil, quam non fat digna, dicam. Nihil opportunius, nihil decentius, nihil obligatius est; cum *Deus in omnibus omnia sit*; cum solus ille *opera diaboli omni ex parte destruat*; cum ille quoque, ut mente corporeque valeamus, solus sufficiat. Vnde Oratio assidua cum fide in ejus potentiam, cum spe in ejusdem per Iesu Christi merita
 miseri-

misericordiam, tam in hac, quam in omnibus vitæ nostræ calamitatibus, atque negotiis, ut unica nostra occupatio esset, quandiu degimus in hac *Lacrymarum valle*, voluit, præcepit, exegitque a nobis. *Immola Deo sacrificium laudis, & redde Altissimo vota tua: & invoca me in die tribulationis; eruam te, & honorificabis me. Ps. XLIX. v. 14. 15.*

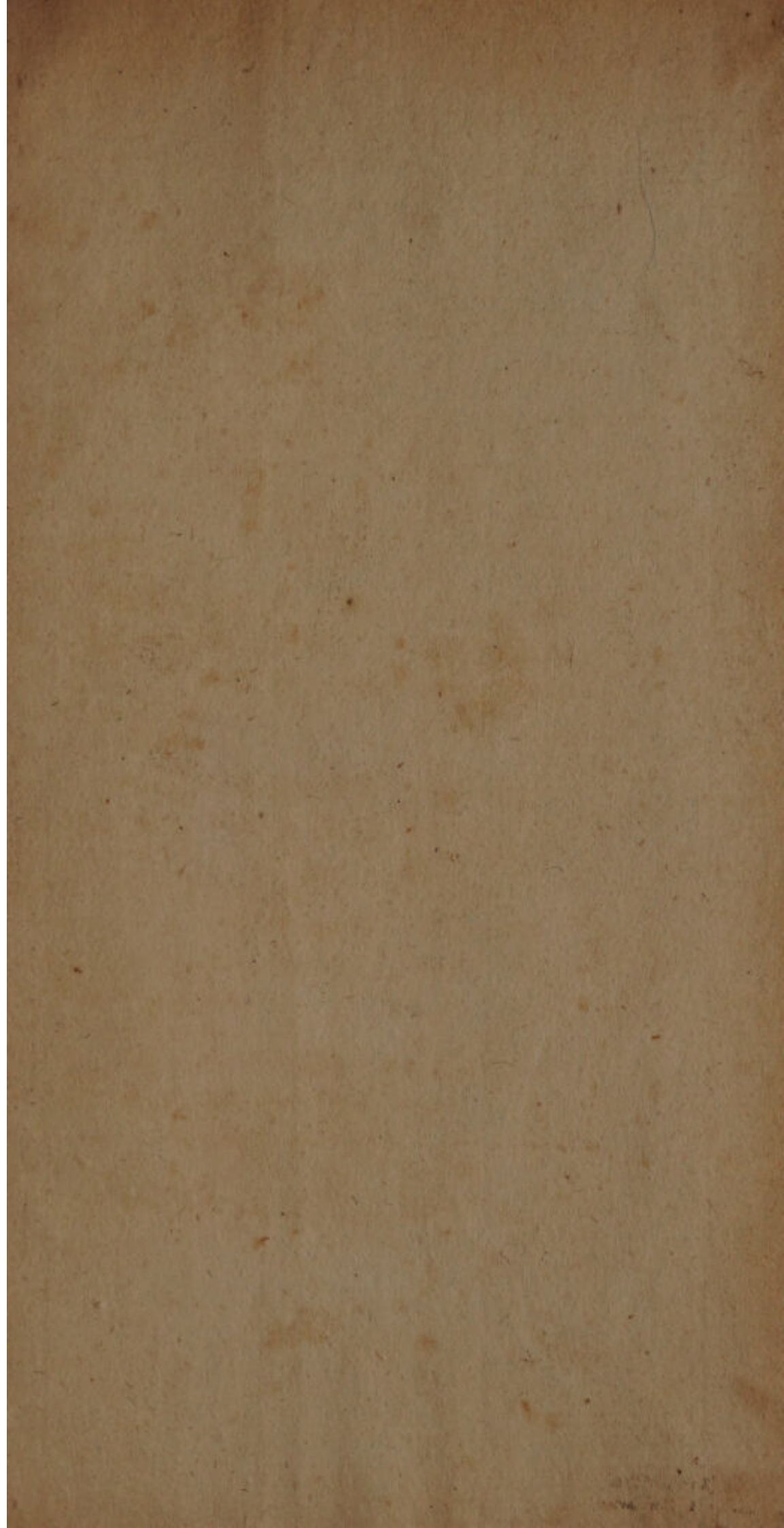
Errata.

In præfat.

pag. XXII. Lin. 1. *Speanum* lege *Speanum*
— XXVI. — 4. optavit aptavit

In opere

pag. 67 Lin. 8. præterea	præter ea
— 70 — 14. Cap. II.	Part. II.
— 80 — 22. putant	putat
— 92 — 13. enim. Sic fatur	enim sic fatur
— 94 — 2. §. 4.	§. 40.
— — 4. XII.	XXII.
— 95 — 19. testimoniis;	testimoniis
— 98 — 18. monente tandem	monente enim
— 115 — 5. וְיַעֲשֶׂה	וְיַעֲשֶׂה
— 118 — 3. וְיִהְיֶה	וְיִהְיֶה
— 134 — 2. ad Trullanum <i>adde</i>	Consilium
— 141 — 14. cum lege	eum
— 150 — 20. repetitio	repetito
— 169 — 6. credunt	credant
— 172 — 2. conserventur	conservetur
— 174 — 21. Magia	Magiæ
— 186 — 8. Et re	E re
— 187 — 16. iudicium	judicum
— 199 — 22. Grœnlandia	Groenlandia
— 202 — 6. easdem	<i>dele</i>
— 213 — 21. Grænlandorum	Groenlandorum
— 263 — 4. Nêque	Nequeo
— 297 ult. De Canz	De Cauz

"Then Pilgrim, turn : thy cares forego ;
All earth-born cares are wrong :
'Man wants but little here below,
Nor wants that little long.'"—GOLDSMITH.

